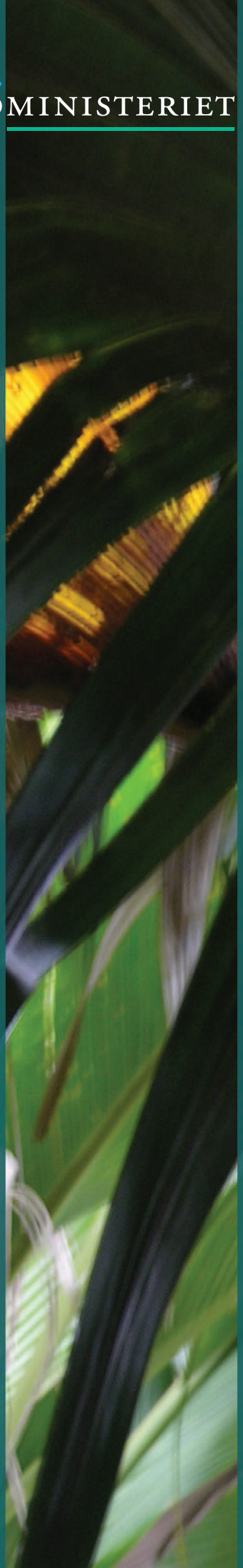


# Evaluering af vejledning om offentligt indkøb af tropisk træ

Delprojekt A  
Brugerundersøgelse



**Fakta:****Projekttitel:**

Evaluering af vejledning om offentligt indkøb af tropisk træ. Delprojekt A - Brugerundersøgelse og økonomiske konsekvensberegninger.

**Udarbejdet af:**

Rambøll Management A/S: Rikke Haahr (projektleder)

**Trykt publikation:**

Der findes ingen trykt publikation

**Elektronisk publikation:**

"Evaluering af vejledning om offentligt indkøb af tropisk træ. Delprojekt A, Skov- og Naturstyrelsen, januar 2006

[www.skovognatur.dk/udgivelser](http://www.skovognatur.dk/udgivelser)

**Finansiering:**

Skov- og Naturstyrelsen

**Yderligere oplysninger:**

Skov- og Naturstyrelsen, Område Natur tlf. 3947 2600

*Denne rapport er udarbejdet af Rambøll Management A/S, og de vurderinger der fremkommer i rapporten står Rambøll Management A/S for. Rapportens vurderinger er ikke nødvendigvis identiske med Skov- og Naturstyrelsens vurderinger. Styrelsen finder imidlertid, at rapporten er et vigtigt indlæg i debatten om den danske politik for offentligt indkøb af træ.*

## Indholdsfortegnelse

<b>1.</b>	<b>Indledning</b>	<b>1</b>
1.1	Undersøgelsens temaer	1
<b>2.</b>	<b>Undersøgelsens metode</b>	<b>3</b>
2.1	Spørgeskemaundersøgelse	3
2.2	Kvalitative interviews	5
2.3	Læsevejledning	6
<b>3.</b>	<b>Miljøvejledningen – kendskab og anvendelse</b>	<b>7</b>
3.1	Respondenterne og deres køb af træ	7
3.1.1	Respondenternes køb af træ	7
3.1.2	Respondenternes køb af tropisk træ	10
3.2	Kendskabet til vejledningen om tropisk træ blandt offentlige indkøbere.	11
3.3	I hvor stort omfang er miljøvejledningen blev brugt ved offentlige institutioners køb af tropisk træ	14
3.4	I hvor stort omfang er det lykkedes for offentlige institutioner, der har gjort brug af vejledningen, at leve op til dens anbefalinger	16
3.5	Barrierer, som hæmmer det offentliges brug af vejledningen af tropisk træ.	19
3.6	Dækker vejledningen en tilstrækkelig del af indkøbernes behov for viden og råd ved køb af tropisk træ.	21
3.7	Udformning og forståelighed	24
3.8	Fører vejledningen til fravalg af køb af tropisk træ eller træ i almindelighed.	25
3.9	Konklusion vedr. kendskab og anvendelse	26
<b>4.</b>	<b>Justeringer og supplerende tiltag</b>	<b>28</b>
4.1	Håndtering af problem #1 og #2: Differentier indsatsen	28
4.1.1	Den byggeansvarlige	29
4.1.2	Havnechefen	30
4.1.3	Institutionslederen	31
4.1.4	Indkøberen i den centrale indkøbsfunktion	32
4.1.5	Etablering af hotline	33
4.2	Håndtering af problem #3: Holdningerne vedrørende indkøb af tropisk træ	34
4.2.1	Ændring af holdningerne til offentligt indkøb af tropisk træ	34
4.2.2	Indføre bindende regler	35
4.2.3	Hvordan indføres "bindende regler"	36
4.3	Håndtering af problem #4: Øget tilgængelighed og gennemsigtighed	38
<b>5.</b>	<b>Justering af rammerne for vejledningen</b>	<b>40</b>
5.1	Meromkostninger	40
5.1.1	Merpris	40
5.1.2	Tidsforbrug:	45
5.2	Administrative konsekvenser	46
5.3	Det samlede forbrug af træ i offentlige institutioner, fordelt på tropisk og ikke-tropisk træ, og fordelt på varegrupper.	46

5.3.1	Metodiske overvejelser	47
5.3.2	Offentligt forbrug af tropisk træ	48
5.3.3	Offentligt forbrug af træ (tropisk og ikke-tropisk)	51
5.3.4	Offentligt forbrug af papir	53
5.4	Scenarie 1	55
5.4.1	Fordele	55
5.4.2	Ulemper	55
5.5	Scenarie 2	57
5.5.1	Fordele	57
5.5.2	Ulemper	57
5.6	Scenarie 3	58
5.6.1	Fordele	58
5.6.2	Ulemper	59
5.7	Scenarie 4	62
5.7.1	Fordele	62
5.7.2	Ulemper	62
5.8	Opsamling: Fordele og ulemper	63
<b>6.</b>	<b>Konklusion</b>	<b>66</b>
<b>7.</b>	<b>Sammenfatning</b>	<b>68</b>
7.1	Miljøvejledningen: Kendskab og anvendelse	68
7.2	Indførelse af bindende regler og/ eller udvidelse af vejledningen til at gælde alt træ	69
7.2.1	Merpriser	70
7.2.2	Tidsforbrug	71
7.2.3	Administrative konsekvenser	71
7.3	Konklusion	72

## 1. Indledning

Miljøministeriet udgav i 2003 en miljøvejledning om tropisk træ, der skal gøre det lettere for offentlige og halvoffentlige institutioner at sikre, at det tropiske træ, som de køber, er produceret på en lovlig og bæredygtig måde.

I Folketingssamlingen 1. halvår 2005 blev der fremsat beslutningsforslag (B56) om lovgivning om offentligt indkøb af træ. Det blev foreslået, at regeringen skulle tage initiativ til at kommuner, amter, statslige institutioner og statsejede virksomheder forpligtes til at følge anbefalingerne i miljøvejledningen om offentligt indkøb af tropisk træ og at den danske politik for offentligt indkøb af lovligt og bæredygtigt tropisk træ skulle udvides til at omfatte alt træ uanset oprindelsesland. Forslaget blev afvist af et flertal i Folketinget med henvisning til at der ikke ønskes gennemført ændringer i politikken og vejledningen for indkøb af tropisk træ, før denne er evalueret.

Skov- og Naturstyrelsen har på den baggrund sammen med Miljøstyrelsen iværksat projektarbejde om evaluering af miljøvejledningen om tropisk træ. Som grundlag for den samlede evaluering er igangsat tre delprojekter, hvis hovedindhold kan sammenfattes således:

**Projekt A:** En analyse af kendskabet til, forståelsen af og brugen af vejledningen om tropisk træ, mulighederne for forbedring heraf, samt en vurdering af økonomiske og administrative konsekvenser af mulige opfølgende tiltag, herunder udvidelse af indkøbspolitikken til al slags træ og indførelse af mere bindende regler for offentligt indkøb af træ.

**Projekt B:** En sammenligning med politik og vejledning for offentligt indkøb af træ i England, Frankrig, Tyskland og Holland samt en analyse af behovet for opdateringer og ændringer set i lyset af udviklingen på certificeringsområdet mv.

**Projekt C:** En analyse af det juridiske grundlag for ved offentlige udbud at forlange hhv. "lovligt" og "bæredygtigt" produceret træ, for i den sammenhæng at forskelsbehandle tropisk og ikke tropisk træ samt juridiske konsekvenser af eventuelle mere bindende regler for offentligt indkøb af træ.

Rambøll Management har gennemført **projekt A**, som hermed afrapporteres.

### 1.1 Undersøgelsens temaer

Nedenfor er opstillet en oversigt, over de temaer, som undersøgelsen behandler.

1.	Undersøge og vurdere kendskabet til vejledningen om tropisk træ blandt offentlige indkøbere.
2.	Undersøge og vurdere i hvor stort omfang miljøvejledningen blev brugt ved offentlige institutioners køb af tropisk træ
3.	Undersøge og vurdere i hvor stort omfang det er lykkedes for offentlige institutioner, der har gjort brug af vejledningen, at leve op til dens anbefalinger
4.	Undersøge og vurdere om vejledningen fører til fravalg af køb af tropisk træ eller træ i almindelighed.
5.	Undersøge og vurdere om der kan være barrierer i øvrigt, som

	hæmmer det offentliges brug af vejledningen af tropisk træ.
6.	Undersøge og vurdere hvordan vejledningen konkret bliver benyttet.
7.	Undersøge og vurdere om vejledningen dækker en tilstrækkelig del af indkøbernes behov for viden og råd ved køb af tropisk træ.
8.	Vurdere om vejledningen er hensigtsmæssigt udformet og forståelig, og hvis ikke komme med forslag til områder hvor den kan ændres så den bliver lettere at forstå og anvende korrekt.
9.	Vurdere mulighederne for supplerende tiltag som kan gøre de nødvendige informationer lettere tilgængelige for de offentlige indkøbere.
10.	Anslå (groft) omfanget af den samlede brug af træ i offentlige institutioner, fordelt på tropisk og ikke-tropisk træ, og fordelt på varegrupper
11.	Vurdere eventuelle meromkostninger for offentlige institutioner, hvis der indføres mere bindende regler for indkøb af træ og hvis politikken udvides til at gælde al slags træ.
12.	Vurdere administrative konsekvenser for gennemførelse af det offentliges udbudsforretninger mv. hvis der indføres mere bindende regler for indkøb af træ og hvis politikken udvides til at gælde al slags træ.

Efter denne indledning følger, i afsnit 2, en gennemgang af undersøgelsens metode. I afsnit 3 behandles tema 3 til 8. Tema 8 indgår til dels også i afsnit 4, der derudover behandler tema 9. I afsnit 5 behandles temaerne 8, 9 og 10, inden der konkluderes i afsnit 6.

## 2. Undersøgelsens metode

Evalueringen er gennemført ved en kombination af kvantitativ og kvalitativ dataindsamling. Kvantitative teknikker er især velegnede til at afdække systematiske variationer i variable mellem svarpersonerne. En spørgeskemaundersøgelse vil imidlertid kun i begrænset omfang kunne belyse de mere komplekse problemstillinger forbundet med at anvende miljøvejledningen for tropisk træ, samt konsekvenserne ved mere bindende regler og en evt. udvidelse af politikken til at gælde al slags træ. Af denne årsag er kombinationen af metoder central for undersøgelsens gennemførelse.

Flere af undersøgelsens problemstillinger kan således alene belyses ved hjælp af kvalitative metoder, hvormed der indsamles valide data der lægges til grund for de vurderinger, der skal foretages.

Den kvantitative dataindsamling er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse, hvor respondenterne har besvaret en række spørgsmål via nettet eller telefonen.

Den kvalitative dataindsamling er gennemført som interview med dels en række offentlige indkøbere, dels med en række øvrige interessenter og eksperter indenfor området. Bilag 1 indeholder en liste over samtlige personer, som har deltaget i undersøgelsens kvalitative del.

Endelig er der foretaget en række beregninger med data fra forskellige kilder, bl.a. Danmarks Statistik.

### 2.1 Spørgeskemaundersøgelse

For at undersøgelsens resultater kan tegne et validt og nuanceret billede af offentlige institutioners indkøb af træ og brug af miljøvejledningen, er det vigtigt, at så mange institutioner som muligt deltager, samt at de deltagende institutioner repræsenterer alle institutioner i målgruppen. Rambøll Management har defineret målgruppen som offentlige institutioner og virksomheder/institutioner finansieret/ejet af det offentlige. For at sikre relevansen af undersøgelsen for den enkelte institution, er der ydermere sat et kriterium på minimum 5 ansatte. Det giver i alt en målgruppe på 4.050 institutioner.

Undersøgelsen er tilrettelagt med henblik på at opnå to ting. Dels, at evaluere miljøvejledningen og dels at estimere det offentliges samlede indkøb af træ<sup>1</sup>. Derfor er det vigtigt, at stikprøven dels består af institutioner, som kender og muligvis har anvendt vejledningen, og dels repræsenterer alle institutioner. Miljøvejledningen blev ved sin udgivelse for 2 år siden sendt ud til abonnenter fra Statens og Kommunernes Indkøbs Service (SKI) og Miljøbutikken. For at sikre et vist antal svar på spørgsmål om miljøvejledningen er kontaktpersonerne for de institutioner, som var abonnenter, da miljøvejledningen blev sendt ud, blevet koblet med de 4.050 institutioner i målgruppen.

---

<sup>1</sup> I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen er stillet en række spørgsmål om bl.a. de mængder af træ, som respondenterne har købt, med henblik på at basere omkostningsberegningerne herpå. Mange respondenter har imidlertid ikke besvaret disse spørgsmål, eller givet udtryk for at der var tale om meget usikre tal. Disse oplysninger blev derfor vurderet, at være for usikre at estimere omkostninger mm. på baggrund af.

Fordelen ved at have en kontaktperson i en institution er, at invitationen til at deltage i undersøgelsen kan stiles til den relevante i institutionen. I alt 1.500 institutioner er inviteret til at deltage i undersøgelsen. Heraf er 750 udvalgt repræsentativt blandt abonnenter, som for 2 år siden modtog miljøvejledningen, og 750 er udvalgt repræsentativt blandt de øvrige offentlige institutioner i målgruppen.<sup>2</sup>

De 1.500 institutioner modtog primo uge 41 et brev med information om undersøgelsen samt en opfordring om at deltage i undersøgelsen ved at svare på spørgeskemaet via internettet. I de tilfælde, hvor der ikke var en navngiven kontaktperson i institutionen, er brevet stilet til personen med ansvar for indkøb af træ i institutionen. Fra ultimo uge 41 til primo uge 44 kontaktede telefoninterviewere fra Rambøll Management de institutioner som ikke selv havde deltaget via internettet.

I alt 438 institutioner har deltaget i undersøgelsen. 84 institutioner falder enten uden for målgruppen, har ikke været muligt at kontakte eller har ikke kunnet finde en relevant svarperson. Svarprocenten er derfor 31. 44 institutioner har ikke ønsket at deltage, og de resterende 934 institutioner har undladt at besvare skemaet på nettet, og er forsøgt kontaktet 1 eller flere gange uden held. Så selvom svarprocenten er relativ lav, en brugerundersøgelse taget i betragtning, så har kun 3 % af institutionerne decideret »nægtet« at deltage i undersøgelsen. I den efterfølgende repræsentativitetsanalyse er der da heller ikke noget, der tyder på, at visse typer institutioner har valgt ikke at deltage i undersøgelsen, og undersøgelsens resultater er derfor valide med hensyn til at repræsentere hele målgruppen.

I undersøgelsen er stor variation i, hvor mange der har svaret på de forskellige spørgsmål. Det skyldes, at ikke alle spørgsmål er relevante for alle institutioner, fx er nogle spørgsmål kun stillet til institutioner, der har købt træ og samtidig har læst miljøvejledningen. Det er i forrige afsnit blevet vurderet, at undersøgelsens resultater er repræsentative for hele målgruppen. Ved spørgsmål, hvor færre end 438 institutioner har skullet svaret, er resultaterne stadig repræsentative for hele målgruppen: Hvis et spørgsmål fx kun er relevant for 25% af de 438 institutioner at få stillet, er det ensbetydende med, at det kun er relevant for 25% af hele målgruppen at få stillet.

Selvom resultaterne selv på meget små grupper er repræsentative for målgruppen, skal man ligeledes overveje usikkerhederne ved resultaterne. Hvis alle institutioner i undersøgelsen betragtes (438), er der maksimale statistiske usikkerhed ca.  $\pm 4\%$  ved et 5% signifikansniveau. Det betyder, at i 95 ud af 100 undersøgelser, vil man få, at en faktiske andel på fx 50% ligger mellem 46% og 54%. Hvis man betragter mindre grupper med mellem 250 og 350 svar, er den statistiske usikkerhed ca.  $\pm 5\%$ . Ved grupper med under 75 svar, er den statistiske usikkerhed over  $\pm 10\%$ , hvilket vil sige, at man skal være meget varsom med at generalisere resultaterne ud over undersøgelsen.

Når der eksempelvis er 43 personer ud af de 438, svarende til knap 10 % , der har svaret, at de har købt tropisk træ inden for de sidste to år, er denne andel behæftet med en usikkerhed på  $\pm 4\%$ . Disse 43 respondenter er blevet stillet en række spørgsmål vedrørende det pågældende køb af tropisk træ. F.eks. har 10 ud af de 43 respondenter – svarende til cirka 23 % - svaret, at de købte tropisk træ med dokumentation for, at træet var produceret på en

---

<sup>2</sup> Repræsentativt vil sige, at udtrækket afspejler populationen, når man ser på branche, som institutionen tilhører, og antal ansatte i institutionen.



lovlig og bæredygtig måde. Fordi gruppen er relativt lille – 43 personer – er deres besvarelser behæftet med en større usikkerhed - over  $\pm 10\%$ ,

## 2.2 Kvalitative interviews

I den indledende fase blev indhentet oplysninger og meninger fra styregruppens medlemmer vedrørende vejledningen.

Styregruppens medlemmer er:

- Skov- og Naturstyrelsen – Christian Lundmark Jensen (formand)
- Skov- og Naturstyrelsen – Agnethe Thomsen
- Miljøstyrelsen – Katrine Wied
- Dansk Træforening – Morten Bjørner
- København Havn/ Danske Havne – Jørgen Vesth-Hansen
- Træets Arbejdsgivere – Christian Kofoed
- Nepenthes – Tove Maria Ryding
- Dansk Skovforening – Tanja Olsen
- KL/ Kolding Kommune – Bente Møller Jessen
- WWF – Jakob Andersen og Anne-Marie Berg
- Københavns Kommune – Ole Sander for Poul Wendel Jessen

Repræsentanterne fra KL, Københavns Kommune og WWF deltog ikke i styregruppen fra starten, og har derfor ikke været en del af den indledende dataindsamling.

Følgende offentlige indkøbere er blevet interviewet om deres erfaringer med at købe træ og bruge vejledningen:

- Gunnar Rising, Greve Kommune, Teknisk Forvaltning
- Annette Bjørn, Odense Kommune, Indkøbskontoret
- Diverse medarbejdere, Odense Kommune, Vej & Park
- Diverse medarbejdere, Odense Havn
- Peter Søgård, Århus Kommune, Miljøkontoret
- Søren Lindkjær, Horsens Kommune, Tømrer i Teknisk Forvaltning
- Mette Thorndahl, Miljøafdelingen, Teknisk Forvaltning
- Morten Madsen, Silkeborg Kommune, Miljøteknisk Afdeling
- Lene Ahler, Gentofte Kommune, Indkøbskontoret
- Hans Borchersen, Nakskov Havn
- Tom Flemming Hansen, Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger
- Poul Erik Thystrup, Århus Amt
- Vordingborg Kommune/ Havn – Lisbeth Birk Andersen
- Køge Havn - Havnechef Niels P. Nielsen
- Bogense Havn - Havnefoged Poul Erik Nielsen
- Nykøbing Falster Havn – Viggo Engell Staberg
- Danske Havne – Jørgen Vesth-Hansen
- Københavns Kommune – Ole Sander

Derudover er gennemført interview med følgende interessenter og eksperter:

- SKI (Rikke Dreyer)
- Konkurrencestyrelsen (Marianne K. Larsen)
- Ib Lund Jensen, importør
- Kasper Kopp, importør
- Gert Skyt, importør
- DLH (Peter Kristensen), importør og forhandler
- Papyrus (producent af papir)

- Miljømærkestyrelsen - Jesper Grumark
- PEFC Danmark - Tanja Blindbæk Olsen
- FSC Danmark - Søren Dürr
- Bræmer tryk (trykkeri)
- Trip Trap Danmark (møbler og gulve af træ)
- Junckers (gulve af træ)
- PODA Hegn (hegnspæle mm.)
- PIT-Hegn (hegnspæle mm.)
- Videnscenter for affald

### 2.3 Læsevejledning

Gennemgangen af spørgeskemaundersøgelsens resultater indeholder en række tabeller. Ved læsning af tabeller bør man have følgende for øje.

- I nogle spørgsmål har respondenter haft mulighed for at sætte kryds ved flere svarmuligheder. Derfor giver summen af procentsatserne for samtlige besvarelser ikke nødvendigvis 100 %.
- I de tabeller, hvor svarene på to forskellige spørgsmål er krydset, er kun medtaget de respondenter, som har besvaret begge spørgsmål. Derfor kan totalen i disse tabeller afvige fra totalen i de tabeller, hvor de to spørgsmål er angivet for sig selv.
- På samme måde vil der være tilfælde, hvor procenttallene i krydstabellerne ikke nødvendigvis summer til hundrede. Dette skyldes tillige, at kun svar fra respondenter, der har svaret på begge de spørgsmål, som indgår i krydstabellen, er medtaget.
- De fleste af spørgsmålene er ikke besvaret af alle respondenter, fordi spørgsmålene ikke er relevante for alle (f.eks. er det ikke relevant at spørge en person, der ikke kender vejledningen, om vejledningen dækker vedkommendes behov). Antallet af personer, der har besvaret de enkelte spørgsmål, varierer således betragteligt, ligesom det ikke er de samme personers holdninger og oplevelser, der kommer til udtryk i alle resultaterne.
- Det er ikke alle respondenter, der har besvaret alle de spørgsmål, de er blevet stillet. Derfor kan der godt være forskellige antal respondenter på to spørgsmål, som er blevet stillet til samme gruppe.

### 3. Miljøvejledningen – kendskab og anvendelse

I det følgende afrapporteres resultatet af den gennemførte spørgeskemaundersøgelse. Afrapporteringens konklusioner nuanceres undervejs ved inddragelse af udsagnene fra de personer, som der er gennemført kvalitative interviews med.

Inden gennemgangen af resultaterne vedrørende kendskab til og anvendelse af vejledningen, opstilles - med udgangspunkt i spørgeskemaundersøgelsens resultater - en karakteristik af respondenterne for så vidt angår køb af træ.

#### 3.1 Respondenterne og deres køb af træ

De deltagende respondenter udgør som sagt et repræsentativt udsnit af offentlige institutioner, defineret ud fra branche og antallet af ansatte. I spørgeskemaundersøgelsen har respondenterne angivet hvilken type offentlig institution de tilhører. Besvarelsene fremgår af Tabel 1.

**Tabel 1**

Hvilken betegnelse passer bedst på den institution, du repræsenterer?	Antal	Procent
Kommunal indkøbsafdeling	37	9,0%
Anden kommunal forvaltning	18	4,4%
Kommunal institution	50	12,2%
Amtslig indkøbsafdeling	1	0,2%
Anden amtlig forvaltning	2	0,5%
Amtslig institution	8	1,9%
Statslig institution	73	17,8%
Statsligt ejet selskab	8	1,9%
Institution, der er finansieret med offentlige tilskud	211	51,3%
Anden	3	0,7%
Total	411	100,0%
Ubesvaret	27	6,2%

En stor andel af respondenterne kommer fra "institutioner, der er finansieret med offentlige tilskud". Denne kategori indeholder bl.a. aktieselskaber (forsyningsvirksomhed, privatskoler), fondsejede institutioner (døgninstitutioner, behandlingscentre) og selvejende institutioner (daginstitutioner, uddannelsesinstitutioner).

##### 3.1.1 Respondenternes køb af træ

Respondenterne har besvaret spørgsmål om, hvor stor en del af indkøb af træ, de har ansvaret for. Besvarelsene fremgår af tabel 2 og tabel 3.

**Tabel 2**

Har du ansvaret for indkøb af træ?	Antal	Procent
Ja, jeg har ansvaret for anskaffelse af stort set alt træ i	312	71,2%
Ja, jeg har ansvaret for anskaffelse af en væsentlig del af	67	15,3%
Jeg har ansvaret for anskaffelsen af en lille del af træ i i	38	8,7%
Nej, en anden har ansvaret for anskaffelse af træ	14	3,2%
Nej, og jeg ved ikke hvem der har ansvaret for indkøb af træ	7	1,6%
Total	438	100,0%

**Tabel 3**

<b>Har du ansvaret for indkøb af træ via ekstern entreprenør?</b>		
	Antal	Procent
Ja, jeg har ansvaret for anskaffelse af stort set alt træ i	265	60,5%
Ja, jeg har ansvaret for anskaffelse af en væsentlig del af	51	11,6%
Jeg har ansvaret for anskaffelsen af en lille del af træ i i	30	6,8%
Nej, en anden har ansvaret for indkøb af træ som anskaffes	41	9,4%
Nej, og jeg ved ikke hvem der har ansvaret for indkøb af træ	51	11,6%
Total	438	100,0%

Over 85 % af respondenterne har ansvaret for indkøb af størstedelen eller en væsentlig del af det træ, der indkøbes i den pågældende institution, mens cirka 72 % har ansvaret for størstedelen eller en væsentlig del af træ købt via ekstern entreprenør på den pågældende institutions vegne.

Af Tabel 4 nedenfor fremgår, at cirka 3 ud af 4 respondenter selv har købt træ indenfor de sidste 2 år, mens 1 ud af 4 har overdraget opgaver til ekstern entreprenør, som involverede anskaffelse af træ. Hver femte har hverken købt træ selv eller via en ekstern entreprenør indenfor de sidste 2 år.

**Tabel 4**

<b>Har du foretaget indkøb af træ indenfor de sidste to år?</b>		
	Antal	Procent
Ja	322	73,5%
Jeg har overdraget opgaver til ekstern(e) entreprenør(er), som involverede anskaffelse af træ	107	24,4%
Nej	87	19,9%
Total	438	100,0%

Totalen er ikke nødvendigvis lig med summen af besvarelserne på de enkelte svarmuligheder, idet det har været muligt at markere mere end et svar.

Respondenterne har også svaret på, hvilke former for træ de har købt, og hvad træet skulle bruges til. Spørgsmålene er stillet for både tropisk træ og alt slags træ, samt for både direkte køb af træ og køb af træ gennem ekstern entreprenør.

322 respondenter har selv købt træ indenfor de sidste 2 år. Heraf har 305 besvaret spørgsmålet om, hvor det indkøbte træ skulle anvendes, mens 294 har svaret på spørgsmålet om, hvilken form det indkøbte træ havde. Besvarelserne fremgår af henholdsvis Tabel 5 og Tabel 6.

**Tabel 5**

<b>Hvor skulle det indkøbte træ anvendes?</b> (Eget køb)		
	Antal	Procent
Træ i form af inventar, møbler eller lignende	206	67,5%
Gulve	29	9,5%
Terrassebrædder	13	4,3%
Døre og vinduer	50	16,4%
Konstruktion i byggeri	67	22,0%
Træ anvendt på anden vis i byggeri	45	14,8%
Træ anvendt i havneanlæg	7	2,3%
Træ anvendt i andet anlægsarbejde	32	10,5%
Andet	51	16,7%
Ved ikke	3	1,0%
<b>Total</b>	<b>305</b>	<b>100,0%</b>

Totalen er ikke nødvendigvis lig med summen af besvarelsene på de enkelte svarmuligheder, idet det har været muligt at markere mere end et svar.

**Tabel 6**

<b>Hvilken form havde det indkøbte træ?</b> (Eget køb)		
	Antal	Procent
Færdigforarbejdet som inventar, møbler eller lignende	186	63,3%
Krydsfiner	47	16,0%
Savet træ	90	30,6%
Kævler	13	4,4%
Forarbejdet til konstruktionstræ	77	26,2%
Andet	30	10,2%
Ved ikke	4	1,4%
<b>Total</b>	<b>294</b>	<b>100,0%</b>

Totalen er ikke nødvendigvis lig med summen af besvarelsene på de enkelte svarmuligheder, idet det har været muligt at markere mere end et svar.

De fleste (2 ud af 3) af de respondenter, som selv har købt træ, har købt det i form af møbler eller inventar. Derudover er det træ til byggeri (døre, vinduer og konstruktioner), som flest har købt træ til. Udover træ, som er færdigforarbejdet til inventar møbler eller lignende, er der flest der har købt træ i form af savet træ eller konstruktionstræ.

Som det fremgik af Tabel 4, har 107 respondenter købt træ gennem ekstern entreprenør. Heraf har 103 besvaret spørgsmålene om, henholdsvis hvor det købte træ skulle anvendes, og hvilken form det købte træ havde. Besvarelsene fremgår af Tabel 7 og Tabel 8.

**Tabel 7**

<b>Hvor skulle det indkøbte træ anvendes?</b> (træ købt gennem ekstern entreprenør)		
	Antal	Procent
Træ i form af inventar, møbler eller lignende	22	21,4%
Gulve	17	16,5%
Terrassebrædder	4	3,9%
Døre og vinduer	32	31,1%
Konstruktion i byggeri	37	35,9%
Træ anvendt på anden vis i byggeri	12	11,7%
Træ anvendt i havneanlæg	2	1,9%
Træ anvendt i andet anlægsarbejde	17	16,5%
Andet	4	3,9%
Ved ikke	3	2,9%
<b>Total</b>	<b>103</b>	<b>100,0%</b>

Totalen er ikke nødvendigvis lig med summen af besvarelsene på de enkelte svarmuligheder, idet det har været muligt at markere mere end et svar.

**Tabel 8**

<b>Hvilken form havde det indkøbte træ?</b> (træ købt gennem ekstern entreprenør)		
	Antal	Procent
Færdigforarbejdet som inventar, møbler eller lignende	25	24,3%
Krydsfiner	13	12,6%
Savet træ	33	32,0%
Kævler		
Forarbejdet til konstruktionstræ	53	51,5%
Andet	8	7,8%
Ved ikke	4	3,9%
<b>Total</b>	<b>103</b>	<b>100,0%</b>

Totalen er ikke nødvendigvis lig med summen af besvarelsene på de enkelte svarmuligheder, idet det har været muligt at markere mere end et svar.

Gennem eksterne entreprenører har flest respondenter købt træ til byggeri, dvs. til døre, vinduer og konstruktioner og i form af savet træ og konstruktionstræ.

### 3.1.2 *Respondenternes køb af tropisk træ*

32 af de respondenter, der selv har købt træ indenfor de sidste to år, har købt tropisk træ. Dertil kommer 11 personer, som måske har købt tropisk træ, men ikke er helt sikre på om der er tale om tropisk træ.

Disse 43 respondenter er blevet spurgt, hvor det købte tropiske træ skulle anvendes, og hvilken form det havde. 42 har besvaret hvert af de to spørgsmål. Besvarelsene fremgår af Tabel 9 og Tabel 10.

**Tabel 9**

<b>Hvor skulle det indkøbte tropiske træ anvendes?</b> (Eget køb)		
	Antal	Procent
Træ i form af inventar, møbler eller lignende	25	59,5%
Gulve		
Terrassebrædder		
Døre og vinduer	2	4,8%
Konstruktion i byggeri	3	7,1%
Træ anvendt på anden vis i byggeri	5	11,9%
Træ anvendt i havneanlæg	2	4,8%
Træ anvendt i andet anlægsarbejde	1	2,4%
Andet	5	11,9%
Ved ikke	1	2,4%
<b>Total</b>	<b>42</b>	<b>100,0%</b>

Totalen er ikke nødvendigvis lig med summen af besvarelsene på de enkelte svarmuligheder, idet det har været muligt at markere mere end et svar.

**Tabel 10**

<b>Hvilken form havde det indkøbte tropiske træ?</b> (Eget køb)		
	Antal	Procent
Færdigforarbejdet som inventar, møbler eller lignende	23	53,5%
Krydsfiner	10	23,3%
Savet træ	9	20,9%
Kævler	2	4,7%
Forarbejdet til konstruktionstræ	4	9,3%
Andet	1	2,3%
Ved ikke	1	2,3%
<b>Total</b>	<b>43</b>	<b>100,0%</b>

Totalen er ikke nødvendigvis lig med summen af besvarelsene på de enkelte svarmuligheder, idet det har været muligt at markere mere end et svar.

Mange af dem der har købt tropisk træ – over halvdelen - har købt det som inventar, møbler eller lignende. Cirka hver femte har købt træ i form af henholdsvis krydsfiner og savet træ.

Blandt de 107 respondenter, som har overdraget opgaver til ekstern entreprenør, som involverede køb af træ, har der kun i fire tilfælde (3,8 %) været tale om tropisk træ. I yderligere fire tilfælde er respondenterne usikre på om der var tale om tropisk træ. Ud af disse i alt 8 respondenter har 5 svaret, at der var tale om tropisk træ i form af møbler, inventar og lignende.

### **3.2 Kendskabet til vejledningen om tropisk træ blandt offentlige indkøbere.**

De respondenter som har ansvaret for indkøb af størstedelen eller en væsentlig del af det træ, der indkøbes i den pågældende institution er blevet spurgt om de kender vejledningen. 416 har besvaret spørgsmålet. Besvarelsene fremgår af Tabel 11.

**Tabel 11**

Hvilken betegnelse passer bedst på den institution, du repræsenterer?	Kender du miljøvejledningen?				Total Antal
	Ja, jeg har læst miljøvejledningen	Ja, jeg har set miljøvejledningen, men ikke læst den	Jeg har hørt om den, men hverken set eller læst	Nej, jeg har aldrig hørt om miljøvejledningen	
Total	16%	21%	28%	35%	416
Kommunal indkøbsafdeling	27%	22%	35%	16%	37
Anden kommunal forvaltning	17%	17%	39%	28%	18
Kommunal institution	14%	28%	14%	44%	50
Amtslig indkøbsafdeling	0%	0%	100%	0%	1
Anden amtlig forvaltning	0%	50%	0%	50%	2
Amtslig institution	38%	13%	38%	13%	8
Statslig institution	22%	10%	34%	34%	73
Statsligt ejet selskab	13%	0%	75%	13%	8
Institution, der er finansieret med offentlige tilskud	12%	24%	25%	38%	211
Anden	0%	33%	33%	33%	3

Tabel 11 viser, at 65 % af respondenterne med ansvar for indkøb af træ, på den ene eller anden måde, har kendskab til miljøvejledningen. 49 % af disse svarer således, at de enten har "set miljøvejledningen men ikke læst den" eller "har hørt om den men hverken læst eller set den". Derimod er der kun 16 %, der har læst vejledningen.

Denne tendens gjorde sig også gældende i de kvalitative interviews, hvor de fleste havde set vejledningen eller hørt om den, men kun få havde læst den forud for interviewet.

De institutioner, hvor den største andel har læst vejledningen, er i de kommunale indkøbsafdelinger, de amtslige institutioner og de statslige institutioner. Kendskabet er mindst i de kommunale institutioner, institutioner finansieret ved offentligt tilskud og i de øvrige kommunale forvaltninger. Her har mellem 28 % og 44 % af de respondenter med ansvar for indkøb af træ svaret, at de aldrig har hørt om vejledningen.

En mulig forklaring på det mindre kendskab i de øvrige kommunale forvaltninger er ifølge de interviewede personer, at det er miljøafdelingen i kommunen, som modtager vejledningen, mens det er medarbejderne i teknisk forvaltning, der træffer beslutningerne vedrørende køb af træ i forbindelse med f.eks. byggeri.

Tabel 12 viser besvarelserne på spørgsmålet om kendskabet til vejledningen fordelt på størrelsen på de offentlige institutioner. Svarene i Tabel 12 er ligeledes afgivet af de 416 respondenter som har haft ansvaret for indkøb af træ.



**Tabel 12**

Hvor mange ansatte er der i den offentlige institution, som indkøbet omfatter?	Kender du miljøvejledningen?				Total
	Ja, jeg har læst miljøvejledningen	Ja, jeg har set miljøvejledningen, men ikke læst den	Jeg har hørt om den, men hverken set eller læst	Nej, jeg har aldrig hørt om miljøvejledningen	
Total	16%	21%	28%	35%	416
Under 10 ansatte	13%	16%	25%	45%	75
10-19 ansatte	9%	17%	38%	37%	101
20-49 ansatte	17%	23%	26%	34%	100
50-99 ansatte	12%	27%	22%	39%	59
100-499 ansatte	26%	28%	24%	22%	54
500-999 ansatte	0%	20%	40%	40%	5
1.000 ansatte eller flere	56%	13%	25%	6%	16
Ved ikke	0%	0%	100%	0%	1

Som det fremgår af Tabel 12, har institutioner med 1000 eller flere ansatte og institutioner med mellem 100 og 499 ansatte, den største andel af respondenter, som har læst vejledningen – henholdsvis 56 % og 26 %. Ligeledes er det disse institutioner, der har de laveste andele af respondenter, som aldrig har hørt om vejledningen. Andelen af respondenter der har læst vejledningen er generelt lavere i institutioner med færre ansatte – mellem 9 % og 17 %. Andelen af respondenter, der har læst vejledningen er lavest i institutioner med mellem 500 og 999 ansatte. Denne gruppe er dog kun repræsenteret ved 5 respondenter.

Tabel 13 viser hvordan respondenterne har modtaget vejledningen eller information herom. Spørgsmålet er besvaret af de 270 respondenter, der har læst, set eller hørt om vejledningen.

**Tabel 13**

Hvordan har du fået kendskab til miljøvejledningen?	Antal	Procent
Jeg har modtaget den fra SKI (Staten og Kommunernes Indkøbscentral)	76	28,1%
Jeg har modtaget den fra Miljøbutikken	5	1,9%
Jeg har selv fundet den på internettet	14	5,2%
Jeg har hørt om den i forbindelse med en konference, temadag el.lign.	2	0,7%
Jeg har hørt om den gennem brancheorganisation/-netværk	12	4,4%
Jeg har læst om den i et fagblad	19	7,0%
Jeg har læst om den i et brev fra miljøministeren	35	13,0%
Jeg har hørt om den i forbindelse med en spørgeskemaundersøgelse	7	2,6%
Jeg har hørt om den i medierne	74	27,4%
Jeg har hørt om den i forbindelse med en informationskampagne fra en Miljøorganisation	3	1,1%
Andet sted	23	8,5%
Husker ikke	46	17,0%
Total	270	100,0%

Totalen er ikke nødvendigvis lig med summen af besvarelserne på de enkelte svarmuligheder, idet det har været muligt at markere mere end et svar.

Kendskabet til vejledningen er for de flestes vedkommende erhvervet på en af to måder. 28,1 % af de der kender vejledningen har modtaget den fra SKI

og 27,4 % har hørt om den i medierne. 17 % husker enten ikke hvor de har kendskabet. Denne tendens gør sig gældende på tværs af både institutions-type og størrelse.

I de kvalitative interviews, forklarede flere at de ikke helt husker hvordan de har fået kendskab til vejledningen, men at den ofte er landet hos interviewpersonen efter at have været lidt rundt i organisationen.

Delkonklusion: Kendskabet til vejledningen er erhvervet gennem en række forskellige kilder, hvoraf SKI og medierne er de to mest typiske. Mange kan dog ikke huske præcis hvorfra de har modtaget vejledningen, og for mange gælder det, at vejledningen ikke er sendt direkte til dem, men har været lidt rundt i organisationen inden den nåede dem. Fremadrettet bør det derfor overvejes, om vejledningen kan distribueres og formidles mere målrettet mod dem, der har brug for den. Dette uddybes i afsnit 4.

### 3.3 I hvor stort omfang er miljøvejledningen blev brugt ved offentlige institutioners køb af tropisk træ

Tabel 14 og Tabel 15 viser, hvor mange af de, der har haft ansvar for indkøb af træ i almindelighed, der også har erfaring med at indkøbe tropisk træ. Samtidigt viser tabellerne, hvilket kendskab disse respondenter har til vejledningen.

**Tabel 14**

Har du indkøbt tropisk træ indenfor de seneste to år?	Kender du miljøvejledningen? (Eget køb)				Total	
	Ja, jeg har læst miljøvejledningen	Ja, jeg har set miljøvejledningen, men ikke læst den	Jeg har hørt om den, men hverken set eller læst	Nej, jeg har aldrig hørt om miljøvejledningen	Antal	
Ja	4	6	9	13	32	
Måske	0	3	3	5	11	
Nej	43	58	62	77	240	
Ved ikke	2	2	5	10	19	

**Tabel 15**

Har de(n) eksterne entreprenør(er) indkøbt tropisk træ til det pågældende arbejde indenfor de seneste to år?	Kender du miljøvejledningen? (træ købt gennem ekstern entreprenør)				Total	
	Ja, jeg har læst miljøvejledningen	Ja, jeg har set miljøvejledningen, men ikke læst den	Jeg har hørt om den, men hverken set eller læst	Nej, jeg har aldrig hørt om miljøvejledningen	Antal	
Ja	1	1	2	0	4	
Måske	0	1	1	2	4	
Nej	20	12	20	30	82	
Ved ikke	3	3	4	5	15	

Tabel 14 og Tabel 15 viser, at af de 302 respondenter, som selv har indkøbt træ indenfor de seneste to år, har 43 selv indkøbt tropisk træ (inklusive dem, der ikke er sikre på, om der var tale om tropisk træ). Tabel 15 viser at, af de 105 respondenter som har indkøbt træ gennem ekstern entreprenør, har 8 erfaring med at lade eksterne entreprenører indkøbe tropisk træ (inklusive dem, der ikke er sikre på, om der var tale om tropisk træ).

Tabel 14 og Tabel 15 viser desuden hvor stor andel af disse, der har kendskab til vejledningen. Således har hhv. 13 af de 43 og 3 af de 8 enten læst vejledningen eller set men ikke læst den. Der er altså i alt 16 (13 + 3), af de respondenter som på den ene eller anden måde har erfaring med indkøb af almindeligt træ, som både har indkøbt tropisk træ og har kendskab til vejledningen.

Nedenstående Tabel 16 og Tabel 17 viser i forlængelse heraf hvor stor andel af disse 16, som altså både har indkøbt tropisk træ og kender vejledningen, der også har anvendt den ved indkøb / entreprenørs indkøb af tropisk træ.

**Tabel 16**

(Eget køb)	Har du anvendt (læst) vejledningen i forbindelse med anskaffelse af tropisk træ?			Total	
	Kender du miljøvejledningen?	Ja	Nej	Husker ikke	Antal
Total		1	8	1	13
Ja, jeg har læst miljøvejledningen		1	2	1	4
Ja, jeg har set miljøvejledningen, men ikke læst den		0	9	0	9

**Tabel 17**

(træ købt gennem ekstern entreprenør)	Har du anvendt (læst) vejledningen i forbindelse med overdragelse af opgaven med at anskaffe tropisk træ til den eksterne entreprenør?			Total
	Kender du miljøvejledningen?	Nej	Husker ikke	Antal
Total		2	1	3
Ja, jeg har læst miljøvejledningen		1	0	1
Ja, jeg har set miljøvejledningen, men ikke læst den		1	1	2

Det ses i Tabel 16, at vejledningen kun er blevet anvendt af 1 af de 13 respondenter, som både selv har indkøbt tropisk træ og samtidigt kender vejledningen. Parallelt hermed har ingen af de 3 respondenter, der har indkøbt tropisk træ gennem ekstern entreprenør (Tabel 17) og kender vejledningen, valgt at anvende vejledningen.

Samlet set er der altså kun 1 af alle respondenterne i undersøgelsen som har erfaring med brug af vejledningen ved indkøb af tropisk træ.

Cirka en tredjedel af de interviewede personer, har erfaring med at anvende vejledningen i forbindelse med køb af tropisk træ. I disse tilfælde har man fulgt vejledningens anbefaling om at stille krav til dokumentationen i forbindelse med udbud, der bl.a. omfattede levering af tropisk træ. Der er lidt forskel på hvilket niveau, ("bæredygtigt", "på vej mod bæredygtigt", eller "lovligt"), man har stillet kravene. Niveaulet er valgt ud fra en vurdering af, hvor høje krav leverandørerne har en mulighed for at leve op til.

Nogle har erfaring med forsøg på at stille krav om lovlighed og evt. bæredygtighed uden at bruge vejledningen. I disse tilfælde er man på anden måde blevet opmærksom på de særlige problemstillinger, som knytter sig til

køb af tropisk træ. Typisk har interviewpersonen kendskab til problemstillingen enten fordi det har været nævnt i den offentlige debat, og/ eller fordi hensynet til bæredygtighed er en del af den pågældende offentlige institutions indkøbspolitik.

Delkonklusion: Undersøgelsen har kun identificeret ganske få tilfælde, hvor vejledningen har været anvendt i forbindelse med køb af tropisk træ. Samtidig er der en del af de offentlige indkøbere, som køber tropisk træ, som slet ikke kender vejledningen, eller som ikke har anvendt vejledningen til trods for at de kender den.

En stor del af dem, der kender vejledningen, har slet ikke købt tropisk træ. Spørgeskemaundersøgelsen giver ingen svar på årsagen hertil. På baggrund af interviewene vurderes dette, at hænge sammen med, at mange af dem der modtager vejledningen slet ikke eller kun sjældent foretager indkøb af tropisk træ, men at de har en mere almen interesse i emnet (f.eks. som indkøber i en central indkøbsfunktion), og derfor har læst vejledningen alligevel. Der er ingen eksempler på, at vejledningen i sig selv har givet anledning til at opgive at købe tropisk træ, jf. også afsnit 3.8.

### 3.4 I hvor stort omfang er det lykkedes for offentlige institutioner, der har gjort brug af vejledningen, at leve op til dens anbefalinger

Som det fremgår af ovenstående afsnit, har kun 1 af spørgeskemaundersøgelsens respondenter erfaring med egentlig anvendelse af vejledningen. Dette er for spinkelt et grundlag at drage repræsentative konklusioner på mht. anvendelseserfaringer.

I stedet analyseres i dette afsnit svar fra alle de respondenter, der har købt tropisk træ. Der tages udgangspunkt i svarene fra de 43 respondenter, der selv har indkøbt tropisk træ og stillet krav. Der hvor tendenserne for de 8, der har købt tropisk træ gennem en ekstern entreprenør, ikke adskiller fra herfra kommenteres disse ikke.

I Tabel 18 angives hvilke krav de 43 respondenterne, som selv har indkøbt tropisk træ, stillede til træets egenskaber ved eget indkøb af tropisk træ.

**Tabel 18**

Efterspurgte i en bestemt træsort?	Antal
Vi bad om en bestemt art	15
Vi oplyste flere arter, som vi ville acceptere	2
Vi stillede bestemte tekn. og æst. krav, men ikke bestemt art	19
Husker ikke	7
Total	43

Det fremgår af Tabel 18, at de 43 respondenter, som selv har købt tropisk træ, hovedsageligt har stillet krav om enten en bestemt art eller til tekniske eller æstetiske egenskaber ved træet. Kun 2 af de 43 har svaret at de har valgt at oplyste flere arter som de ville acceptere.

Miljøvejledningen vedrørende offentligt indkøb af tropisk træ, giver anbefalinger for, hvordan indkøbere kan efterspørge tropisk træ, der er produceret på en "lovlig og bæredygtig måde" (niveau 1), på en "lovlig og på vej mod bæredygtig måde" (niveau 2) eller "lovligt produceret" (niveau 3).

Tabel 19 viser på hvilke niveauer de 43 respondenter, som har købt tropisk træ, fik tilbudt dokumentation for træets produktion og oprindelse.

**Tabel 19**

<b>Fik I tilbudt tropisk træ i en eller flere af de nedennævnte kategorier:</b>	<b>Antal</b>
Vi blev tilbudt tropisk træ med dokumentation for, at træet var produceret på en lovlig og bæredygtig måde	8
Vi blev tilbudt tropisk træ med dokumentation for, at træet var produceret på en lovlig og på vej mod bæredygtig måde	1
Vi blev tilbudt tropisk træ med dokumentation for, at træet var lovligt produceret	3
Vi blev tilbudt tropisk træ uden dokumentation for, at træet var lovligt eller bæredygtigt produceret	15
Ved ikke	19
<b>Total</b>	<b>43</b>

Tabel 19 viser, at 8 af de der har stillet krav ved indkøb af tropisk træ har fået tilbudt træ, som var dokumenteret lovligt og bæredygtigt produceret. 15 respondenter har fået tilbudt træ uden dokumentation. 1 respondent har fået tilbudt tropisk træ med dokumentation for, at træet var produceret på en lovlig og på vej mod bæredygtig måde, mens 3 blev tilbudt tropisk træ med dokumentation for, at træet var lovligt produceret.

I Tabel 20 gengives, hvilke kategorier af tropisk træ de 43 offentlige indkøbere, som har købt tropisk træ, er endt med at købe.

**Tabel 20**

<b>Købte I tropisk træ i en eller flere af de nedennævnte kategorier:</b>	<b>Antal</b>
Vi købte tropisk træ med dokumentation for, at træet var produceret på en lovlig og bæredygtig måde	10
Vi købte tropisk træ med dokumentation for, at træet var produceret på en lovlig og på vej mod bæredygtig måde	
Vi købte tropisk træ med dokumentation for, at træet var lovligt produceret	2
Vi købte tropisk træ uden dokumentation for, at træet var produceret på en lovlig eller bæredygtig måde	15
Ved ikke	18
<b>Total</b>	<b>43</b>

Sammenlignes tallene i Tabel 20 med de tilsvarende i Tabel 19 fremgår det at tallene er meget lidt forskellige. Begge tabeller viser svarene fra de 43 respondenter der har indkøbt tropisk træ.

Således fremgår det af Tabel 19, at 8 respondenter har fået tilbudt tropisk træ, som var produceret på en lovlig og bæredygtig måde. Af Tabel 20 fremgår, at 10 har købt tropisk træ dokumentation for, at træet var produceret på en lovlig og bæredygtig måde. Der er således 2 respondenter som har svaret, at de på den ene side har fået tilbudt tropisk træ med dokumentation for at træet var henholdsvis produceret på en "lovlig og på vej mod bæredygtig måde" (niveau 2) eller var "lovligt produceret" (niveau 3), men at de har købt tropisk træ med dokumentation for at træet var produceret på en "lovlig og bæredygtig måde" (niveau 1).

Det virker umiddelbart ulogisk, at flere respondenter er endt med at købe tropisk træ med dokumentation på et højere niveau end de er blevet tilbudt.

Spørgeskemaundersøgelsen giver ikke i sig selv et svar på, hvordan det kan lade sig gøre. Interviewene viser imidlertid, at indkøbet af tropisk træ og den præcise formulering af krav til den dokumentation, som skal ledsage træet, oftest foregår i en dialog med leverandøren over flere "runder". En mulig forklaring på spørgeskemaundersøgelsens tal kan således være, at respondenterne i første omgang er blevet tilbudt tropisk træ med dokumentation for, at det f.eks. er lovligt produceret, men har presset på, for at få træ, med dokumentation for bæredygtighed.

Interviewene viser imidlertid også, at en del offentlige indkøbere dels er usikre på definition af bæredygtighed, dels er usikre på, hvilken dokumentation, der giver garanti for bæredygtighed. Spørgeskemaundersøgelsens tal kan således også hidrøre fra en generel forvirring om de begreber, som spørgsmålene refererer til.

Resultaterne i tabel 19 og 20 tyder på, at det kun er få indkøbere der benytter sig af muligheden for at efterspørge og købe tropisk træ med dokumentation på "niveau 2". Interview-personerne har vanskeligt ved at forholde sig til denne "mellem-ting", men samtidig roses vejledningen for at være så fleksibel, at den kan anvendes uanset om markedet på et givet tidspunkt kan tilbyde bæredygtigt produceret træ.

I 10 af de tilfælde, hvo man har købt tropisk træ, købte man træ med dokumentation for, at træet var lovligt og bæredygtigt produceret. Heraf har 3 modtaget dokumentation, svarende til vejledningens anbefalinger (FSC-certificeret), 2 har modtaget dokumentation som kun delvis lever op til anbefalingerne (Keurhout-certifikat<sup>3</sup>), mens 5 ikk eved, præcis hvilken dokumentation, der var tale om. I 2 tilfælde købte man træ med dokumentation for, at træet var lovligt produceret<sup>4</sup>. Heraf har 1 modtaget dokumentation, svarende til vejledningens anbefalinger, mens 1 ikke ved præcis hvilken dokumentation, der var tale om.

I de resterende tilfælde købte man enten træ uden dokumentation (i cirka 18 tilfælde) eller respondenterne ved ikke, om det købte træ var ledsaget af dokumentation (i cirka 23 tilfælde).

Interviewpersonerne forklarer, at enkelte (kommuner) har politik på området for lovligheden og bæredygtigheden af det tropiske træ. Flere oplyser, at man gennem den kommunale indkøbspolitik f.eks. stiller krav om eller opfordrer til, at kommunens institutioner kun køber havemøbler der er FSC-certificerede. Enkelte har desuden indarbejdet kravene ved udbud og evt. indgåelse af rammeaftaler, men er i tvivl om, hvorvidt kravene efterleves af leverandører, og hvorvidt der følges op på kravet.

En interviewperson påpeger desuden, at vejledningen har haft en indirekte værdi, idet den har været med til at skabe fokus på de problemstillinger, der knytter sig til køb af tropisk træ, men at det tager tid for offentlige indkøbere, at implementere vejledningens anbefalinger – særligt i havnene, hvor der knytter sig særlige udfordringer til at følge vejledningen.

---

<sup>3</sup> Miljøvejledningen for tropisk træ anerkender ikke Keurhout-godkendelser som tilstrækkelig god dokumentation i sig selv, men vurderer at disse i kombination med andre underbyggende elementer, vil kunne give en tilstrækkelig god indikation. Det anbefales endvidere at sådan dokumentation om muligt underkastes en vurdering foretaget af uvildig tredjepart med markedssindsigt og kendskab til skovbrugsforhold i troperne.. Det fremgår ikke af besvarelsene om Keurhout-certifikaterne var understøttet af anden dokumentation i de to tilfælde. Det fremgår heller ikke om disse var underkastet en vurdering fra uvildig tredjepart

<sup>4</sup> Heraf har 1 modtaget dokumentation, svarende til vejledningens anbefalinger, mens 1 ikke ved præcis hvilken dokumentation, der var tale om.

Delkonklusion: I en del af de tilfælde hvor der er indkøbt tropisk træ, har indkøberne – til trods for at de ikke kender eller har anvendt vejledningen - stillet krav om dokumentation og købt tropisk træ med dokumentation for bæredygtighed og oprindelse. Undersøgelsen viser at der er stor uvidenhed om emnet. Der er således mange der har svaret "ved ikke" på de konkrete spørgsmål om, hvilken dokumentation man har efterspurgt, og blandt de indkøbere som ikke har efterspurgt dokumentation, svarer mange, at de ikke er klar over, at de bør/ kan stille krav om dokumentation for træets produktion og oprindelse.

### 3.5 Barrierer, som hæmmer det offentlige brug af vejledningen af tropisk træ.

Spørgeskemaundersøgelsens resultater samt interviewpersonernes udsagn peger på følgende barrierer, om hæmmer offentlige indkøberes brug af vejledningen.

Manglende opmærksomhed på de problemstillinger, som knytter sig til køb af tropisk træ: De 15 respondenter i spørgeskemaundersøgelsen, som købt tropisk træ uden dokumentation, er blevet spurgt hvorfor de har købt træ uden dokumentation. Svarende fremgår af Tabel 21.

**Tabel 21**

Hvorfor købte I træ uden dokumentation?	Antal
Vi havde ikke ressourcer til at bruge tid på det	1
Anden årsag	3
Ved ikke	2
Vi antog, at leverandøren overholdt vejledningen	4
Vi vidste ikke, at man kunne forlange dokumentation	5
Total	15

5 af de 15 respondenter som har købt tropisk træ uden dokumentation, har svaret, at de ikke vidste at man kunne forlange dokumentation. 4 respondenter har svaret, at de antog at leverandøren overholdt vejledningen.

Krav til tropisk træ drukner: køb af tropisk træ ofte indgår ofte som led i f.eks. et bygge-projekt, hvor der skal træffes en lang række andre hensyn og opstilles mange andre krav til leverandøren. Det samme gælder f.eks. rammeaftaler om f.eks. trælast eller møbler. Specifikke krav til leverandøren i forhold til tropisk træ kan enten "drukne" i alle de andre, eller blive fravalgt af udbyder/ indkøber af frygt for at kravene samlet set bliver så høje, at antallet af tilbudsgivere reduceres kraftigt.

Manglende forståelse for den grundlæggende ide med vejledningen: Der sættes spørgsmålstejn ved det rigtige i, at placere ansvaret hos indkøberen. Man anser sin egen betydning for ubetydelig i den henseende. Denne holdning er naturligvis mest udtalt blandt de indkøbere, som kun køber tropisk træ i meget små mængder. At skulle have ansvaret for at sikre, at træet er lovligt produceret anses af nogle som næsten absurd, idet det snarere opleves som en sag for told og politi.

#### Tidspres

Kun 1, af de, der har indkøbt tropisk træ, men alligevel accepteret træ uden dokumentation, angiver i Tabel 21 at mangel på tid er årsagen til, at der ikke er krævet dokumentation. Dette modsiges af en del af de interviewede personer. Flere af disse har oplevet at man først er blevet opmærksomme på problemstillingerne vedrørende tropisk træ relativt sent i forløbet, og at man så dels ikke har tilstrækkelig tid til at sætte sig ind i hvilke krav man skal

stille, og hvordan man gør, dels ikke har tid til at vente på at forhandleren kan skaffe træ med den fornødne dokumentation.

I forbindelse med byggeri er beslutningen om, hvilken træsort man vil anvende allerede truffet tidligt i forløbet, f.eks. af den arkitekt, som har tegnet byggeriet. Når selve købsbeslutningen foretages langt senere i forløbet, og af en helt anden instans, kan det opleves som vanskeligt f.eks. at vælge en anden træsort med henblik på at sikre at den kan leveres med certifikat indenfor tidsfristen.

#### Merpris (eller formodninger herom):

En yderligere barriere for anvendelsen af miljøvejledningen kan være, at de krav den anbefaler at indkøberne stiller, kan medføre merpris. Således risikerer vejledningens anbefalinger at blive fravalgt af økonomiske årsager. Tabel 22 viser, at 4 ud af de 9 respondenter, der har købt tropisk træ med dokumentation for at det var lovligt og evt. bæredygtigt produceret, mener at de har betalt en merpris som følge heraf.

**Tabel 22**

<b>Var det købte træ dyrere, end hvis I havde købt tropisk træ uden dokumentation?</b>	<b>Antal</b>
Ja, det købte træ var mere end 100% dyrere	2
Ja, det købte træ var mellem 25% og 49% dyrere	1
Ja, det købte træ var mellem 10% og 24% dyrere	1
Nej, det købte træ var ikke dyrere	2
Ved ikke	3
Total	9

Hvorvidt en merpris udgør en barriere for at følge vejledningens anbefalinger afhænger ifølge interviewpersonerne af hvilken type indkøber / indkøbssituation, der er tale om.

I byggeri anvendes tropisk træ typisk pga. æstetiske hensyn. I så fald er der tale om, at man vælger noget eksklusivt, som under alle omstændigheder er dyrere og måske kun en lille del af et samlet stort byggeri. I disse tilfælde er prisen typisk mindre afgørende.

Dette forhold ændrer sig ifølge interviewpersonerne, hvis der er tale om et prestige-byggeri, hvor der lægges vægt på at undgå negativ omtale af materiale-valget. I sådanne tilfælde vil en indkøber være tilbøjelig til at fravælge tropisk træ, hvis man er usikker på, om dets oprindelse og produktion vil give anledning til negativ omtale. Dette relaterer sig dog ikke umiddelbart til prisen.

Særligt i nogle af havnene giver interviewpersonernes udtryk for, at prisen ofte spiller en større rolle. Det hænger primært sammen med, at man her bruger tropisk træ i helt andre dimensioner og volumener end i andet byggeri – i hvert fald relativt set. Desuden vælges tropisk træ overvejende pga. dets styrke, naturlige holdbarhed og modstandsdygtighed mod pæleormsangreb. Alternativerne til tropisk træ (f.eks. beton) er oftest betydeligt dyrere, bl.a. fordi det skal udskiftes oftere, så valget af tropisk træ er til dels et udtryk for, at man handler forretningsmæssigt. Det er altså det tropiske træs relativt lave pris, der i havnenes tilfælde bl.a. er med til at gøre det attraktivt i forhold til andre byggematerialer.



Manglende tro på, at der kan skaffes tropisk træ med dokumentation i de rette dimensioner.

I forbindelse med anskaffelse af træ til bygge- og vedligeholdelsesarbejder i havne anføres det af interviewpersonerne som en barriere, at man på forhånd ved, at det er svært at skaffe træ med de rette egenskaber med dokumentation for at træet er bæredygtigt produceret. Dette vanskeliggøres yderligere af, at træ til havne skal have nogle ekstreme dimensioner.

Manglende kendskab til muligheden for at anvende andre sorter

Vejledningen anbefaler, at man ved køb af tropisk træ overvejer alternative sorter, og at man ved f.eks. udbud ikke lægger sig fast på en bestemt sort. Denne anbefaling er særlig relevant i forhold til havne, fordi netop Azobé, som er den foretrukne sort, når træet har kontakt med saltvand, er vanskeligt at skaffe med dokumentation i de efterspurgte dimensioner. Der er uenighed om, hvorvidt det er realistisk at finde reelle alternativer til Azobe – og det afhænger bl.a. af, om træet skal stå direkte i vand, hvor højt vandets saltindhold er, og hvor stor belastning træet skal kunne bære. Flere af de interviewede oplyser, at de ikke engang har overvejet om der kunne findes alternative træsorter. I den sammenhæng efterlyses information om, hvilke alternativer der kan være tale om.

Manglende tillid til certifikater og dokumentation

En generel barriere hos hovedparten af de interviewede er i ifølge de interviewede personer, at man ikke har fuld forståelse for selve ideen med at efterspørge dokumentation for træets produktion og oprindelse. Det kommer f.eks. til udtryk ved en generel skepsis til certifikaternes validitet (*"Hvordan ved man at det ikke bare er forfalsket"*), eller manglende tro på, at man kan gennemskue dokumentationen *"Vi ville sikkert bare få nogle forkølede certifikater der er skrevet på bagsiden af et eller andet stykke papir - eller skrevet på russisk"*).

Et par af interviewpersonerne giver udtryk for, at de har haft dårlige erfaringer med, at efterspørge dokumentation, idet det efterfølgende viste sig, at leverandøren enten ikke kunne levere den pågældende dokumentation alligevel eller den pågældende dokumentation viste sig ikke at være en garanti for bæredygtighed, sådan som det var lovet.

Delkonklusion: Der angives en række barrierer for den begrænsede anvendelse af vejledningen. Flere af dem hidrører fra manglende viden om problemstillingerne. Dette uddybes i afsnit 4.

### **3.6 Dækker vejledningen en tilstrækkelig del af indkøbernes behov for viden og råd ved køb af tropisk træ.**

En anden årsag til fravælgelse af miljøvejledningen kan være at den indholdsmæssigt ikke lever op til indkøbernes behov. Respondenternes vurdering af egne behov i forbindelse af indkøb af tropisk træ vises i Tabel 23. Alle de respondenter der på den ene eller anden måde har haft ansvar for indkøb af træ, og som minimum har hørt om vejledningen, har svaret på spørgsmålet i Tabel 23.

**Tabel 23**

I hvilken grad vurderer du, at du - hvis du skal anskaffe tropisk træ - har behov for råd og vejledning i forhold til nedenstående emner?								
		I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
16.1 Egenskaber for tropisk træ, samt hvordan det anvendes	Procent	12,5%	20,0%	22,9%	15,2%	18,6%	10,8%	100,0%
	Antal	52	83	95	63	77	45	415
16.2 Hvad det vil sige, at træ er lovligt produceret træ, og hvordan man kan stille krav herom som indkøber	Procent	17,3%	30,4%	20,5%	8,9%	12,3%	10,6%	100,0%
	Antal	72	126	85	37	51	44	415
16.3 Hvad det vil sige, at træ er bæredygtigt produceret træ, og hvilke kriterier, der skal være opfyldt for, at der er tale om bæredygtigt produceret træ	Procent	15,9%	31,3%	17,8%	9,9%	13,7%	11,3%	100,0%
	Antal	66	130	74	41	57	47	415
16.4 Øvrige miljøforhold, som skal tages i betragtning, når man anskaffer tropisk træ, fx i forhold til indeklima	Procent	17,6%	28,2%	22,9%	8,2%	11,8%	11,3%	100,0%
	Antal	73	117	95	34	49	47	415
16.5 Krav og dokumentation, herunder certificeringsordninger og alternativ dokumentation	Procent	19,0%	28,7%	19,8%	9,4%	11,3%	11,8%	100,0%
	Antal	79	119	82	39	47	49	415
16.6 Gode råd ved indkøb af træ, herunder hvordan man stiller krav om lovlighed og bæredygtighed ved indhentning af tilbud/udbud	Procent	17,8%	30,1%	20,5%	8,2%	11,3%	12,0%	100,0%
	Antal	74	125	85	34	47	50	415

Tabel 23 viser, at respondenternes behov for råd og vejledning er nogenlunde ens for de opstillede emner. Cirka 50 % af besvarelserne falder indenfor alle emner i kategorierne "I høj grad" og "I nogen grad". Der er dog to emner som skiller sig lidt ud. Respondenterne vurderer, at de har relativt mindre brug for råd og vejledning om egenskaber for tropisk træ samt hvordan det anvendes. Her svarer tilsammen kun 32,5 %, at de i høj grad eller meget høj grad har et behov.

Differentieres der mellem, hvilken type organisation respondenterne repræsenterer, viser det sig, at indkøberne fra "Andre kommunale forvaltninger", som bl.a. dækker over tekniske forvaltninger, i henhold til alle emner udtrykker klart mindre behov for viden end de øvrige grupper.

Hvorvidt respondenterne vurderer at vejledningen opfylder respondenterne behov for råd og vejledning, som beskrevet ovenfor, gengives i Tabel 24. Tabellen viser besvarelserne fra de respondenter som har læst vejledningen.

**Tabel 24**

<b>I hvilken grad vurderer du, alt i alt, at miljøvejledningen dækker dine behov for råd og vejledning i forbindelse med indkøb af tropisk træ?</b>		
	Antal	Procent
I meget høj grad	7	10,6%
I høj grad	23	34,8%
I nogen grad	21	31,8%
I ringe grad	2	3,0%
Slet ikke	1	1,5%
Ved ikke	12	18,2%
Total	66	100,0%

Som det ses, er der generelt god tilfredshed med vejledningen iblandt de 66 respondenter, som har læst den. Således svarer i alt 30 respondenter, at vejledningen i høj grad eller meget høj grad dækker deres behov. Der er dog også 21 respondenter, som svarer, at vejledningen kun i nogen grad dækker deres behov. Dette billede er uforandret, selvom der skelnes mellem indkøbere, der har og ikke har erfaring med at købe tropisk træ.

Tabel 25 viser, i hvor høj grad vejledningen dækker respondenternes behov indenfor en række konkrete emner. Tabellen viser kun besvarelserne fra de respondenter, som har læst vejledningen.

**Tabel 25**

<b>I hvilken grad vurderer du, at miljøvejledningen dækker dine behov for råd og vejledning i forbindelse med indkøb af tropisk træ i forhold til nedenstående emner?</b>								
		I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
<b>Hvilke egenskaber tropisk træ har, samt hvordan det anvendes</b>	Procent	4,5%	33,3%	31,8%	3,0%	0,0%	27,3%	100,0%
	Antal	3	22	21	2	0	18	66
<b>Hvad det vil sige, at træ er lovligt produceret, og hvordan man kan stille krav herom som indkøber</b>	Procent	6,1%	36,4%	27,3%	4,5%	0,0%	25,8%	100,0%
	Antal	4	24	18	3	0	17	66
<b>Hvad det vil sige, at træ er bæredygtigt produceret, og hvilke kriterier, der skal være opfyldt for, at der er tale om bæredygtigt produceret træ</b>	Procent	4,5%	34,8%	28,8%	1,5%	1,5%	28,8%	100,0%
	Antal	3	23	19	1	1	19	66
<b>Øvrige miljøforhold, som skal tages i betragtning, når man anskaffer tropisk træ, fx i forhold til indeklima</b>	Procent	3,0%	22,7%	31,8%	9,1%	3,0%	30,3%	100,0%
	Antal	2	15	21	6	2	20	66
<b>Krav og dokumentation, herunder certificeringsordninger og alternativ dokumentation</b>	Procent	6,1%	33,3%	27,3%	4,5%	1,5%	27,3%	100,0%
	Antal	4	22	18	3	1	18	66
<b>Gode råd ved indkøb af træ, herunder hvordan man stiller krav om lovlighed og bæredygtighed ved indhentning af tilbud/udbud</b>	Procent	4,5%	25,8%	31,8%	3,0%	3,0%	31,8%	100,0%
	Antal	3	17	21	2	2	21	66

Ingen af besvarelsene på de fem emner skiller sig ud. De følger alle den generelle tendens, hvor mellem 50 % og 65 % af svarene falder i kategorierne "I høj grad" og "I nogen grad". Næsten alle de resterende falder i "Ved ikke kategorien".

Opdeles svarene i Tabel 25, efter hvilken type institution respondenterne repræsenterer, fremstår billedet tillige forholdsvis homogent. Alle grupper svarer således i overensstemmelse med den samlede tendens, dog udtrykker respondenterne fra de kommunale indkøbsafdelinger større tilfredshed end de øvrige respondenter inden for alle emner.

En af de fordele, der af de interviewede personer fremhæves ved vejledningen, er, at det er muligt at anvende den med forskellige ambitions-niveauer. En indkøber oplever f.eks., at det i en periode ikke er muligt at få tropisk træ (med de ønskede egenskaber) med dokumentation for hverken at træet kommer fra områder der er bæredygtigt drevet, eller fra områder, der er på vej mod at blive bæredygtigt drevet. I en sådan situation kan vejledningen anvendes alligevel, fordi den også giver vejledning om, hvordan man sikrer at det tropiske træ blot er lovligt produceret.

Flere af de interviewede efterlyser imidlertid mere konkrete eksempler på, i hvilke situationer, man skal være særlig opmærksom på træets oprindelse – hvilke produkter, træsorter og oprindelseslande, man skal være særligt opmærksom på. Man så gerne, at der kunne udarbejdes en liste over hvilke sorter og oprindelseslande, man som indkøber helt bør undgå, og hvilke sorter og oprindelseslande, der er "sikre".

Delkonklusion: De emner som miljøvejledningen dækker svarer meget godt til de emner, som indkøberne ønsker råd og vejledning om. Der er således ingen af emnerne, som vurderes at være direkte irrelevante. Flere efterlyser dog mere konkrete eksempler.

### 3.7 Udformning og forståelighed

På baggrund af Rambøll Managements erfaringer med indkøbsvejledninger i øvrigt, vurderes miljøvejledningen at give et godt overblik over den problematik og de faldgruber, der er forbundet med indkøb af tropisk træ, og der bliver i miljøvejledningen heller ikke lagt skjul på, at det er et område, som er meget svært at stille meget konkrete krav til. Hos mange af de interviewede har det umiddelbare indtryk af vejledningen i forlængelse heraf været, at den er kompleks og omfattende.

En af de interviewpersoner, der tidligere har købt tropisk træ uden at bruge vejledningen, har i forbindelse med interviewet læst vejledningen og fundet indholdet yderst relevant og anvendeligt. Særligt beskrivelsen af de forskellige certifikater og former for dokumentation, vurderes at være gode at have når man skal i dialog med leverandørerne af tropisk træ.

Mange af interviewpersonerne finder tjekskema-formen anvendelig, og angiver at det nok er den del af miljøvejledningen, som kunne være lettest at bruge. Man har dog svært ved at forholde sig til spørgsmålene, der opleves som upræcise og meget åbne for fortolkninger. En indkøber formulerer således, at *"man i en udbudssituation ikke bør stille spørgsmål til tilbudsgivere, som man ikke engang selv forstår"*.

En generel anke mod vejledningen er, at den ikke forholder sig til den konkrete situation, som den person, der køber træ, befinder sig i. De personer,

der træffer beslutninger vedrørende indkøb af tropisk træ, gør det således i vidt forskellige situationer, og der er stor forskel på dels, hvor ofte de pågældende personer kommer ud for at skulle købe tropisk træ (og træ i det hele taget), dels hvor meget opgaven med at anskaffe tropisk træ fylder i den konkrete situation. Problemstillingerne varierer derefter.

Miljøvejledningen vedrørende offentligt indkøb af tropisk træ er i øvrigt den første (og eneste) miljøvejledning, som er materialespecifik, mens de øvrige miljøvejledninger er produktspecifikke. Både formidlingsmæssigt og indholdsmæssigt skal miljøvejledningen vedrørende tropisk træ således håndtere nogle andre udfordringer end de øvrige miljøvejledninger. Dette uddybes i afsnit 4.

Vejledningen vurderes således at være ambitiøs og stille store krav til brugeren, og der er i høj grad behov for at søge yderligere oplysninger i såvel baggrundsdokument som i henvisninger til links og andet supplerende materiale for at kunne stille fornuftige og realistiske krav. Som indkøber kan man meget let komme til at sidde tilbage med en række spørgsmål:

- Hvor skrappe krav kan man tillade sig at stille, hvis man skal kunne skaffe dokumentation?
- Hvilke krav er realistiske?
- Hvordan skaffes den nødvendige dokumentation – hvordan kontrolleres den?
- Er der afsat ressourcer nok til at skaffe den nødvendige dokumentation og kontrollere den?
- Kan man vælge alternative træsorter? Er der dokumentation nok for egenskaber og kvalitet osv.

Disse spørgsmål kan være en væsentlig barriere i forhold til at sikre et lovligt og bæredygtigt indkøb og i det hele taget at turde give sig i kast med at stille krav.

Delkonklusion: Miljøvejledningen vurderes at give et godt overblik, og er god til at gøre opmærksom på de problemstillinger, som knytter sig til køb af tropisk træ. På en række punkter savnes imidlertid mere konkrete og handlingsrettede anbefalinger. Dette uddybes i afsnit 4.

### 3.8 Fører vejledningen til fravalg af køb af tropisk træ eller træ i almindelighed.

Tabel 26 **Error! Reference source not found.** og Tabel 27 belyser, hvorvidt vejledningen fører til fravalg af tropisk træ eller træ i almindelighed.

Spørgsmålene i tabellerne er besvaret af de 62 respondenter, der har erfaring med indkøb af træ (både eget og gennem ekstern entreprenør) og som har læst vejledningen.

**Tabel 26**

Har vejledningens anbefalinger medført, at I har valgt at indkøbe en anden træsort frem for den sort i oprindeligt planlagde?		
	Antal	Procent
Ja, vi valgte en anden ikke-tropisk træsort	2	3,2%
Nej	47	75,8%
Ved ikke	13	21,0%
Total	62	100,0%

**Tabel 27**

Har vejledningens anbefalinger medført, at I har valgt at indkøbe andre materialer frem for træ?		
	Antal	Procent
Ja	2	3,3%
Nej	52	85,2%
Ved ikke	7	11,5%
Total	61	100,0%

Det fremgår, at vejledningen kun meget sjældent har haft den konsekvens, at tropisk træ eller træ i almindelighed er blevet fravalgt.

Det underbygges af udsagnene fra de interviewede personer. Ingen af disse vurderer, at vejledningen i sig selv vil medføre fravalg af tropisk træ, så længe den ikke er bindende. Dette modificeres dog lidt, idet en enkelt anser det for sandsynligt, at man vil fravælge tropisk træ, hvis man er usikker på om køb af tropisk træ kan resultere i en "sag", dvs. give dårlig omtale i medierne, og at det gælder uanset om vejledningen er bindende eller frivillig.

De interviewede personer, som har erfaringer med køb af tropisk træ til havnebrug, anfører at man nok generelt er ret konservative i sit materialevalg – dvs. at man klart foretrækker de materialer som man har gode erfaringer med. Det gælder især Azobé-træet, som man har svært ved at finde alternativer til. De fleste har dog ikke engang overvejet alternativer, til trods for at det har vist sig ret besværligt at få Azobé-træ med dokumentation for, at træet er bæredygtigt produceret – og endog lovligt produceret.

Fra indkøbere i havnene, gives dog også eksempler på at man har overvejet helt andre materialer – f.eks. stål og komposit. I de konkrete eksempler har man dog valgt at holde fast i, at anvende tropisk træ, hovedsagligt fordi det er billigere og har højere holdbarhed.

Flere vurderer, at man kan finde på at fravælge tropisk træ, hvis vejledningen gøres bindende, og viser sig meget ressourcekrævende at anvende. Det skal dog understreges at interviewpersonerne generelt har svært ved at vurdere hvor ressourcekrævende det vil være at følge vejledningen, eftersom kun få af dem har anvendt den i forbindelse med køb af tropisk træ.

Delkonklusion: Undersøgelsen har kun vist få eksempler på, at vejledningens anbefalinger har medført fravalg af træ og tropisk træ som materiale. Fravalg af træ er imidlertid en reel risiko hvis det bliver for dyrt eller for besværligt at købe tropisk træ.

### **3.9 Konklusion vedr. kendskab og anvendelse**

Såvel spørgeskemaundersøgelse som personlige interview har vist, at det er overordentligt vanskeligt at finde eksempler på, at miljøvejledningen har været anvendt i forbindelse med køb af tropisk træ. Det hænger sammen med følgende forhold:

Problem #1: Miljøvejledningen når ikke de tiltænkte brugere, fordi hverken de selv eller deres omgivelser vurderer at den er relevant for dem. Det betyder dels, at mange slet ikke er opmærksomme på de særlige problemstillinger der er forbundet med at købe tropisk træ, dels at den ofte ikke bliver anvendt i de situationer hvor der er behov for den.

Problem #2: Den enkelte bruger kan ikke finde sig selv i vejledningen, fordi den ikke er målrettet den konkrete situation som den pågældende befinder sig i når der skal træffes beslutninger vedrørende køb af tropisk træ. Mange forventer således allerede på forhånd, at den vil være besværlig og ressourcekrævende at anvende.

Problem #3: Miljøvejledningen og de problemstillinger, som den forsøger at imødekomme, har ret lav prioritet hos de fleste indkøbere, dels fordi en meget lille andel køber tropisk træ, dels fordi der generelt er begrænset forståelse for den grundlæggende idé med vejledningen: at den offentlige indkøber kan og skal gøre en forskel.

Problem #4: Emnet er svært at vejlede om, fordi det i en række situationer ER svært at gøre "det rigtige", dvs. købe tropisk træ, som man er sikker på er bæredygtigt produceret, uanset hvor godt man kender til området.

## 4. Justeringer og supplerende tiltag

Som anført ovenfor i afsnit 3.9, kan den manglende brug af vejledningen henføres til fire problemstillinger. I det følgende opstilles forslag til justeringer af vejledningen og supplerende tiltag, i forhold til disse problemstillinger.

Ved i højere grad at differentiere vejledningen overfor forskellige målgrupper, vurderes problemerne #1 og #2, og til dels #3 at kunne afhjælpes. Dette uddybes i afsnit 4.1.

Problem #3 kan adresseres gennem en generel holdningsbearbejdning, som i vid udstrækning bør være rettet mod politikere. Lovgivning, dvs. at gøre vejledningen bindende, vil ligeledes kunne medvirke til at imødegå denne problemstilling. Dette uddybes i afsnit 4.2.

Hvis indkøb af tropisk træ skal være lettere at vejlede om, jf. problem #4, kræver det tiltag på en række områder, hvoraf flere af dem har så global karakter, at man fra dansk side kun kan være en del af puslespillet. Dette uddybes i afsnit 4.3.

### 4.1 Håndtering af problem #1 og #2: Differentier indsatsen

Miljøvejledningen forsøger at ramme meget bredt, og forudsættes således at kunne bruges ved alle offentlige indkøb af tropisk træ uanset hvor ofte den pågældende person køber ind, uanset hvor ofte indkøbene omfatter træ, og uanset hvor det indkøbte træ skal anvendes.

Det er til dels en konsekvens af, at miljøvejledningen vedrørende offentligt indkøb af tropisk træ ikke er produktspecifik som de øvrige miljøvejledninger, men materialespecifik, hvilket vil sige at den skal kunne anvendes i forhold til en række forskellige produkter.

Man kan inddеле indkøbere og indkøbssituationerne i følgende fire, som i vid udstrækning også vedrører forskellige produkttyper:

- **Den byggeriansvarlige:** Som led i udførelsen af et bygge- eller vedligeholdelsesprojekt, hvor anskaffelse af træ blot udgør en lille del af opgaven. Hensyn til træets oprindelse og produktion har typisk en ret lav prioritet i forhold til de mange andre hensyn der skal tilgodeses. Man vil ikke bruge mange ressourcer på problemstillinger vedrørende tropisk træ, og hvis det skønnes at koste for mange ressourcer, vil man være tilbøjelig til at vælge en anden træsort eller et helt andet materiale. Opførelse af ejendomme, som f.eks. gennemføres af en kommunal teknisk forvaltning, tilhører denne kategori.
- **Havnechefen:** Som led i udførelsen af et bygge- eller vedligeholdelsesprojekt, hvor anskaffelse af træ udgør en væsentlig del af opgaven. Indkøbere i denne situation vil muligvis bruge flere ressourcer på problemstillinger vedrørende tropisk træ, dvs. på at efterspørge dokumentation for oprindelse. Til gengæld er det blandt havnene, at man finder de klareste eksempler på, at den merpris, som forventes hvis træet skal være f.eks. certificeret er meget afgørende, fordi prisen på træ fylder en relativt stor andel i det samlede budget for den pågældende opgave. Det er dog langt fra altid tilfældet, f.eks. ved



større anlægsprojekter. I havnene er alternativet til tropisk træ – f.eks. stål og beton – oftest dyrere alternativer, modsat hos de tre andre typer af indkøbere. Anlæg- og vedligeholdelsesarbejder i havne hører til i denne kategori.

- **Institutionslederen:** I forbindelse med indkøb af møbler, dvs. kontormøbler eller udemøbler til en institution. Indkøb varetages som regel decentralt af den enkelte institution. Med mindre der er tale om en rammeaftale, vil det være et simpelt indkøb, ofte hvor den pågældende medarbejder anskaffer møblerne på samme måde som en privat forbruger ville gøre det. I sådanne situationer er det tilfældigt, om den pågældende indkøber er bevidst om de særlige problemstillinger vedrørende køb af tropisk træ. Indkøberen vil næppe bruge meget tid på at sætte sig ind i, hvilke problemstillinger der gælder vedrørende træets produktion og oprindelse.
- **Indkøberen:** I forbindelse med indgåelse af rammeaftaler vedrørende møbler. Sådanne aftaler vil oftest blive indgået af en central indkøbsfunktion i f.eks. en kommune. Den centrale indkøbsfunktion gennemfører ofte indkøb, men sjældent indkøb der omfatter træ, og endnu sjældnere indkøb der omfatter tropisk træ. De møbler, der indgås rammeaftaler for, er oftest kontormøbler, som sjældent indeholder tropisk træ (og i hvert fald ikke forbindes med tropisk træ af de pågældende indkøbere).

De fire kategorier vurderes at være de fire mest typiske. Der vil naturligvis kunne findes eksempler på indkøbere, der ikke passer ind i nogle af de fire kategorier, ligesom der kan være eksempler på andre kombinationer af indkøbere og indkøbssituationer.

Rambøll Management anbefaler, at vejledningsindsatsen fremover differentieres i forhold til de fire typer af brugere.

Anbefalingerne kan for alle fire målgrupper sammenfattes således:

1. Synliggør overfor den pågældende indkøber, at vejledningens råd er relevant for vedkommende ved at fremhæve hvilke produkter, der er tale om.
2. Giv råd og anbefalinger i relation til den konkrete indkøbssituation, som den pågældende indkøber befinder sig i.
3. Illustrer med konkrete eksempler eller cases – særlig når der er tale om komplekse valg.
4. Etabler en hotline, der kan give konkret rådgivning om valg af træsorter og dokumentation (fælles for alle målgrupper).

Nedenfor – i afsnit 4.1.1 til 4.1.4 - skitseres de anbefalede justeringer og tiltag for hver af de fire målgrupper.

I afsnit 4.1.5 drøftes anbefalingen om etablering af en hotline.

#### 4.1.1 *Den byggeansvarlige*

Den byggeansvarlige er typisk placeret i en teknisk forvaltning i et amt eller en kommune. Den byggeansvarlige findes også uden for den kommunale organisation, f.eks. i statslige styrelser eller statsejede institutioner, som ejer og opfører ejendomme.

Den byggeansvarlige anskaffer typisk træ i forbindelse med et bygge- eller vedligeholdelsesprojekt – ofte overdraget til en ekstern part (arkitekt, rådgivende ingeniør og/ eller entreprenør). Den byggeansvarlige har sit faglige

fokus mod alt, hvad der er bygge-relateret. I forhold til indhold og formidling af miljøvejledningen vedrørende tropisk træ, betyder det følgende:

**Formidling:** Den byggeansvarlige oplever sig ikke som en del af målgruppen for en vejledning med titlen "Miljøvejledning – tropisk træ". Dels fordi man ikke oplever "miljø" som en særlig stor del af ens fag-område, men mest fordi man ikke ser sig selv som indkøber af træ. Det samme gælder den byggeansvarliges omgivelser, som derfor ikke ekspederer miljøvejledningen videre til den byggeansvarlige. Hvis vejledningen skal finde frem til den byggeansvarlige skal den (gennem titel og indhold) signalere at den har relevans for en byggeansvarlig. Desuden skal vejledningen markedsføres gennem de byggefaglige medier. Sidstnævnte vil i øvrigt være lettere hvis der er tale om en vejledning, der i højere grad er målrettet den byggeansvarlige.

**Indhold:** Når den byggeansvarlige træffer beslutninger, som vedrører anskaffelse af tropisk træ, sker det oftest indirekte ved at beslutningen helt eller delvist overlades til en ekstern part. Krav vedrørende dokumentation for træets produktion og oprindelse skal derfor tænkes ind ret tidligt i forløbet, og indarbejdes i et udbudsmateriale. Indholdsmæssigt bør en vejledning målrettet den byggeansvarlige indeholde konkrete eksempler på, hvordan man kan formulere kravene til en ekstern part, samt egentlige kontrakteksempler. I forhold til at vurdere validiteten af dokumentation og certifikater, vil det styrke vejledningen, hvis der kan hentes hjælp hos f.eks. en hotline. Ofte vil den byggeansvarlige i høj grad placere ansvaret hos den eksterne part, og evt. søge råd hos denne.

I forhold til den eksisterende vejledning vurderes formidlings-problematikken at udgøre den største barriere i forhold til den byggeansvarlige.

#### 4.1.2 *Havnechefen*

Der findes cirka 120 havne i Danmark, som er helt eller delvist finansieret af det offentlige. Der er tale om både erhvervshavne og lystbådehavne (cirka halvt af hver), og for de flestes vedkommende er der tale om enten kommunale havne eller kommunale selvstyrehavne.

De personer, der indkøber træ til brug i havne (typisk havnechefen) gør det oftere end de andre typer af indkøbere, og det enkelte indkøb af træ omfatter oftest betydelige mængder. Der er derfor en god chance for, at en havnechef vil opleve at en vejledning vedrørende indkøb af tropisk træ er relevant.

Tropisk træ anvendes i havnene primært fordi det besidder nogle egenskaber, der gør det velegnet i forbindelse med saltvand (styrke, holdbarhed og modstandsdygtighed mod pæleormsangreb). Endvidere er det kun enkelte tropiske sorter som lever op til disse krav, hvoraf Azobe er den mest kendte og anvendte. Træet anvendes til bolværk, fenderbeklædning og lignende. Omkostningerne til træet kan udgøre en væsentlig del af det samlede budget i forbindelse med de pågældende anlægs- eller vedligeholdelsesarbejder. Der er dog også eksempler på, at indkøb af tropisk træ til havne har været en del af store anlægsprojekter, hvor udgiften til træ kun udgør en lille andel.

Kun få træsorter opfylder de krav, som stilles til havnetræ, og det opleves som vanskeligt at skaffe træet i de ønskede dimensioner, hvis de skal ledsages af dokumentation for træets produktion og oprindelse (og endnu vanskeligere hvis det skal være dokumenteret at træet er bæredygtigt produceret). I mange havne har man dog end ikke overvejet at anvende andre træsorter, end dem man plejer. Særligt i de mindre havne, støtter man sig i høj grad til eksterne rådgiveres vurderinger og vejledning vedrørende valg af træsort.

I forhold til formidling og indhold af miljøvejledningen vedrørende tropisk træ, betyder det følgende:

Formidling: Den eksisterende vejledning er allerede blevet markedsført direkte i forhold til havnene: den blev omtalt i Stads- og Havneingeniøren og på en temadag i Danske Havne. Det til trods, har der i forbindelse med interviewene vist sig eksempler på, at miljøvejledningens råd og anbefalinger ikke er blevet taget i betragtning ved køb af tropisk træ, udelukkende på grund af manglende kendskab.

Sådanne eksempler kan måske ikke helt undgås uanset hvor massivt en vejledning markedsføres, men det konkrete eksempel gør det nærliggende at foreslå, at vejledningen fremsendes direkte til alle landets havnechefer.

Indhold: For havnetræet gælder det, at hverken vejledningens anbefalinger, god planlægning eller god vilje helt kan eliminere de vanskeligheder der kan være forbundet med at skaffe tropisk træ med dokumentation for, at det er lovligt og bæredygtigt produceret. Indkøberen af havnetræ vil dog være bedre hjulpet, hvis en vejledning indeholder anbefalinger og eksempler, der er målrettet den særlige situation vedrørende havnetræ, f.eks.

- En konkret beskrivelse af den særlige problemstilling, der knytter sig til havnetræ.
- Et eksempel (case) på hvordan det er gjort / kan gøres "rigtigt" (i forhold til valg af træsort, formulering af krav til leverandør, acceptabel dokumentation).
- Beskrivelse af, hvilke alternative træsorter (især til Azobè) der kan vælges til forskellige formål.

#### 4.1.3 *Institutionslederen*

Institutionslederen repræsenterer den situation hvor der foretages et simpelt, oftest enkeltstående indkøb af f.eks. havemøbler eller udendørs legeredskaber. Sådanne indkøb foretages ofte på vilkår, som ligner dem, der gælder for private husholdninger: Der tages kontakt til en eller få leverandører af det pågældende produkt, og valget falder på det produkt, som bedst lever op til krav vedrørende pris og kvalitet. Den enkelte institutionsleder vil meget sjældent komme ud for at skulle anskaffe produkter af tropisk træ, og ofte vil den pågældende medarbejder måske ikke en gang være klar over at der er tale om tropisk træ. Det enkelte køb omfatter kun træ i forholdsvis små mængder, men på landsbasis må der formodes at blive fortaget en hel del af denne type indkøb.

Institutionsledere er ofte vant til at skulle forholde sig til miljøkrav i forbindelse med indkøb – af hensyn til brugerne på den pågældende institution, og der vurderes at være et udbredt kendskab til FSC-mærket, som imidlertid sjældent skyldes miljøvejledningen. Flere interviewpersoner oplyser således at man i forlængelse af det fokus, der var på FSC-mærkede havemøbler for nogle år siden, mere eller mindre direkte opfordrer institutionslederne til kun at købe FSC-certificerede produkter.

I forhold til formidling og indhold af miljøvejledningen vedrørende tropisk træ, betyder det følgende:

Formidling: Der er tale om rigtig mange personer i denne gruppe, og de betragter sig ikke selv som indkøbere af træ. Derfor vil det kræve en relativt stor indsats, at sikre at alle indkøbere af denne type har kendskab til vejledningen. Hvis vejledningen skal markedsføres direkte overfor denne type ind-

købere, skal den være yderst fokuseret i forhold til lige præcis de produkter, som er relevante, dvs. udemøbler og legeredskaber.

Eftersom institutionslederne kun køber ganske små mængder træ per person vurderes ressourcerne ikke at stå i et rimeligt forhold til det, der vil kunne opnås ved en sådan indsats.

De produkter af tropisk træ, som institutionslederen anskaffer, er i øvrigt stort set de samme som en privat forbruger anskaffer (dvs. udemøbler). I det omfang der informeres generelt til forbrugere, om de særlige problemstillinger, som knytter sig til køb af udemøbler af tropisk træ, kan det derfor også forventes at have en positiv effekt på de offentlige indkøb af denne type.

Som det fremgår nedenfor vil en del af disse køb desuden være omfattet af centralt indgåede købsaftaler eller indkøbspolitikker.

Indhold: Da der ikke kan forventes at blive brugt meget tid på at forberede denne type indkøb, skal budskabet til disse indkøbere være klart og entydigt: køb produkter, der er FSC-mærket. Desuden bør der gøres opmærksom på, hvilke relevante produkter, der kan være lavet af tropisk træ.

#### 4.1.4 *Indkøberen i den centrale indkøbsfunktion*

I de fleste amter og kommuner findes centrale indkøbsfunktioner, som typisk koordinerer indkøb gennem udformning af indkøbspolitikker og indgåelse af rammeaftaler.

Indkøberen har som regel kendskab til vejledningen, men oplever ofte ikke, at den er relevant for vedkommende, fordi man ikke er bevidst om, at der kan indgå tropisk træ i f.eks. møbler. Som regel er det mest kontormøbler, som der er indgået indkøbsaftaler for, dvs. møbler, der som regel ikke indeholder tropisk træ, eller hvor det tropiske træ er godt gemt (i f.eks. bagbeklædning på reoler). I enkelte kommuner er der også indgået centrale aftaler vedrørende "trælast", som udover træ omfatter værktøj, [isenkram](#), [VVS-artikler mv.](#)

I kraft af indkøbspolitikkerne har den centrale indkøber indflydelse på de indkøb der foretages andre steder i organisationen. Det er imidlertid kun få steder, at der er formuleret en indkøbspolitik for tropisk træ. Nogle steder er der formuleret en mere overordnet politik vedrørende miljømæssig bæredygtighed, men oftest omhandler indkøbspolitikernes miljøerklæringer kun de "lokale" miljøforhold, dvs. i forhold til lokal forurening og indeklima.

I forhold til formidling og indhold af miljøvejledningen vedrørende tropisk træ, betyder det følgende:

Formidling: Den eksisterende miljøvejledning vedrørende tropisk træ er i forvejen distribueret gennem flere kanaler, som er direkte målrettet de centrale indkøbsfunktioner: Den er fremsendt til alle SKI's abonnenter, og i et vist omfang distribueret af IKA til deres medlemmer.

Hvis centrale indkøbere i højere grad skal opleve vejledningen som relevant, skal det synliggøres, hvorfor den er relevant for dem: at den omfatter produkter, som de indgår indkøbsaftaler om, og at de som offentlige indkøbere kan vejlede og påvirke i forhold til køb af tropisk træ i den øvrige del af organisationen.

Indhold: Først og fremmest skal det synliggøres for den centrale indkøber, hvilke relevante produkter, der kan være produceret af tropisk træ, samt hvor i f.eks. en kommune sådanne produkter typisk anskaffes.

- Udemøbler: daginstitutioner, skoler, plejehjem og lign.
- Legeredskaber: daginstitutioner, skoler
- Hegnspæle og andet parkudstyr: Teknisk forvaltning, Vej og Park-afdeling.
- Kontormøbler: i hele organisationen

Nogle produkter vil typisk (kunne) være omfattet af indkøbsaftaler, som den centrale indkøber selv er med til at indgå, f.eks. kontormøbler, trælast, havemøbler. Vejledningen bør beskrive, produkt for produkt, hvordan man i forbindelse med indgåelse af en indkøbsaftale med en leverandør kan sikre sig at det anvendte træ er lovligt og bæredygtig produceret.

Vejledningen bør ligeledes indeholde gode råd og anvisninger for, hvordan budskabet kommunikerer ud til de dele af institutionen, som foretager det konkrete indkøb. Det gælder særligt, hvis produkterne ikke er omfattet af centrale indkøbsaftaler.

#### 4.1.5 Etablering af hotline

Indkøb af tropisk træ er ikke simpelt at rådgive om. Det skyldes en lang række forhold bl.a.

- Problemstillinger og behovet for rådgivning varierer fra indkøb til indkøb.
- Komplet information om markedet kræver meget teknisk viden om træsorters egenskaber og forskellige former for dokumentation.
- Området er under stadig – og hurtig – udvikling, både i forhold til viden om forskellige træsorters egenskaber, omfanget af certificeret skov, og udviklingen af nye certificeringer.
- De fleste indkøbere opnår aldrig erfaring på området.

Det anbefales derfor at oprette en hotline, som offentlige institutioner kan rette konkrete spørgsmål til i forbindelse med køb af tropisk træ. Hotlinen skal bl.a. kunne rådgive om følgende forhold:

- Hvilken dokumentation kan/ bør efterspørges i konkrete situationer?
- Hvordan efterspørger man konkret dokumentationen (skal man kræve at se den på forhånd, skal hvert stykke træ være mærket etc)?
- Hvordan validerer man dokumentationen (indhenter tredjepartsverificering)?
- Hvilke træsorter besidder de efterspurgte egenskaber?

Det vurderes at hotlinen kan etableres for relativt få ressourcer, idet der ikke forventes at være mange henvendelser. Hotlinen kan etableres som en mail-postkasse, der behandles f.eks. 1-2 gange om ugen, evt. kombineret med en fast ugentlig telefoni, for at reducere det medgåede tidsforbrug. Som udgangspunkt bør det være gratis, at modtage råd og vejledning fra hotlinen. Omkostninger i forbindelse med at modtage råd og vejledning vil udgøre en væsentlig barriere, og ressourceforbruget forbundet med f.eks. at opkræve et tidsbaseret honorar vil let kunne overstige indtægterne.

Såfremt der etableres en hotline, vurderes det at vejledningsindsatsen i form af skriftlige vejledninger til de fire forskellige typer af indkøbere kan reduceres til stort set kun at indeholde to budskaber:

1. Køb FSC-mærket træ, eller

2. kontakt hotlinen for konkret råd og vejledning.

Fordelen ved at give råd og vejledning via en hotline er desuden at man dermed altid har en opdateret viden om, hvilke problemer indkøbere af tropisk træ oplever. Desuden kan vejledningen altid afspejle den aktuelle situation i forhold til certificerede områder, dokumentation osv.

Driften af hotlinen kan enten placeres hos en af de statslige myndigheder på området (f.eks. Skov- og Naturstyrelsen), eller hos en af de organisationer, som i forvejen har stor indsigt i området. Hotlinen kan evt. knyttes til den tilsvarende engelske hotline (Central Point of Expertice of Timber, CPET), i den forstand, at den danske hotline kan hente råd og vejledning hos den engelske. Det skal i den sammenhæng understreges, at vejledningen på hotlinen bør foregå på dansk.

#### **4.2 Håndtering af problem #3: Holdningerne vedrørende indkøb af tropisk træ**

Holdningerne vedrørende indkøb af tropisk træ er en medvirkende faktor til at vejledningen ikke anvendes. I de tekst-kommentarer, som er afgivet i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen, anfører mange, at man sætter sin lid til leverandørerne, og at det ikke kan være indkøberens ansvar at sikre, at det træ man køber, er lovligt produceret.

Det skal dog bemærkes at der også er rigtig mange der i kommentarerne har givet udtryk for, at man finder problemstillingen meget vigtig, og at man helt sikkert vil gøre hvad man kan – inkl. betale en merpris – hvis man i fremtiden skal købe tropisk træ.

Den barriere, som holdningerne udgør for vejledningens anvendelse, kan overordnet set håndteres på to måder:

1. Man kan ændre holdningerne i offentlige institutioner
2. Man kan tvinge offentlige institutioner til at følge vejledningen - uanset hvad holdningerne er.

##### *4.2.1 Ændring af holdningerne til offentligt indkøb af tropisk træ*

Baseret på Rambøll Managements erfaringer med at udarbejde vejledninger og formidlingsstrategier for offentlige institutioner, skal følgende forhold fremhæves som afgørende for formidlingen og distributionen af miljøvejledningen.

- Vejledningen skal være umiddelbart tilgængelig i de situationer, hvor beslutningerne om køb af tropisk træ træffes.
- Vejledningen skal virke umiddelbart relevant for de personer, der træffer de afgørende beslutninger (hvilket signaleres bl.a. gennem titlen og de medier, der anvendes).
- Det skal opleves som legitimt og nødvendigt at anvende vejledningen og følge dens anbefalinger.

De to første punkter retter sig direkte mod de personer, der træffer de konkrete beslutninger vedrørende køb af tropisk træ. Det sidste punkt drejer sig i højere grad om de politikker og holdninger, der gælder for området i den enkelte institution.

De to første punkter skal indarbejdes i forbindelse med en fremtidig differentieret vejledningsindsats, og er drøftet ovenfor, i afsnit 4.1.1 til 4.1.4.

Som anført er det en væsentlig barriere for anvendelsen af miljøvejledningen, at mange sætter spørgsmålstegn ved hele ideen om, at offentlige indkøbere af tropisk træ kan og skal påvirke producenter og forhandlere af tropisk træ gennem deres indkøb.

Bearbejdning af holdningerne til indkøb af tropisk træ, skal primært rettes mod andre personer og situationer end den konkrete vejledningsindsats – primært det politiske niveau i de pågældende institutioner.

Ved lanceringen af Miljøvejledningen vedrørende tropisk træ er der bl.a. udsendt et brev til alle landets borgmestere, som gør opmærksom på problemstillingen, og opfordrer landets kommuner til at følge vejledningen. Interviewene viser, at i hvert fald i et par tilfælde er det denne henvendelse, der har givet anledning til at de pågældende kommuner har udarbejdet en egentlig politik for indkøb af tropisk træ.

Denne fremgangsmåde vurderes at være den mest effektive i forhold til at overkomme de barrierer som holdningerne udgør for anvendelsen af vejledningen. I en eventuelt fremtidig lancering af miljøvejledning bør der i den del af kampagnen, der rettes til det politiske niveau, sendes et meget klart budskab. Budskabet skulle i så fald være,

- At det er vigtigt at offentlige indkøbere tager højde for de problemstillinger, som er knyttet til køb af tropisk træ.
- At tropisk træ anskaffes i mange forskellige sammenhænge, og indgår i mange forskellige produkter – også hvor man ikke umiddelbart er opmærksom på det.
- At institutionen bør udarbejde en politik for køb af tropisk træ.

#### 4.2.2 *Indføre bindende regler*

En anden måde at håndtere problemstillingen vedrørende holdningerne til anvendelsen af en miljøvejledning for køb af tropisk træ, kunne være at gøre reglerne bindende, så offentlige institutioner har pligt til at følge miljøvejledningens anbefalinger.

Umiddelbart kan det virke som den mest effektive måde at imødegå den barriere, som holdningerne udgør. Hvis man som offentlig institution har pligt til at følge vejledningens anbefalinger, er det i princippet ligegyldigt hvilke holdninger man – som politiker eller indkøber - har til offentligt indkøb af tropisk træ.

Hvis vejledningens retningslinier gøres bindende, kan det medvirke til en øget brug af vejledningen, i det omfang den i dag bevidst fravælges alene på grund af holdningerne. Det er på baggrund af evalueringen vanskeligt at udtale sig om, i hvilket omfang dette sker.

Ud fra spørgeskemaundersøgelsens besvarelser kan man ganske vist se, hvor mange der har undladt at anvende vejledningen til trods for, at de kender den. Dette fremgår af Tabel 16. Ud af de 43 respondenter, der har købt tropisk træ, har 13 læst vejledningen. Kun 1 svarer imidlertid at vedkommende har anvendt miljøvejledningen i forbindelse med køb af tropisk træ. Spørgeskemaundersøgelsen giver ingen forklaringer på, hvorfor de pågældende respondenter ikke har anvendt vejledningen. En forklaring kan være, at man først har fået kendskab til vejledningen efter det pågældende indkøb. En anden forklaring kan være, at man har læst vejledningen på et tidligere tidspunkt, men ikke fundet det nødvendigt at genlæse den i forbindelse med selve indkøbet. Interviewene giver et par eksempler på det sidste.

Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår desuden, at fem af de respondenter, som har købt træ uden dokumentation, har læst, set eller hørt om vejledningen. Igen kan der imidlertid være tale om, at man først har fået kendskab til vejledningen efter det pågældende indkøb.

Spørgeskemaundersøgelsens resultater for så vidt angår den konkrete brug af vejledningen, er baseret på ganske få respondents besvarelser, og resultaterne skal derfor fortolkes med et væsentligt forbehold.

I interviewene har enkelte indkøbere givet udtryk for, at bindende regler, der pålægger offentlige institutioner kun at købe træ der kan dokumenteres at være lovligt og evt. bæredygtig produceret, vil gøre det lettere for den enkelte indkøber, at kommunikere kravet for rådgivere og entreprenører, som evt. anskaffer det pågældende træ på vegne af den offentlige institution. Indkøberen kan således blot kræve at rådgiveren/ entreprenøren overholder "gældende lovgivning på området".

Under alle omstændigheder vil indførelse af bindende regler på området kræve at anbefalinger og retningslinier er operationelle og realistiske at følge, jf. anbefalingerne herom ovenfor.

#### 4.2.3 *Hvordan indføres "bindende regler"*

Beslutningen om bindende regler vil forudsætte at der tages stilling til følgende forhold:

1. Hvilke institutioner er omfattet: skal bindende regler gælde alle offentlige institutioner, eller f.eks. kun omfatte statslige institutioner og kommuner. Rent juridisk vil der være forskellige implikationer forbundet med indførelse af bindende regler afhængigt af, om der er tale om statslige institutioner, kommuner eller f.eks. aktieselskaber og selvejende institutioner. En diskussion af disse implikationer drøftes nærmere i projekt C.
2. På hvilket niveau skal reglerne være bindende: Som vejledningen er udformet i dag er det muligt at følge den på forskellige "ambitionsniveauer". Vejledningen opstiller retningslinier for, hvordan man kan efterspørge tropisk træ med dokumentation for at, det er henholdsvis lovligt produceret, på vej mod at være bæredygtigt produceret, eller som er bæredygtigt produceret. At gøre vejledningens anbefalinger bindende, forudsætter således at det fastsættes på hvilket niveau, offentlige institutioner skal være forpligtet til at efterspørge – og acceptere – dokumentation.
3. Skal offentlig institutioner have pligt til at efterspørge eller købe: Som den ene yderlighed kan offentlige institutioner pålægges altid at efterspørge træ med dokumentation for lovlighed og/ eller bæredygtighed. Som den anden yderlighed kan offentlige institutioner pålægges udelukkende at købe tropisk træ, som kan dokumenteres at være bæredygtigt produceret. Der i mellem findes en række varianter, f.eks. at offentlige institutioner har pligt til at efterspørge træ, der kan dokumenteres at være lovligt og bæredygtigt produceret, og kun må købe træ, der som minimum er lovligt produceret.
4. Hvordan skal kravene dokumenteres. De krav som de offentlige indkøbere stiller, kan stilles på forskellige måder. F.eks. kan kravet om lovlighed indarbejdes som et kontraktvilkår i forbindelse med udbud, som det så er leverandørens ansvar at leve op til, dvs. leverandøren skal kunne fremvise dokumentation på forlangende. Dette svarer til



den fremgangsmåde, man har implementeret i England, hvor den offentlige institution ikke er forpligtet til at vurdere dokumenternes validitet. Ansvar for dokumentationens validitet er således placeret hos leverandøren.

5. Opfølgning på de bindende regler og sanktioner: Uanset hvordan bindende regler implementeres, er det nødvendig at overveje hvilke sanktions- og opfølgingsmuligheder, der skal ledsage de bindende regler. Uden nogen former for opfølgning, er der en risiko for, at vejledningens anbefalinger vil være lige så sjældent anvendte som i dag. De offentlige institutioner, som vil være omfattet af de bindende regler, kan f.eks. forpligtes til at formulere en politik og/ eller målsætninger på området, foretage en årlig status på målsætningerne og indberette dem til et til formålet nedsat centralt udvalg. Alternativt kan et centralt organ foretage stikprøver blandt de gennemførte indkøb, for at sikre at reglerne er overholdt.

Det indgår ikke som en del af nærværende evaluering (projekt A), at analysere det juridiske grundlag for ved offentlige udbud at forlange hhv. "lovligt" og "bæredygtigt" produceret træ, samt de juridiske konsekvenser af eventuelle mere bindende regler for offentligt indkøb af træ. Dette indgår i projekt C, som gennemføres sideløbende med nærværende projekt A.

Der kan således opstilles en lang række scenarier for, hvordan der kan indføres bindende regler for offentlige institutioners indkøb af tropisk træ. Her skal konkluderes følgende:

- Ad 1: Nogle af de institutioner, som anvender tropisk træ i store mængder – nemlig de store havne - er hverken kommuner eller statslige institutioner. Hvis bindende regler skal omfatte det træ, der anvendes i havne, bør de derfor ikke begrænses til kun at gælde f.eks. statslige styrelser og kommuner.
- Ad 2: For nogle anvendelsesområder kan det være vanskeligt at skaffe tropisk træ, der er ledsaget af dokumentation for, at træet er bæredygtigt produceret. Det vil således ikke være realistisk i mange situationer, at forvente at offentlige institutioner kan få træ med de ønskede egenskaber, hvis det skal ledsages af dokumentation af, at træet er bæredygtigt produceret.
- Ad 3: Hvis kravene bliver mere restriktive, f.eks. ved at kræve, at alle offentlige institutioner kun må købe tropisk træ, der kan dokumenteres at være bæredygtigt produceret, vil der være mange, som vælger at købe andre træsorter eller helt andre materialer, fordi det er umuligt eller meget vanskeligt at købe tropisk træ. Kravene kan evt. tilpasses løbende, så de justeres i takt med udviklingen (stigningen i udbuddet af tropisk træ).
- Ad 4: Evalueringen viser, at det særligt er arbejdet med at validere dokumentation, som offentlige indkøbere frygter, vil tage tid, hvis man har pligt til at følge vejledningens anbefalinger. Ved at indføre bindende regler på samme måde som i England, slipper de offentlige institutioner i første omgang for denne del af arbejdet, ligesom de ikke behøver at vurdere dokumentation fra andre leverandører end den leverandør, som skal levere træet.
- Ad 5: Hvis samtlige offentlige institutioner forpligtes til at formulere politikker, indsatsmål og rapportere årligt, vil disse opgaver også blive pålagt en lang række institutioner, som slet ikke køber tropisk træ. Tiltagene kan evt. alene omfatte institutioner, som har købt træ indenfor en periode på f.eks. to år.

På den baggrund vurderes følgende scenarie for indførelse af bindende regler, at være det mest realistiske:

*Alle offentlige institutioner pålægges, at efterspørge tropisk træ, der kan dokumenteres at være lovligt produceret. Kravet kan evt. formuleres som et kontraktvilkår, som man har valgt at gøre det i England. Opfølgningen fra centralt hold sker enten*

- *ved at offentlige institutioner, som har købt tropisk træ indenfor de seneste to år forpligtes til at formulere politik for indkøb af tropisk træ og foretage en årlig status herpå, som indberettes til et centralt nedsat udvalg, eller*
- *ved at et centralt nedsat organ gennemfører stikprøver blandt de institutioner, der har købt træ, med henblik på at sikre at reglerne er overholdt.*

Det skitserede scenarie fokuserer på kravet om lovlighed. I takt med at der bliver større tilgængelighed af træ, der også kan dokumenteres at være bæredygtigt produceret, vurderes det at være realistisk evt. at skærpe kravene til at omfatte bæredygtighed.

Endelig skal det bemærkes, at indførelse af bindende regler vil kræve, at der tages stilling til, præcis hvilken form for dokumentation, der kan accepteres på det pågældende niveau, herunder præcist hvordan en acceptabel tredjepartsverifikation indhentes.

En anden måde, at regulere offentlige institutioners køb af tropisk træ, kunne være at pålægge dem at udforme en politik på området. Dette er selvfølgelig ikke en garanti for, hvad ordlyden i politikken bliver. På den anden side vil der næppe være mange, der formulerer end egentlig "negativ" eller uambitiøs politik.

Fordele og ulemper ved at gøre vejledningens retningslinier bindende diskuteres i afsnit 5.4 til 5.7.

#### **4.3 Håndtering af problem #4: Øget tilgængelighed og gennemsigtighed**

Selv med vejledningen i hånden kan det være vanskeligt, at sikre sig at det tropiske træ, der indkøbes, er lovligt og evt. bæredygtigt produceret. Dette skyldes en række forhold:

- Manglende kendskab til alternative træsorter. Efterspørgslen er koncentreret om de relativt få, populære sorter, som der er gjort mange erfaringer med. Som allerede nævnt, anbefales det at gøre mere ud af at formidle de alternative muligheder til de mest gængse træsorter. Det forudsætter imidlertid at sådan viden overhovedet eksisterer. I et vist omfang kan man trække på erfaringer fra udlandet – f.eks. har København Havn undersøgt de hollandske erfaringer med alternative træsorter i havneanlæg. Sådanne erfaringer kan dog ikke altid overføres direkte, hvis f.eks. saltindholdet varierer.
- Uklarhed i forhold til, hvad der er "god" dokumentation. Vurdering af certificeringer, andre dokumentationsformer og verificeringsmuligheder kræver betydelig teknisk indsigt. Dette skyldes ikke mindst, at der findes forskellige opfattelser og definitioner af begrebet bæredygtighed.
- Begrænset udbud af certificeret tropisk træ. Antallet af f.eks. certificerede skovarealer er dog stigende, og omfatter stadig flere lande og

sorter. Danmark er i den sammenhæng kun en lille aktør, og på kort sigt vil tiltag i form af forbedret vejledning, indførelse af bindende regler nok næppe have en umiddelbart mærkbar effekt. Det er muligt at danske tiltag vil kunne tilskrives en positiv effekt på f.eks. forskningen i alternative træsorter, hvis Danmark får karakter af et foregangsland, som andre lande lader sig inspirere af. Det lægger dog uden for denne evaluerings rammer – om overhovedet muligt – at vurdere sandsynligheden for sådanne effekter.

Problemstilling # 4 lader sig således ikke umiddelbart håndtere indenfor rammerne af de danske myndigheder, men problemstillingerne kan naturligvis adresseres i de relevante internationale fora.

## 5. Justering af rammerne for vejledningen

I dette kapitel analyseres fordele og ulemper, herunder meromkostninger og administrative konsekvenser, som den offentlige sektor vil påføres, hvis vejledningens anbefalinger gøres bindende. Desuden vil Rambøll Management undersøge, hvad det vil betyde, hvis reglerne bliver udvidet til at omfatte al slags træ.

De juridiske aspekter ved at gøre vejledningen bindende undersøges i projekt C. Vi vil derfor ikke komme nærmere ind på, hvilke juridiske udfordringer, der ligger i at gøre reglerne bindende, men fokusere på hvilke omkostninger og administrative ændringer bindende regler medfører.

Diskussionen af konsekvenserne ved at gøre vejledningens anbefalinger bindende tager udgangspunkt i den definition af bindende regler, som blev uledt i afsnit 4.

Forudsætningen for at vurdere omkostninger og administrative konsekvenser bygger på omfanget af forbruget af tropisk træ og almindeligt træ i offentlige institutioner sammenholdt med hvad det i dag koster at følge vejledning og indkøbe træ generelt.

I afsnit 5.1 og 5.2 diskuteres meromkostninger og administrative konsekvenser ved at følge vejledningens anbefalinger, i lyset af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen og interviewene.

I afsnit 5.3 beregnes den offentlige sektors forbrug af træ.

I afsnit 5.4 til 5.7 diskuteres fordele og ulemper specifikt for hvert af følgende fire scenarier.

I afsnit 5.8 relateres scenariernes fordele og ulemper til de fire typer af indkøbere, som blev identificeret i afsnit 4.

	Kun tropisk træ	Al slags træ
Frivillig vejledning	Scenarie 1	Scenarie 2
Bindende regler	Scenarie 3	Scenarie 4

### 5.1 Meromkostninger

Meromkostninger består af to dele:

- Forskellen i pris ved køb af træ/ varer af træ uden dokumentation for at det er lovligt og/eller bæredygtigt produceret henholdsvis tropisk træ med dokumentation for, at træet er lovligt og/eller bæredygtigt produceret.
- Det estimerede tidsforbrug som indkøberne af tropisk træ har brugt i forhold til at anvende vejledningen.

#### 5.1.1 Merpris

I dette afsnit drøftes de eventuelle merpriser, som følger af, at træ eller produkter af træ er ledsaget af dokumentation for at det er lovligt og/eller bæredygtigt produceret.

I afsnit 5.3.1 estimeres merpriserne på tropisk træ. Dermed skabes et udgangspunkt for at estimere konsekvenserne af, at indføre bindende regler for offentlige institutioners køb af tropisk træ.

I afsnit 5.1.2. estimeres merpriserne på ikke-tropisk træ med henblik på at drøfte konsekvenserne af en udvidelse af vejledningens anbefalinger til at gælde al slags træ. Eftersom væsentlige mængder af træ (men ikke tropisk træ) anvendes i form af papir og papirvarer, estimeres merpriserne herpå i afsnit 5.1.3.

Alt andet lige må et givet stykke træ forventes at være dyrere, hvis det er ledsaget af dokumentation for at det er lovligt og evt. bæredygtigt produceret. Dels vil selve produktionen være dyrere og udbyttet lavere pga. de krav, skovhugsten skal leve op til, dels er der omkostninger forbundet med at indhente dokumentation og/ eller blive certificeret.

Rambøll Management har talt med såvel offentlige indkøbere og importører af tropisk træ, og der er enighed om, at et givet stykke tropisk træ er dyrere, hvis det skal leveres med dokumentation for, at det er lovligt og evt. bæredygtigt produceret. Vurderingen af merprisen varierer, og afhænger både af hvilken træsort, der er tale om, og hvilken form for dokumentation den ledsages af.

#### 5.1.1.1 Merpriser på certificeret tropisk træ:

FSC Danmark oplyser at tropisk træ med FSC-certifikat normalt er omkring 10 % dyrere end ikke-certificeret træ. Tilsvarende vurdering lyder fra en forhandler af hegnspæle, der for 2-3 år siden overgik til udelukkende at anvende FSC-certificeret (tropisk og ikke-tropisk) træ (Massaranduba og Robinie).

Meget afhænger dog af markedssituationen for det konkrete produkt. For f.eks. havemøbler oplever man således, at store supermarkedskæder, som f.eks. COOP har en prispolitik om, at møbler, der er lavet af certificerede produkter ikke er dyrere (det gælder også produkter af ikke-tropiske træsorter). I det konkrete tilfælde har man "designet sig" ud af problemet, idet møblerne fremstilles af træ i mindre dimensioner, hvorved de bliver billigere at producere.

En forhandler af tropisk træ påpeger i øvrigt, at jo mere forædlet den pågældende vare er, jo mindre andel udgør (mer)prisen på råtræ af produktets salgspris. På f.eks. møbler, hvor der er en relativt høj grad af forarbejdning, vil merprisen således være mindre, end på mindre forarbejdede produkter af tropisk træ, som f.eks. havnetræ.

For visse tropiske træsorter er efterspørgslen så stor, at prisen bliver høj. Det gælder f.eks. Azobé, som er en af de mest foretrukne træsorter til havnebrug. Azobé fås (endnu) ikke med FSC-certifikat, hvorfor Keurhout-certifikatet (som ikke til fulde lever op til vejledningens anbefalinger) ofte vælges som den bedst mulige løsning. Det vurderes, at Azobé-træ med Keurhout-certifikat er cirka 30 % dyrere end træ uden certifikat.

Fra importørerne anføres bl.a. det synspunkt at tropisk træ med dokumentation for oprindelse og produktion ikke nødvendigvis er dyrere, hvis man er parat til at acceptere en anden træsort. Dette illustreres med konkrete eksempler:

- En leverandør fik en ordre på en håndliste i mahogni (Tatashuba) til en bro. Leverandøren afgav et tilbud der lå under et allerede afgivet

bud, da han havde valgt en anden træsort, men med de samme egenskaber.

- En leverandør leverede certificeret havnetømmer til en havn. Det leverede tømmer var af sorten Abiorana fra Brasilien og blev foretrukket frem for et dyrere tilbud om levering af Greenheart uden certifikat.
- En kommune havde hidtil bygget bænke af mahogni-sorten Sipo, som ikke er certificeret. Dette blev erstattet af certificeret Maasaran-duba, som pt. kan erhverves til halvdelen af den pris man gav for det ikke-certificerede Sipo.

Det er dog langt fra alle tropiske træsorter, der uden videre kan erstattes af andre, mindre kendte sorter. Det skyldes dels at kravene til træets egenskaber i nogle situationer er meget specifikke (f.eks træ, der skal stå i saltvand), dels at der for mange sorter mangler viden om egenskaberne (særligt på lang sigt), og at det er svært at garantere og vurdere forsyningssikkerheden.

I spørgeskemaundersøgelsen er de respondenter, som har købt tropisk træ med dokumentation, blevet spurgt om prisen var højere end hvis de ikke havde krævet dokumentation. Kun 9 har svaret på denne del af spørgeskemaundersøgelsen, og heraf har to svaret, at det købte træ var mere end 100 % dyrere, end hvis man havde købt tropisk træ uden dokumentation, 1 har svaret at det købte træ var mellem 25 % og 49 % dyrere, 1 har svaret at det købte træ var mellem 10 % og 24 % dyrere og 2 har svaret at det købte træ ikke var dyrere. Endelig er der tre respondenter som ikke husker, hvor vidt det købte træ var dyrere, end hvis de havde købt træ uden dokumentation.

**Tabel 28: Var det købte træ dyrere, end hvis i havde købt træ uden dokumentation?**

	<b>Antal</b>	<b>Procent</b>
Ja, det købte træ var mere end 100% dyrere	2	22,2%
Ja, det købte træ var mellem 25% og 49% dyrere	1	11,1%
Ja, det købte træ var mellem 10% og 24% dyrere	1	11,1%
Nej, det købte træ var ikke dyrere	2	22,2%
Ved ikke	3	33,3%
<b>Total</b>	<b>9</b>	<b>100,0%</b>
Ubesvaret	429	97,9%

Markedsudviklingen - og dermed udviklingen i priserne - kan desuden påvirkes af en række faktorer, bl.a.:

- Øget efterspørgsel, kan medvirke til øgede merpriser, hvis udbudet ikke udvikler sig tilsvarende. Denne effekt vurderes at være stærkere, desto "mere bindende" reglerne er, idet leverandørerne ved, at offentlige indkøbere er tvunget til at købe træ med certifikat, uanset merprisen. Denne effekt vil være begrænset på områder, hvor det er let at vælge alternative materialer (og priselasticiteten derfor er lav), mens priselasticiteten, og dermed villighed til at betale højere priser, er større hos f.eks. indkøbere af havnetræ.

- Øget efterspørgsel på f.eks. certificeret træ kan resultere i, at flere leverandører vil finde det værd at have faste leverancer af tropisk træ. Dette forudsætter dog at det efterspurgte træ er muligt at skaffe. Øget efterspørgsel – f.eks. som følge af indførelse af bindende regler, kan således påvirke prisen på certificeret tropisk træ i både op- og nedadgående retning.
- Flere og flere områder med tropisk skov certificeres, hvilket kan øge udbudet af certificeret træ. F.eks. forventes det i løbet af 2006, at være muligt at skaffe FSC-certificeret Azobé-træ fra Cameroun.
- Forbedret kendskab til alternativer til de mest populære sorter, i takt med at der gøres erfaringer med disse, kan skabes en større bredde i såvel udbud som efterspørgsel, og dermed medvirke til reducere merpriserne.

En erfaren indkøber af tropisk træ, oplyser i øvrigt, at priserne generelt svinger meget, fordi både udbud og efterspørgsel fluktuerer en del.

Delkonklusion: For FSC-certificeret tropisk træ vurderes merpriserne for mange produkttyper således at være relativt lave, cirka 10 %, og endnu lavere for mere forarbejdede produkter som f.eks. møbler. Desuden er der i mange – men ikke alle - situationer gode muligheder for at vælge mindre kendte tropiske træsorter, hvor priserne ikke er presset op af høj efterspørgsel. Merpriserne er højere for de træsorter, som er vanskelige at skaffe (med certifikat) fordi udbuddet er så lille, at det ikke matcher efterspørgslen. Dette gælder især de tropiske træsorter, som ofte foretrækkes til havnebrug.

Tropisk træ til havnebrug vurderes tilsvarende at være mest udsat for prisstigninger som følge af bindende regler, og dermed øget efterspørgsel på certificeret træ. Også for havnetræet er der dog mekanismer forbundet med en øget efterspørgsel, som kan påvirke merpriserne i nedadgående retning, bl.a. et øget incitament til at gøre erfaringer med alternative træsorter.

#### 5.1.1.2 Merpriser på certificeret ikke-tropisk træ:

For ikke-tropiske (tempererede) træsorter oplyser FSC Danmark, at priserne på træ normalt ikke er højere end for ikke-certificeret. Samme vurdering lyder fra en forhandler af træ. PEFC Danmark oplyser, at der endnu ikke er de store erfaringer med priser på PEFC-certificerede produkter, men at man har kendskab til, at producenter af træprodukter betaler en merpris for PEFC-certificeret træ. Denne usikkerhed hænger sammen med at PEFC-certificeringen er relativt ny. Gulv-producenterne forventer således først at kunne levere PEFC-certificerede gulve i 2006.

Tilsvarende forklarer producenter af træprodukter, at man som producent er indstillet på at betale en lille merpris for certificeret træ, men forklarer samtidig, at denne merpris ikke sendes videre til slutbrugeren, men dækkes af producenten selv. Det berettes desuden, at det pt. ikke er muligt for gulv-producenterne at skaffe tilstrækkelige mængder af hverken FSC- eller PEFC-certificeret træ.

Som med tropisk træ gælder det, at der knytter sig en række konkrete omkostninger til at levere et stykke træ med dokumentation for, at det er lovligt og bæredygtigt produceret. Store dele af det træ som i dag produceres i Danmark eller i vores nabolande vurderes umiddelbart at kunne leve op til kravene om lovlighed og evt. bæredygtighed. For denne type kan der alene forventes en merpris, som hidrører fra det (administrative) arbejde, som er forbundet med selve dokumentationen eller certificeringen.

Store dele af f.eks. dansk skov og træ er ikke certificeret, og det samme gælder en del af de lande vi importerer træ fra. Meget af det træ, der købes i dag, kan således ikke umiddelbart leveres med certifikater, og skulle – indtil områderne evt. blev certificeret – leveres med anden dokumentation.

Erfaringerne fra markedet for tropisk træ peger i retning af, at træ med f.eks. FSC- eller PEFC-certifikat er billigere end træ med andre (alternative) former for dokumentation. Dette kan skyldes, at certificering, som typisk vil være mest omkostningskrævende i starten, på længere sigt giver en mere effektiv og billigere sikring af kontrol og dokumentation end alternative former, hvor hver enkelt forsendelse fra indkøb til indkøb skal underkastes en tilsvarende kontrol og godkendelse.

Desuden vil der for den enkelte indkøber oftest være flere ressourcer, i form af tid, forbundet med at indhente og validere alternativ dokumentation. For indkøberne vil træ med certifikat være langt det mest attraktive at gå efter, fordi det klart opleves som den nemmeste og sikreste måde at sikre sig, at træet er lovligt og bæredygtigt produceret.

Som for tropisk træ gælder det, at prisudviklingen på træ med certifikat eller anden dokumentation består af en række komponenter og afhænger af en række forskellige forhold, f.eks.

- Efterspørgslen (hvor meget certificeret træ kan man som leverandør forvente at afsætte).
- Udbuddet (hvor meget skov er certificeret)
- Gennemsigtighed i forhold til dokumentationen (f.eks. om det er endtydigt, hvornår træet lever op til kravene)

Modsat tropisk træ vurderes der imidlertid ikke at være helt de samme muligheder for at vælge alternative sorter, som allerede er tilgængelige med certifikat.

Delkonklusion: Med den nuværende markedssituation er der kun lave eller ingen merpriser på certificeret ikke-tropisk træ. Hvordan priserne vil blive påvirket af indførelse af regler for offentligt indkøb af træ, afhænger i høj grad af hvor restriktive disse regler bliver. Meget af det træ, som købes i dag vurderes allerede at kunne leve op til kravene om i hvert fald lovlighed.

Som forholdene er i dag, hvor det er relativt besværligt, og kræver væsentlige ressourcer og teknisk indsigt, at indhente andre former for dokumentation end de anerkendte certifikater, vil bindende regler – uanset hvordan de formuleres - sandsynligvis resultere i en væsentlig stigning i efterspørgslen på certificeret træ. Der må således forventes en forskydning mellem efterspørgsel og udbud på kort sigt, indtil der etableres praksis og erfaringer med at efterspørge og levere dokumentation og/eller ikke-certificeret skov bliver certificeret.

Skærpes kravene, f.eks. ved at stille krav om, at offentlige institutioner skal efterspørge, eller ligefrem kun må købe, træ, som kan dokumenteres at være både lovligt og bæredygtigt produceret, kan balancen mellem udbud og efterspørgsel forventes at blive påvirket i højere grad, i hvert fald på kort sigt.

- 5.1.1.3 Merpriser på certificeret papir  
Miljømærkesekretariatet, som står for miljømærkerne Svanen og Blomsten oplyser, at miljømærkede varer som udgangspunkt ikke er dyrere end andre,



tilsvarende varer. Forhandlere vurderer at tilsvarende gør sig gældende for FSC-certificeret papir

PEFC Danmark oplyser, at meget af det papir, som i dag importeres fra Sverige og Finland rent faktisk er PEFC-certificeret, men at producenterne ikke mærker det (endnu), fordi der ikke er nogen efterspørgsel på (PEFC-) certificeret papir.

Meget af det papir, som i dag købes af offentlige institutioner, vurderes af producenterne allerede at være miljømærket (svanemærket). Hvis køb af svanemærket papir svarer til at opfylde anbefalingerne af en miljøvejledning for papir (en sådan findes allerede for kopi- og printerpapir, og der er planer om at udarbejde vejledninger for bleer samt toiletpapir/ køkkenrulle), vil en udvidelse således ikke resultere i merpriser i forhold til den nuværende situation.

Prisen på f.eks. A4-papir til printere og kopimaskiner afhænger i øvrigt af en lang række forhold, såsom de mængder det købes i, kvaliteten, tillid til et bestemt "brand", distributionsomkostninger og den service der følger med. Udgifterne til et certifikat (som f.eks. svanemærket) vurderes således næppe at være sporbare i den pris, som kunden betaler.

Trykkerier oplyser, at der maksimalt er en merpris på 5 % på FSC-certificeret papir, men at denne merpris ikke påvirker prisen på de færdige produkter, fordi papirets merpris udgør så lille en andel af de samlede produktionsomkostninger.

Delkonklusion: Der er kun lave eller ingen merpriser forbundet med at købe papir som er enten svanemærket eller FSC-certificeret, og eftersom meget af det papir, som købes i dag allerede er svanemærket, vil en udvidelse af vejledningens anbefalinger til at omfatte papir, ikke resultere i merpriser i forhold til den nuværende situation.

Dette forudsætter dog, at svanemærkets skovkrav accepteres som fyldestgørende. Det er i forbindelse med denne evaluering ikke vurderet, hvorvidt svanens skovkrav svarer til de dokumentationskrav, miljøvejledningen for tropisk træ stiller om træets produktion og oprindelse.

#### 5.1.2 *Tidsforbrug:*

Der er flere steder i indkøbsprocessen, hvor kravet om, at træet skal være ledsaget af dokumentation, kan resultere i øget tidsforbrug:

1. Ved formulering af politikker og overordnede retningslinier for køb af tropisk træ i en organisation.
2. Formulering af generelle krav ved indgåelse af rammeaftaler
3. Når kravet skal formuleres i forbindelse med et konkret indkøb.
4. Når dokumentationen skal indhentes og valideres.

Blandt de interviewede personer gives forskellige svar på, hvorvidt det har eller vil kræve mere tid at købe tropisk træ med dokumentation end uden. Enkelte personer har konkret oplevet at bruge rigtig meget tid på et indkøb, fordi man ville sikre sig at det købte træ kunne dokumenteres at være lovligt og bæredygtigt produceret. I disse tilfælde har man særligt brugt tid på at undersøge og overveje forskellige træsorter og certifikater.

De interviewede personer – hvoraf størstedelen ikke har konkrete erfaringer med at købe tropisk træ – har dog vanskeligt ved at fastsætte præcis hvor meget ekstra tid det vil tage.

I spørgeskemaundersøgelsen er de personer, der har købt tropisk træ med dokumentation for at træet var lovligt og evt. bæredygtigt produceret, også blevet spurgt, om de brugte ekstra tid på indkøbet, som følge af, at de efter-spurgte tropisk træ med dokumentation. Igen er det kun 9 personer der har besvaret denne del af skemaet. 3 har svaret at har brugt mere tid på indkøbet (henholdsvis ½ og 1 time mere), mens 5 svarer at man ikke har brugt mere tid på indkøbet.

Spørgeskemaundersøgelsen og interviewene peger således i lidt forskellige retninger, og det er i det hele taget vanskeligt at sige noget generelt om, præcis hvor mange ekstra ressourcer i form af tid, det kræver, at følge vejledningens anbefalinger.

## 5.2 Administrative konsekvenser

Med administrative konsekvenser forstås i denne sammenhæng

- Organisatoriske ændringer
- Ændringer af procedurer og forretningsgange

En udvidelse af vejledningen og/ eller indførelse af bindende regler, kan dels have administrative konsekvenser i den enkelte offentlige institution. Ændringer kan dog også have administrative konsekvenser på centralt niveau, hvis der f.eks. skal etableres overvågningsudvalg, miljøvejledningen skal revideres etc.

Der er ingen af de interviewede, der vurderer, at man ville behøve at organisere sig anderledes, eller indarbejde nye procedurer eller forretningsgange for at kunne implementere vejledningens anbefalinger i forbindelse med fremtidige indkøb af tropisk træ.

På den anden side er det nok til dels et udtryk for, at vejledningen primært anvendes i de offentlige institutioner, hvor de administrative procedurer lægger op til det, dvs.

- Indkøb (af træ) planlægges i god tid.
- Medarbejderne har mulighed for at opbygge en vis erfaring med indkøb og/ eller indkøb af træ.

Disse forudsætninger kan opfyldes på forskellig vis, men kan bl.a. være opfyldt hvis indkøbene tilrettelægges af en central indkøbsafdeling eller en havn.

## 5.3 Det samlede forbrug af træ i offentlige institutioner, fordelt på tropisk og ikke-tropisk træ, og fordelt på varegrupper.

For at kunne foretage en vurdering af omkostninger og administrative konsekvenser forbundet med indførelse af bindende regler og/ eller udvidelse af vejledningen, er det nødvendigt at estimere hvor meget træ offentlige institutioner køber.

I afsnit 5.3.1 gennemgås en række metodiske overvejelser vedrørende opgørelserne af det offentlige forbrug af træ.

I afsnit 5.3.2 estimeres det offentlige forbrug af tropisk træ. Dermed skabes et udgangspunkt for at estimere konsekvenserne af, at indføre bindende for offentlige institutioners køb af tropisk træ.

I afsnit 5.3.3 estimeres det offentlige forbrug af al slags træ med henblik på at drøfte konsekvenserne af en udvidelse af vejledningens anbefalinger til at gælde al slags træ. Eftersom væsentlige mængder af træ anvendes i form af papir og papirvarer, estimeres det offentlige forbrug heraf i afsnit 5.3.4.

### 5.3.1 *Metodiske overvejelser*

Estimeringen foretages ved først at estimere det samlede forbrug (af henholdsvis tropisk træ, al slags træ og papir), og derefter anslå, hvor stor en del heraf det offentlige bruger, ved hjælp af forskellige fordelingsnøgler.

Der er således i høj grad tale om estimering af tal, idet både estimeringen af det samlede forbrug og de pågældende fordelingsnøgler er behæftet med væsentlig usikkerhed.

#### 5.3.1.1 Hvilke institutioner er omfattet

"Det offentlige" er som udgangspunkt både stat, amter, kommuner, institutioner, der helt eller delvist finansieres af offentlige tilskud og selskaber ejet af det offentlige<sup>5</sup>. Samme definition og kategorier er anvendt i spørgeskemaundersøgelsen.

Denne opsplitning er blandt andet relevant i forhold til overvejelserne vedrørende eventuelle ændringstiltag. Mulighederne for at implementere f.eks. bindende regler varierer alt efter hvilken type af institution, der er tale om. F.eks. kan der være forskel på, hvordan bindende regler kan gøres gældende overfor henholdsvis en statslig styrelse og offentligt ejet aktieselskab. Disse overvejelser indgår som en del af projekt C, som gennemføres parallelt med nærværende projekt.

Det ideelle ville således være, om samtlige analyser kunne splittes op på de nævnte forskellige institutionsformer, sådan som det også er tilfældet i spørgeskemaundersøgelsen. Dette har imidlertid ikke været praktisk muligt, idet analyserne af omkostninger og konsekvenser ikke baserer sig på tal fra spørgeskemaundersøgelsen<sup>6</sup>, men i stedet tager udgangspunkt i beregninger baseret på forskellige statistiske kilder, som kun i begrænset omfang gør en sådan opsplitning mulig.

I flere sammenhænge er det f.eks. ikke muligt at inkludere (selvejende) institutioner, som er helt eller delvist finansieret af offentlige tilskud, idet de statistiske kilder ikke sondrer mellem selvejende institutioner, der er helt eller delvist finansieret af det offentlige og selvejende institutioner, der ikke er.

I en række sammenhænge er foretaget særlige beregninger for statslige institutioner. Statslige institutioner omfatter som udgangspunkt kun egentli-

---

<sup>5</sup> Jf. kommissoriet for nærværende projekt, samt "Beretning over Forslag til folketingsbeslutning om lovgivning om offentligt indkøb af træ"

<sup>6</sup> I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen er stillet en række spørgsmål om bl.a. de mængder af træ, som respondenterne har købt, med henblik på at basere omkostningsberegningerne herpå. Mange respondenter har imidlertid ikke besvaret disse spørgsmål, eller givet udtryk for at der var tale om meget usikre tal. Disse oplysninger blev derfor vurderet, at være for usikre at estimere omkostninger mm. på baggrund af.

ge statslige institutioner så som ministerier, styrelser, direktorater osv., hvorimod selskaber ejet helt eller delvis af staten og halvoffentlige institutioner, der helt eller delvist finansieres af statslige tilskud ikke medregnes under "staten".

#### 5.3.1.2 Estimering af forbruget af træ

Estimeringen af forbruget af træ i Danmark er forbundet med en række metodiske udfordringer. Træ er ikke bare træ, og de tilgængelige kilder er alle behæftet med usikkerheder af forskellige slags:

- Når forarbejdet træ opgøres i m<sup>3</sup> eller ton afspejler det ikke hvor meget råtræ, der er medgået til produktionen heraf. Jo mere forarbejdet træet er, des større "spild" har der været forud for opførelsen af det pågældende produkt. Når eksempelvis importen af træ adderes med den indenlandske produktion af råtræ er det således ikke to hel sammenlignelige størrelser, som adderes, idet den pågældende mængde råtræ vil fylde og veje mindre når den er forarbejdet til eksempelvis savet træ eller møbler.
- Beregningerne er i høj grad baseret på tal fra Danmarks Statistik, Udenrigshandlen. Disse opgørelser baserer sig på indberetninger fra toldmyndighederne, som oplyser værdien (i kr.) af det importerede træ, fordelt på en lang række varegrupper. Derefter omregnes disse til ton, ud fra nogle gennemsnitlige forholdstal. I mange sammenhænge (bl.a. FAO) er m<sup>3</sup> imidlertid den gængse enhed for opgørelse af træ.

Disse usikkerhedsfaktorer kan ikke helt elimineres, men for at få så dækkende et billede som muligt angives flere steder i det følgende, parallelle beregninger, baseret på forskellige datakilder, og i forskellige enheder (m<sup>3</sup>, ton og kr.). Dermed tilstræbes et ikke præcist, men i det mindste nuanceret billede af forholdene.

#### 5.3.2 Offentligt forbrug af tropisk træ

Det samlede forbrug af tropisk træ i Danmark kan opgøres som importen fratrukket eksporten.

Træimportørernes europæiske sammenslutning, UCBD (Union pour le Commerce des Bois Durs dans L'UE), offentliggør tal for importen af tropisk træ, baseret på tal fra Interstat. Opgørelsen angiver mængden af importeret tropisk træ i form af kævler, tømmer og finer/ krydsfiner i m<sup>3</sup>, samt hvad mængderne ville svare til i råtræ (R.E. = Roundwood Equivalent). I 2003 og 2004 importeredes henholdsvis 45.500 m<sup>3</sup> og 40.300 m<sup>3</sup> tropisk træ til Danmark, svarende til henholdsvis 104.000 m<sup>3</sup> og 98.000 m<sup>3</sup> råtræ.

Ifølge Danmarks Statistiks opgørelser importerede Danmark i 2003 og 2004 i gennemsnit 59.000<sup>7</sup> ton tropisk træ. Dette tal dækker over trævarer i en lang række forskellige varekategorier, som er forarbejdet i større eller mindre grad. Tallet kan derfor ikke umiddelbart omregnes til R.E.

Danmarks Statistik opgør tillige eksporten, som i de pågældende år lå på ca. 19.000 ton. På baggrund af disse tal er det samlede forbrug af tropisk træ opgjort til ca. 40.000 ton pr. år.

---

<sup>7</sup> Danmark Statistik, Statistikbanken, Udenrigshandel

Forbruget af tropisk træ i offentlige institutioner er estimeret med udgangspunkt i udenrigshandelsstatistikken fra Danmarks Statistik. Når denne statistik foretrækkes frem for f.eks. tallene fra UCBD/ Interstat, skyldes det at det dermed er muligt at fratrage eksporten. Desuden opgøres udenrigshandelsstatistikken også i kr., hvilket er en forudsætning for at kunne estimere meromkostningerne.

I udenrigshandelsstatistikken er tropisk træ opdelt i en række underkategorier/ varekategorier, som kan henføres til forskellige anvendelsesområder. I beregningerne opereres med tre anvendelsesområder:

- Tropisk træ, der anvendes i havne
- Tropisk træ, der anvendes i andre udendørs anlæg (parker, skove o. lign)
- Tropisk træ der anvendes i byggeri og til inventar (f.eks. konstruktioner, gulve og møbler)

For en række varekategorier gælder, at de anvendes både i havne og byggeri. Derfor opereres med en fjerde kombineret kategori: "byggeri eller havn".

Cirka 30 % af det tropiske træ, som importeres, eksporteres videre til andre lande. Denne del er selvfølgelig fratrukket tallene. Beregningerne er baseret på den gennemsnitlige årlige import-/eksport fra 2003 og 2004, for at udligne de udsving der eksisterer. F.eks. er der nogle kategorier, hvor der i enkelte år eksporteres mere end der importeres. Udsvingene kan bl.a. skyldes, at der i nogle perioder købes ind til lagerbeholdningen.

Da størstedelen af havnene, og alle de store erhvervshavne, er offentligt ejede<sup>8</sup>, antages, at 100 % af havnetræet forbruges af det offentlige. Reelt anvendes en andel af private bygherrer, dels i de private havne, dels i forbindelse med omlægning af tidligere havne til boligområder. De beregnede mængder for offentligt forbrug af havnetræ er således de absolut størst tænkelige.

Langt størstedelen af landets parker og lignende, antages at være ejet af offentlige institutioner. I beregningerne antages derfor at 100 % af tropisk træ som anvendes i anlæg og parker (til f.eks. hegnspæle, broer og bænke) at anvendes af det offentlige. Der kan selvfølgelig også findes anlæg/ parker, der er private ejede, så den reelle andel er mindre. Igen er de beregnede mængder for offentligt forbrug således de absolut størst tænkelige.

Det samlede forbrug af tropisk træ til inventar og byggeformål fordeles i forhold til den andel af nyopført byggeri der er offentligt<sup>9</sup> ejet. Ifølge Danmarks Statistik ejede offentlige institutioner henholdsvis 6,4 % og 6,2 % af alt fuldført nybyggeri i 2003 og 2004, målt i kvadratmeter. Det antages i den sammenhæng at forbruget af tropisk træ, alt andet lige, er det samme i privat og offentligt byggeri, og at dette også gælder for inventar.

Staten<sup>10</sup> ejer cirka 0,8 % af det samlede antal kvadratmeter, som blev opført i 2003 og 2004.

Som nævnt er der en række varekategorier, som kan anvendes i enten byggeri eller havnearbejde. Derfor er der gennemført to udregninger. En, hvor

---

<sup>8</sup> Inkl. offentligt ejede aktieselskaber

<sup>9</sup> Dvs. ejet af kommune, amt eller stat. Offentlige selskaber samt (selvejende) institutioner, der er helt eller delvist finansieret af det offentlige indgår ikke.

<sup>10</sup> Eksklusiv (statsligt ejede) aktieselskaber

alt træ i denne kategori, antages at blive anvendt i havne (dvs. 100 % anvendes af offentlige institutioner), og en beregning, hvor træet i denne kategori, antages at blive anvendt i byggeri (dvs. 6,3 % anvendes af det offentlige).

For så vidt angår møbler, fremgår det ikke direkte af Danmarks Statistiks opgørelser, hvilke møbler der er lavet af tropisk træ. Importen af møbler er derfor beregnet som importen af møbler af træ fra tropiske lande. Denne fremgangsmåde er ikke helt præcis, idet der dermed indgår en ukendt mængde møbler af træ, som ikke er tropisk (importeret til de tropiske lande). På den anden side medregnes ikke de træmøbler af tropisk træ, som importeres til Danmark fra ikke-tropiske lande.

Tabel 29 viser resultatet af beregningerne:

**Tabel 29: Det offentlige forbrug af tropisk træ (kg)**

	Total	Offentlig andel	B/h=100	B/h=6%
Havn/park	115.410	100,0%	115.410	115.410
Havn	6.559.737	100,0%	6.559.737	6.559.737
Byggeri eller havn	8.565.891	6,3% eller 100%	8.565.891	539.651
Byggeri og inventar	25.216.306	6,3%	1.588.627	1.588.627
<b>Ekskl. møbler</b>	<b>40.457.344</b>		<b>16.714.255</b>	<b>8.688.015</b>
Møbler	26.969.817	6,3%	1.699.098	1.699.098
<b>I alt, inkl. møbler</b>			<b>18.413.354</b>	<b>10.387.114</b>

Som det fremgår estimeres offentlige institutioners forbrug af tropisk træ til at udgøre mellem cirka 10.000 tons og 18.000 tons, eller - som det fremgår af Tabel 30 – mellem ca. 125 mio. kr. og 165 mio. kr.

**Tabel 30: Det offentlige forbrug af tropisk træ (kr)**

	Total	Offentlig andel	B/h=100	B/h=6%
Havn eller park	667.843	100,0%	667.843	667.843
Havn	61.261.083	100,0%	61.261.083	61.261.083
Byggeri eller havn	42.044.467	6,3% eller 100%	42.044.467	2.648.801
Byggeri og inventar	131.681.683	6,3%	8.295.946	8.295.946
<b>I alt, ekskl. Møbler</b>			<b>111.601.496</b>	<b>72.205.830</b>
Møbler	842.166.972	6,3%	53.056.519	53.056.519
<b>I alt, inkl. møbler</b>			<b>164.658.015</b>	<b>125.262.349</b>

Statslige institutioners<sup>11</sup> andel kan beregnes som angivet i tabel 31 og 32.

**Tabel 31: Statens forbrug af tropisk træ (kg)**

	Total	Statens andel	B/h = 0% H/p = 0	B/h = 0,8 % H/P = 100%
Havn eller park	115.410	0 % eller 100 %	0	115.410
Havn	6.559.737	0%	0	0
Byggeri eller havn	8.565.891	0,8% eller 0 %	0	68.527
Byggeri og inventar	25.216.306	0,80%	201.730	201.730
<b>I alt, ekskl. Møbler</b>	<b>40.457.344</b>		<b>201.730</b>	<b>385.668</b>
Møbler	26.969.817	0,80%	215.759	215.759
<b>I alt, inkl. møbler</b>			<b>417.489</b>	<b>601.426</b>

**Tabel 32: Statens forbrug af tropisk træ (kr.)**

	Total	Statens andel	B/h = 0% og H/p = 0%	B/h = 0,8 % H/P = 100%
Havn eller park	667.843	0 % eller 100 %	0	667.843
Havn	61.261.083	0%	0	0
Byggeri eller havn	42.044.467	0,8% eller 0 %	0	336.356
Byggeri og inventar	131.681.683	0,80%	1.053.453	1.053.453
<b>I alt, ekskl. Møbler</b>			<b>1.053.453</b>	<b>2.057.652</b>
Møbler	842.166.972	0,80%	6.737.336	6.737.336
<b>I alt, inkl. møbler</b>			<b>7.790.789</b>	<b>8.794.988</b>

### 5.3.3 Offentligt forbrug af træ (tropisk og ikke-tropisk)

Det samlede forbrug af træ i Danmark kan beregnes som

$$\text{import} - \text{eksport} + \text{egen produktion}$$

Dansk Træforening, som er foreningen for importører af træ i Danmark, anslår på baggrund af tal fra FAO, at det samlede forbrug af savet træ og træbaserede plader udgør cirka 4.035.000 m<sup>3</sup>. Heraf er 85 % er importeret, svarende til cirka 3.430.000 m<sup>3</sup>. De resterende cirka 605.250 m<sup>3</sup> udgør således Danmarks egen produktion af træ.

Ifølge Danmarks Statistik importerede Danmark i 2004 3.867.000 ton træ (ekskl. møbler). Herfra trækkes eksporten, som i 2004 udgjorde 627.000 ton (ekskl. møbler). Forbruget i 2004 var således cirka 3.240.000 ton.

Hertil kommer Danmarks egen produktion af træ, som vurderes at udgøre ca. 1.800.000 ton<sup>12</sup> råtræ. For at kunne sammenligne denne mængde med

<sup>11</sup> Ekskl. (statsligt ejede) aktieselskaber og selvejende institutioner

<sup>12</sup> Kilde: Dansk Skovforening

det importerede træ (som ikke opgøres i råtræ/ Roundwood Equivalents), estimeres hvor meget egenproduktionen svarer til i forarbejdet træ, jf. forholdene mellem råtræ og forarbejdet træ, som de fremgår af afsnit 5.3.2, Danmarks egenproduktion estimeres således at svare til cirka 900.000 ton forarbejdet træ.

Det samlede forbrug kan således beregnes til cirka 4.100.000 ton. Forbruget af tropisk træ (både offentligt og privat) udgør cirka 40.000 tons, jvf. ovenfor, og udgør således cirka 1 % af det samlede forbrug af træ (både offentligt og privat).

Beregnes andelen med udgangspunkt i tallene fra UCBD/ Dansk Træforening (hvor eksporten ikke er fratrukket) ser regnestykket således ud:

$$\text{Tropisk træ (42.900 m}^3\text{) / alt træ (4.035.000 m}^3\text{) = 1,06 \%}$$

Importen og eksporten opgøres også i kroner. Netto-importen kan således beregnes således:

$$\text{Import (9.500 mio. kr.) – eksport (5.500 mio. kr.) = 4.000 mio. kr.}$$

Dertil kommer værdien af det træ, som produceres i Danmark, som estimeres til 720 mio. kr.<sup>13</sup>. Samlet estimeres det samlede forbrug af træ i Danmark således til 4.720 mio. kr.

En del træ købes i form af møbler. En væsentlig andel heraf produceres i Danmark (for cirka 2.500 mio. kr. i 2004<sup>14</sup>). Dertil kommer importen af møbler af træ<sup>15</sup>, som ifølge Danmarks Statistik udgjorde 6.500 mio. kr. i 2004. Det samlede forbrug beløber sig således til 9.000 mio. kr.

Da tropisk træ, og dermed havnetræ, udgør en ganske lille del af det samlede forbrug af træ (cirka 1 %, jf. ovenfor), antages den offentlige andel af forbruget af træ og møbler at udgøre 6,3 %, svarende til den del af nyopførte kvadratmeter, som det offentlige ejer. Heraf udgør den statslige andel de 0,8 %.

Beregningerne fremgår af Tabel 33. Som det fremgår estimeres det offentlige andel at udgøre 815 mio. kr., hvoraf de 110 mio. kr. anvendes af statslige institutioner.

**Tabel 33: Offentligt forbrug af træ (mio kr.)**

Mio. kr	I alt	Offentlig andel, ekskl. staten		Statens andel		Total
Træ	4.720	5,5%	210	0,8 %	38	248
Møbler	9.000	5,5 %	495	0,8 %	72	567
Total			705		110	815

<sup>13</sup> Værdien er baseret på gennemsnitsprisen på det importerede træ

<sup>14</sup> Kilde: Foreningen Dansk Møbelindustri. Beløbet dækker værdien af produktionen til det danske hjemmemarked, og er beregnet som produktionen (19.037 mio.) minus eksporten (16.545 mio.) er fratrukket. Beløbet omfatter alle slags møbler, dvs. også møbler som ikke indeholder træ.

<sup>15</sup> Møbler som helt eller delvist er lavet af træ.



#### 5.3.4 Offentligt forbrug af papir

Der findes ingen opgørelser over, hvor meget papir, der anvendes i det offentlige. SKI (Statens og Kommunernes Indkøbscentral) og Miljøstyrelsen anslår, at det offentlige forbrug af kopi- og printpapir udgør mellem 80 og 110 mio. kr. årligt, svarende til mellem 12.000 og 16.000 ton.

Papir anvendes imidlertid til en række andre formål end kopi- og printpapir, bl.a. til emballage, bleer og aviser.

I 2004 importeredes cirka 1.516.000 ton papir til Danmark. Herfra trækkes eksporten, som i 2004 udgjorde cirka 502.000 ton. Netto-importen udgjorde således 1.014.000 tons i 2004. Dertil kommer Danmarks egen produktion af papir, der udgør cirka 820.000 ton. I alt udgjorde forbruget af papir i 2004 således 1.834.000<sup>16</sup> ton.

De tilsvarende varekategorier er opgjort i beløb. Tabel 34 viser tallene for henholdsvis Danmarks egen produktion af papir, importen og eksporten. Som det fremgår udgør værdien af genbrugspapir en relativt lille andel.

**Tabel 34: Det samlede forbrug af papir (mio. kr.)**

	Egen produktion	Import	Eksport	I alt
Total	8.487	10.905	5.357	14.035
Genbrug <sup>17</sup>	183	270	115	338
Ekskl. genbrug	8.303	10.635	5.241	13.698

Kilde: Danmarks Statistik

Det samlede forbrug af papir i 2004 kan således beregnes til cirka 14 mia. kr.<sup>18</sup>.

Der kan ikke opstilles en entydig fordelingsnøgle for, hvor stor en andel af disse 14 mia. kr., som anvendes af offentlige institutioner. I det følgende er taget udgangspunkt i de oplysninger, som er tilgængelige vedrørende genanvendelse af papir. Tabel 35 viser, hvordan papir indsamlet til genanvendelse fordeler sig på forskellige forbrugertyper.

**Tabel 35: Indsamlingsandel fordelt på kilder (2002)**

Fremstillingsvirksomhed	32%
Handel og kontor	31%
Institutioner	4%
Byggeri og nedrivning	< 1 %
Husholdninger	31%
Kilde ikke oplyst	2%
Kilde: Indberetninger til Statistik for returpapir	

<sup>16</sup> Danmarks Statistik, Industriens salg. Enkelte varegrupper opgøres ikke i ton, og er derfor ikke medregnet. De varegrupper, som betegnes "Genbrugspapir" el. lign. er ikke medregnet.

<sup>17</sup> De varegrupper, som betegnes "Genbrugspapir" eller lignende.

<sup>18</sup> Avispapir udgjorde den største enkeltpost (842 mio. kr), dernæst toiletpapir o. lign (442 mio.) kr. Derefter følger en række varegrupper, som anvendes til tryksager o. lign og/ eller kontorpapir (bl.a. A4-papir, som beløber sig til 329 mio. kr.).

Papiret indsamles primært fra fremstillingsvirksomhed (private virksomheder), handel og kontor (både offentlige og private) og private husholdninger.

Baseret på tal fra Danmarks Statistik, Personalestyrelsen og KL vurderes offentligt ansatte at udgøre ca. 30 % af alle de medarbejdere der arbejder på kontor el. lign i det daglige.

Procentsatserne kommer derfor til at se ud som i Tabel 36.

**Tabel 36: Indsamlingsandel fordelt på kilder (2002)**

Fremstillingsvirksomhed	32%
Handel og kontor - offentlig	9 %
Handel og kontor - privat	22 %
Institutioner	4%
Byggeri og nedrivning	< 1 %
Husholdninger	31%
Kilde ikke oplyst	2%
Kilde: Indberetninger til Statistik for returpapir	

Det er kun relativt lidt papir, som indsamles til genanvendelse fra (offentlige) institutioner, til trods for at der her må forventes at anvendes væsentlige mængder af aftørringspapir, bleer o. lign. Disse former for papir – også kaldet tissue-papir - genanvendes imidlertid ikke.

Forbruget af tissue-papir beløber sig til i alt 686 mio. kr. Toilet-papir, som antages at følge den samme fordelingsnøgle som det øvrige papir, udgør langt størstedelen, nemlig 490 mio. kr. Tilbage er papirtyper som bleer, papirhåndklæder og papirvarer til medicinsk og kirurgisk brug, som beløber sig til cirka 195 mio. kr. Offentlige organisationer anvender sandsynligvis en større andel heraf end 13 %, men eftersom det udgør en relativt lille andel af det samlede forbrug, rykker det ikke ved det overordnede billede. Tissue-papiret antages således at følge sammen fordelingsnøgle som det øvrige papir.

Det offentlige vurderes således at forbruge cirka  $9 + 4 = 13$  % af det samlede forbrug af papir, hvilket svarer til cirka 1,8 mia. kr. Andelen, som forbruges af statslige institutioner antages at svare til den andel af offentligt ansatte, som er ansat i statslige institutioner<sup>19</sup>. Statslige institutioner antages således at forbruge 19 % af det papir som bruges af offentlige institutioner.

Detaljerne i beregningerne fremgår af Tabel 37, der viser det offentliges forbrug af henholdsvis træ, møbler og papir sammenfattet. Værdien af offentlige institutioner forbrug af træ, møbler og papir beløber sig således til cirka 2,6 mia. kr.

<sup>19</sup> Ekskl. offentlige (statslige) selskaber samt institutioner, som er helt eller delvist finansieret med offentlige tilskud.

**Tabel 37: Offentligt forbrug af træ (mio kr.)**

Mio. kr	I alt	Offentlig andel, ekskl. staten	Statens andel	Total		
Træ	4.720	5,5%	210	0,8% 38	248	
Møbler	9.000	5,5 %	495	0,8 %	72	567
Total			705	110	815	
Papir	14.000	10,5%	1.470	2,5%	350	1.820
Total inkl. papir					2.635	

De miljømæssige problemstillinger vedrørende papir omfatter i øvrigt en række andre forhold end træets oprindelse. Mængden af vand og kemikalier som anvendes ved selve fremstillingen repræsenterer ligeledes væsentlige miljøproblemstillinger, og det er bl.a. disse som svane-mærket stiller krav til.

#### 5.4 Scenarie 1

Scenarie 1 beskriver den nuværende situation med en frivillig vejledning for offentlige institutioners køb af tropisk træ. De anbefalinger som er opstillet i afsnit 4 kan implementeres indenfor rammerne af scenarie 1. Scenarie 1 er således primært med i denne gennemgang for fuldstændighedens skyld, idet forholdene er detaljeret behandlet i de foregående afsnit.

##### 5.4.1 Fordele

Fordelene ved at have en frivillig vejledning er, at det giver den enkelte indkøber mulighed for at vurdere, hvornår det er realistisk at følge vejledningens anbefalinger.

Den enkelte institution/ indkøber kan således selv vurdere, om omkostningerne i form af merpriser og øget tidsforbrug står mål med det der opnås ved at følge vejledningen.

##### 5.4.2 Ulemper

Det faktum, at vejledningen kun er en vejledning, og at den vedrører et område, som de færreste oplever, har gyldighed for deres jobområde, er sandsynligvis medvirkende til, at vejledningen i dag kun anvendes i begrænset omfang.

Som de foregående afsnit har påpeget, kan der dog foretages en hel del forbedringer indenfor rammerne af dette scenarie, dvs. uden at pålægge offentlige institutioner at følge vejledningens anbefalinger.

#### Meromkostninger

Med undtagelse af havnetræet vurderer markedets interessenter, at er væsentlige omkostninger forbundet med at købe tropisk træ med certifikat. I og med at der er tale om en frivillig vejledning, er det desuden muligt at fravælge – eller modificere – vejledningens anvisninger i den konkrete indkøbs-situation.

Spørgeskemaundersøgelsen og interviewene viser dog, at de fleste der har købt tropisk træ med dokumentation for, at det er lovligt eller bæredygtigt produceret, har betalt en højere pris som følge heraf.

Selvom der er tale om en frivillig vejledning, er det ikke sikkert at den enkelte indkøber oplever, at man selv kan vælge om vejledningens anbefalinger skal tages i betragtning eller ej. Mange offentlige institutioner har – eksplicit eller implicit – politikker eller principper om, at indkøb skal foregå "moralisk forsvarligt". Den enkelte indkøber, kan således være underlagt politiske retningslinier, som pålægger vedkommende at følge vejledningen, til trods for at dens anbefalinger ikke er bindende. Til gengæld er de pågældende politikker sjældent mere konkrete, end at der er plads til at modificere vejledningens anbefalinger, og f.eks. acceptere dokumentation som ikke til fulde lever op hertil.

Endelig kan hensynet til den pågældende offentlige institutions omdømme betyde, at man føler sig tvunget til at følge vejledningen uanset at den er frivillig. Tyngden af dette argument vejer dog meget forskelligt. F.eks. er der flere havne, der henviser til, at deres pligt til at "agere forretningsmæssigt" går forud for pligten til at følge vejledende retningslinier, som ikke er direkte implementeret i en lokal indkøbspolitik. For andre – herunder størstedelen af de havne, der deltager i undersøgelsen – gives der udtryk for at manglende implementering snarere skyldes uvidenhed eller manglende opmærksomhed.

Som det skitseres i afsnit 4, vurderes andelen af offentlige indkøbere, der følger vejledningens anbefalinger, at kunne øges indenfor rammerne af en frivillig vejledning. Dette vil som logisk konsekvens medføre en øget andel af offentlige indkøbere som betaler den (lille) merpris på tropisk træ, som er forbundet med certifikatet.

Så længe vejledningen er frivillig vurderes dette dog ikke at resultere i øgede merpriser, idet der dermed er en vis fleksibilitet i efterspørgslen på certificeret tropisk træ, jvf. diskussionen vedrørende prismekanismer i afsnit 5.1.1.1

For så vidt angår ekstra tidsforbrug forbundet med at følge vejledningens anbefalinger, har de fleste deltagere i evalueringen ikke brugt ret meget ekstra tid som følge af at man skulle følge vejledningens anbefalinger. Det skal dog påpeges af frivilligheden nok er en afgørende faktor i den sammenhæng, idet man muligvis har valgt at anvende vejledningen netop i situationer, hvor det ikke kræver meget ekstra tid.

#### Administrative konsekvenser

Evalueringen viser, at de administrative ændringer i forhold til at følge vejledningen er begrænsede. Indkøberne overlader i mange tilfælde, hvor det handler om byggeri, beslutningen om brugen af materialer til entreprenøren. I forhold til køb af træ til havnebrug påpeger enkelte interviewpersoner, at man ved køb af certificeret træ skal indregne 3-6 måneders leveringstid og derfor tidligt i beslutningsprocessen overveje om det pågældende træ skal være certificeret.

Også her bør det påpeges, at eftersom vejledningen er frivillig, har man muligvis valgt at anvende vejledningen netop i situationer, hvor det ikke har større administrative konsekvenser.

## 5.5 Scenarie 2

Scenarie 2 omhandler en situation hvor vejledningen udvides til at omfatte al slags træ, men fortsat er frivillig.

### 5.5.1 *Fordele*

Fordelen i dette scenarie er, at indkøberne ikke er i tvivl om, hvornår de skal bruge vejledningen, da den skal bruges ved køb af alt træ. Enkelte interviewpersoner har givet udtryk for, at de var usikre på, om det indkøbte træ var tropisk, og denne problematik vil man komme ud over, hvis vejledningen omfatter alt træ. Spørgeskemaundersøgelsen viser ligeledes at en (mindre) andel af indkøbere er usikre på, om det købte træ er tropisk eller ej.

Derudover indeholder nogle produkter både tropisk og ikke-tropisk træ, hvilket mange indkøbere ikke er klar over. Et eksempel er møbler, hvor kernen er lavet af ikke-tropisk træ og overfladen er tropisk træ. Disse produkter vil under alle omstændigheder være omfattet, hvis vejledningen udvides. Dette forudsætter dog, at der kan udarbejdes retningslinier som i vid udstrækning er fælles for tropisk træ og andet træ.

En anden problematik som løses i dette scenarie er, at mange indkøbere mener, at de køber så små mængder tropisk træ, at det ikke kan betale sig at bruge tid på at læse vejledningen og sætte sig ind i et så kompliceret område. Hvis en vejledning omfatter alt træ bliver det mere relevant for indkøberne at bruge vejledningens anbefalinger. Dette forudsætter dog ligeledes, at der kan udarbejdes retningslinier som i vid udstrækning er fælles for tropisk træ og andet træ.

### 5.5.2 *Ulemper*

En af barriererne for, at anvende vejledningen for indkøb af tropisk træ, er at man ikke oplever at danske offentlige indkøbere kan gøre en forskel. Holdninger vurderes ligeledes at udgøre en barriere for brugen af en frivillig miljøvejledning, der gælder alt træ, idet en del indkøbere ikke vurderer at der er væsentlige miljømæssige problemer forbundet med produktionen af træ i almindelighed. Der er dog også mange, der giver udtryk for det modsatte.

#### Meromkostninger

Med det nuværende udbud og efterspørgsel er der ingen merpriser forbundet med at købe ikke-tropisk træ, som er miljøcertificeret. En udarbejdelse af en vejledning, som anbefaler offentlige indkøbere at stille krav om dokumentation i forbindelse med alt køb af træ, må formodes at øge efterspørgslen på certificeret træ. Så længe der er tale om en frivillig vejledning vil efterspørgslen dog kunne tilpasses udbudet, som vil tilpasse sig løbende. Der kan således ikke forventes væsentlige merpriser på certificeret træ.

Omkostningerne til papir bør også overvejes i den sammenhæng. Som nævnt ovenfor er det dog ikke sikkert at offentlige institutioner, der vælger at følge en miljøvejledning for køb af f.eks. kopi- og printerpapir, vil opleve at papiret bliver dyrere af den grund. Dette afhænger dog af den konkrete udformning af de krav, som offentlige institutioner anbefales at stille. Hvis det således resulterer i en kraftigt øget efterspørgsel på f.eks. FSC-certificeret papir, er det muligt at merpriserne herpå vil stige. Eftersom vejledningen stadig er frivillig må der dog stadig forventes at være en relativt lille priselasticitet hos indkøberne.

Hvis vejledningens anbefalinger udvides til at omfatte alle produkter af papir, udvides målgruppen for miljøvejledningen betragteligt, idet der typisk er tale om andre personer end de, der køber træ.

#### Administrative konsekvenser

En udvidelse af anbefalingerne til at omfatte alt slags træ kræver naturligvis, at der udarbejdes en ny vejledning – eller evt. flere (for f.eks. tropisk træ, andet træ og papir). Distribution og formidling af en sådan vejledning bør foregå med stort set de samme hensyn, som vejledningen vedrørende tropisk træ, jf afsnit 4. Vilklårene vil dog være lidt anderledes, idet flere vil anse en vejledning, der omfatter al slags træ, for relevant.

En ny vejledning vil være mere omfattende idet anbefalingen skal dække både tropisk og ikke-tropisk træ, og bl.a. indeholde overvejelser om hvilke certifikater og hvilken dokumentation der kan accepteres for almindeligt træ også, samt hvordan man vil forholde sig til, at det meste af den danske skov ikke er certificeret.

Dog vurderer evalueringens respondenter og interviewpersoner at en udvidet vejledning fører til begrænsede administrative konsekvenser, da vejledningen fortsat er frivillig, og man dermed kan undlade at bruge den, hvis det viser sig meget ressourcekrævende.

## **5.6 Scenarie 3**

I scenarie 3 vurderes den situation, hvor vejledningens anbefalinger gøres bindende for tropisk træ. Som redegjort for i afsnit 4.2.3 vurderes det mest sandsynlige scenarie for indførsel af bindende regler at være følgende:

*Alle offentlige institutioner pålægges, at efterspørge tropisk træ, der kan dokumenteres at være lovligt produceret. Kravet kan evt. formuleres som et kontraktvilkår, som man har valgt at gøre det i England. Opfølgningen fra centralt hold sker enten*

- *ved at offentlige institutioner, som har købt tropisk træ indenfor de seneste to år forpligtes til at formulere politik for indkøb af tropisk træ og foretage en årlig status herpå, som indberettes til et centralt nedsat udvalg, eller*
- *ved at et centralt nedsat organ gennemfører stikprøver blandt de institutioner, der har købt træ, med henblik på at sikre at reglerne er overholdt.*

### **5.6.1 Fordele**

I det omfang den begrænsede brug af vejledningen skyldes holdninger og manglende prioritering af området, kan det formodes at bindende regler vil øge antallet af offentlige indkøbere, som følger vejledningen.

Bindende regler, der pålægger offentlige institutioner kun at købe træ der kan dokumenteres at være lovligt og evt. bæredygtig produceret, kan evt. gøre det lettere for den enkelte indkøber, at kommunikere kravet for rådgivere og entreprenører, som evt. anskaffer det pågældende træ på vegne af den offentlige institution. Indkøberen kan således blot kræve at rådgiveren/entreprenøren overholder "gældende lovgivning på området".

Desuden kan en bindende vejledning muligvis sætte en kædereaktion i gang ved at øge efterspørgslen på certificeret træ. Leverandørerne vil således have en berettiget forventning om, at de kan afsætte f.eks. certificeret tropisk træ. Hvis den øgede efterspørgsel resulterer i øget udbud, vil der blive lettere adgang til certificeret tropisk træ for alle kunder – inkl. private kunder.

Der er således mulighed for en 'spill over-effekt' til den private sektor, som anvender den største mængde tropisk træ.

#### 5.6.2 *Ulemper*

Der kan endnu ikke tilbydes certificeret træ på alle områder, og man kan derfor stå i en situation, hvor det kan være vanskeligt, og forbundet med stort besvær, at få det ønskede træ med dokumentation for at det er lovligt og evt. bæredygtigt produceret.

I den forbindelse er der en risiko for, at indkøberne vil se sig om efter andre træsorter eller helt andre materialer.

Denne risiko gælder først og fremmest for de anvendelsesområder, hvor man primært anvender tropisk træ af æstetiske årsager, og hvor det således er relativt let at erstatte det tropiske træ med andre træsorter.

For de anvendelsesområder, hvor tropisk træ primært anvendes på grund af sine særlige egenskaber, vil alternativerne til tropisk træ sandsynligvis være helt andre materialer, som f.eks. beton eller stål.

Der kan betyde, at der vil blive brugt mindre mængder tropisk træ, hvilket kan have en negativ effekt på udviklingen af et bæredygtigt tropisk skovbrug og samlet set mindre forbrug af træ i det hele taget.

Sidst men ikke mindst rejser scenariet spørgsmålet om, hvordan man vil kontrollere at træet lever op til reglerne, og hvilke konsekvenser en overtrædelse af regler vil have. Dette uddybes nedenfor.

#### Meromkostninger

I de situationer, hvor tropisk træ vælges på grund af sit udseende, vil en merpris næppe være afgørende for, om man vil anvende tropisk træ eller ej. I sådanne tilfælde har man allerede besluttet sig for at købe relativt dyre materialer, når man vælger tropisk træ.

Den øgede efterspørgsel kan resultere i prisstigninger på (visse sorter) af tropisk træ. Særligt for de produktgrupper (havnetræet), hvor man har svært ved at substituere til andre materialer, kan bindende regler muligvis resultere i væsentlige prisstigninger.

Pt. er situationen imidlertid den, at det for den foretrukne træsort til havnebrug slet ikke er muligt at købe træ, som til fulde lever op til vejledningens anbefalinger på niveau 1 (hvor både lovlighed og bæredygtighed skal dokumenteres). Hvis der således formuleres bindende regler som pålægger offentlige institutioner og herunder havnene, at stille krav herom, vil det sandsynligvis resultere i to ting:

- Tropisk træ vil blive erstattet af andre materialer, som oftest er dyrere, bl.a. fordi de skal udskiftes hyppigere.
- Man vil være mere tilbøjelig til at søge og gøre erfaringer med mindre kendte tropiske træsorter.

I øvrigt kan alene forventningen eller formodningen om en merpris afskrække indkøbere fra at anvende tropisk træ.

Hvis indførelse af bindende regler medfører, at der købes ligeså meget tropisk træ som i dag, kan de øgede udgifter som følge af merpriser beregnes således:

(Offentligt forbrug af tropisk træ - andel af tropisk træ som i dag købes med dokumentation) x merpris.

Beregningerne kan differentieres for havnetræ og andet tropisk træ, idet det antages at merprisen er større for havnetræ. Det antages således, at havnetræ med dokumentation for, at det er lovligt produceret, er 30 % dyrere end havnetræ uden dokumentation, mens andet tropisk træ med dokumentation for, at det er lovligt produceret antages at være 10 % dyrere end andet tropisk træ uden dokumentation. Baseret på spørgeskemaundersøgelsen vurderes cirka hver femte køb af tropisk træ, at leve op til vejledningens anbefalinger. Beregningerne fremgår af Tabel 38.

**Tabel 38: Meromkostninger som følge af merpriser på certificeret tropisk træ.**

	Offentligt forbrug		Mængde tropisk træ af tropisk træ som i dag købes med dokumentation		Merpris (%)		Merpris (kr.)	
	B/h=100 %	B/h=6%	B/h=100%	B/h=6%	B/h=100%	B/h=6%	B/h=100 %	B/h=6%
Havn eller park	667.843	667.843	133.569	133.569	30 %	30 %	160.282	160.282
Havn	61.261.083	61.261.083	12.252.217	12.252.217	30 %	30 %	14.702.660	14.702.660
Byggeri eller havn	42.044.467	2.648.801	8.408.893	529.760	30 %	10 %	10.090.672	211.904
Byggeri og inventar	8.295.946	8.295.946	1.659.189	1.659.189	10 %	10 %	663.675	663.675
I alt, ekskl. Møbler	113.954.568	74.558.903	23.197.483	15.318.350			25.617.289	15.738.521
Møbler	53.056.519	53.056.519	10.611.304	10.611.304	10 %	10 %	4.244.522	4.244.522
I alt, inkl. møbler	167.011.087	127.615.422	33.808.787	25.929.654			29.861.811	19.983.043

Meromkostningerne kan således estimeres til at udgøre mellem 20 mio. kr. og 30 mio. kr.

Som det fremgår af Tabel 39, kan de statslige<sup>20</sup> meromkostninger estimeres til at udgøre en relativt lille del heraf – nemlig mellem 155.000 og 203.000 kr.

<sup>20</sup> Ekskl. statslige selskaber



**Tabel 39: Meromkostninger som følge af merpriser på certificeret tropisk træ (staten).**

	Statens forbrug		Mængde tropisk træ som i dag købes med dokumentation		Merpris (%)		Merpris (kr.)	
	(B/h=0 % og H/P = 0%)	B/H= 0,8 % og H/P= 100%	(B/h=0 % og H/P = 0%)	B/H= 0,8 % og H/P= 100%	(B/h=0 % og H/P = 0%)	B/H= 0,8 % og H/P= 100%	(B/h=0 % og H/P = 0%)	B/H= 0,8 % og H/P= 100%
Havn eller park	0	667.843	0	133.569	30%	30%	0	40.071
Havn	0	0	0	0	30%	30%	0	0
Byggeri eller havn	0	336.356	0	67.271	30%	10%	0	6.727
Byggeri og inventar	1.053.453	1.053.453	210.691	210.691	10%	10%	21.069	21.069
I alt, ekskl. Møbler	<b>1.053.453</b>	<b>2.057.652</b>	210.691	411.530			21.069	67.867
Møbler	6.737.336	6.737.336	1.347.467	1.347.467	10%	10%	134.747	134.747
I alt, inkl. møbler	<b>7.790.789</b>	<b>8.794.988</b>	1.558.158	1.758.998			155.816	202.613

#### Administrative konsekvenser

I forhold til de offentlige institutioners gennemførelse af udbudsforretninger har scenariet om at gøre vejledningen for køb af tropisk træ bindende, en række administrative konsekvenser.

- Den enkelte institution vil være tvunget til at udforme retningslinier og evt. politikker for, hvordan indkøb af tropisk træ varetages i praksis. Ifølge spørgeskemaundersøgelsen er der kun udarbejdet indkøbspolitikker for tropisk træ i cirka 4 % af de offentlige institutioner.
- Ifølge spørgeskemaundersøgelsen foretages de fleste indkøb decentralt i cirka 56 % af de offentlige institutioner. Mange indkøbere vil have behov for hjælp og vejledning i forbindelse med konkrete indkøb af tropisk træ – behov som de i første omgang vil adressere til egen organisation (f.eks. indkøbs- eller miljøafdeling).
- Køb af træ skal planlægges i god tid, hvis man skal tage de længere leveringstider på tropisk træ i betragtning.

Samlet set betyder disse ændringer at man tidligt i udbudsprocessen skal overveje om man skal anvende tropisk træ, selv hvis det er i små mængder.

Flere interviewpersoner foreslår, at der fra centralt hold udarbejdes et udkast til tekster, der direkte kan sættes ind i udbudsmaterialet, for at mindske brugen af administrative ressourcer. Interviewpersonerne vurderer dog generelt ikke, at det vil kræve ret meget tid at indarbejde kravene i udbudsmateriale, men man frygter at skulle bruge mange ressourcer på at kontrollere den dokumentation, som tilbydes.

Dette tidsforbrug kan minimeres hvis man vælger at indføre bindende regler på samme måde som i England, jf. beskrivelsen heraf i afsnit 4. En sådan tilgang vil til gengæld betyde at der skal etableres et centralt overvågningsorgan, som følger op på de bindende regler gennem stikprøver.

En uddybning af de juridiske aspekter af hvordan vejledning kan gøres bindende og hvilken dokumentation man skal forlange og hvordan man skal stille kravene, behandles i projekt C.

## 5.7 Scenarie 4

Dette scenarie beskriver den situation, hvor man vælger at pålægge offentlige institutioner at følge vejledningens anbefalinger uanset om man køber tropisk træ eller ikke-tropisk træ.

### 5.7.1 *Fordele*

Fordelene i dette scenarie vil være summen af fordelene i scenarie 2 og 3. Kort summeret er de følgende:

- Indkøberne er ikke i tvivl om, hvornår de skal bruge vejledningen, da den skal bruges ved køb af alt træ.
- Mængden af træ kommer op på en størrelse, hvor det bliver mere relevant for indkøberne at bruge vejledningens anbefalinger, især hvis man inkluderer papir.
- Ved at omfatte al slags træ kan efterspørgslen efter certificeret træ stige.
- Flere vil bruge vejledningen, fordi den er bindende.
- En evt. 'spill over-effekt' til den private sektor.

### 5.7.2 *Ulemper*

Ulemperne ved scenarie udgøres tilsvarende af summen af ulemper forbundet med scenarie 2 og 3, som er følgende:

- Mange indkøbere (og politikere) vil opleve reglerne som meningsløse, hvilken øger risikoen for, at man vil forsøge at omgå dem.
- Hvis der formuleres krav, som er vanskelige eller umulige at overholde, vil træ blive erstattet af andre materialer

### Meromkostninger

Omkostningerne pr. indkøb (i form af merpriser og øget tidsforbrug) vurderes således at være relativt små, men fordi der er tale om rigtig mange indkøb og rigtig mange personer/ indkøbere, beløber meromkostningerne sig til et væsentligt niveau.

Omkostningerne til papir bør også overvejes i den sammenhæng. Som nævnt ovenfor er det dog ikke sikkert at offentlige institutioner, der vælger at følge en miljøvejledning for køb af f.eks. kopi- og printerpapir (en sådan findes allerede), vil opleve at papiret bliver dyrere af den grund.

Interview med forhandlere og øvrige interessenter på markedet peger på, at der i dag kun betales relativt lave eller ingen merpriser for træ og papir med miljøcertifikater. Hvis der indføres bindende regler, som øger efterspørgslen på certificerede produkter drastisk, er det imidlertid sandsynligt, at priserne vil stige i en periode. Det er vanskeligt at vurdere hvor meget de vil stige, bl.a. fordi der er tale om en lang række forskellige produkter, for hvilke der gælder forskellige markedsmekanismer (herunder hvor stort og fleksibelt udbud af certificerede produkter er, samt hvor stor en andel af de produkter, der købes i dag, der allerede er miljøcertificerede).

Et forsigtigt regnestykke kan imidlertid illustrere størrelsesorden. Hvis det således antages at den øgede efterspørgsel for en periode resulterer i en gennemsnitlig prisstigning på bare 5 %, vil det være ensbetydende med meromkostninger på 130 mio. kr.

Eftersom indkøb af træ omfatter langt flere indkøb end indkøb af tropisk træ, vil blot en lille stigning i det medgåede tidsforbrug ligeledes have helt andre dimensioner, end hvis der alene er tale om bindende regler for tropisk træ. Hvis køb af papirvarer inkluderes, er der desuden tale om mange forskellige indkøbere i hver offentlig organisation. Det skal dog bemærkes, at der allerede findes en (frivillig) miljøvejledning for køb af print- og kopipapir, og at der allerede er planlagt miljøvejledninger for offentligt indkøb af bleer samt toiletpapir og køkkenrulle.

#### Administrative konsekvenser

De administrative konsekvenser for dette scenarie svarer til konsekvenserne forbundet med at indføre bindende regler for køb af tropisk træ. Konsekvenserne vil dog omfatte langt flere indkøb.

Desuden vil der givetvis være en række juridiske implikationer og tekniske udfordringer forbundet med at implementere scenarie 4. Disse belyses i projekt C, jf. indledningen.

Scenarie 4 kræver ligeledes stillingtagen til hvilke certifikater og hvilken dokumentation man kan acceptere, og hvordan man vil sanktionere dette.

### **5.8 Opsamling: Fordele og ulemper**

Som det fremgår af de fire foregående afsnit, er der fordele og ulemper forbundet med hvert af de fire scenarier.

Fordele og ulemper varierer tillige i forhold til hvilken indkøbssituation, der er tale om, ligesom der vil være forskel på, hvordan eventuelle justeringer kan foretages afhængig af hvilke type offentlig institution, der er tale om – jf. afsnit 5.3.

Skemaet nedenfor tager udgangspunkt i de fire typer af offentlige indkøber, som blev identificeret i afsnit 4. For hver indkøbstype er anført hvilken type offentlig institution, der er tale om, samt hvilke fordele og ulemper der er forbundet med de fire scenarier for hver indkøbstype.

	Instituti- onstype		Forbedret vejled- ningsindsats (sce- nario 1)	Scenarie 2: Frivillig vejledning – al slags træ	Scenarie 3: Binden- de regler – tropisk træ	Scenarie 4: Binden- de regler - alt træ
	Havne  Kommunale Offentligt ejede sel- skaber (statsligt ejede A/S)	Fordele	Lettere adgang til råd og vejledning	Lettere adgang til råd og vejledning (men problemstillingerne knytter sig primært til tropisk træ)	Flere vil indarbejde krav til lovlighed og bæredygtighed	Flere vil indarbejde krav til lovlighed og bæredygtighed
		Ulemper	Svært at få certifice- ret havnetræ	(Svært at få certifice- ret havnetræ	Stadig svært at få certificeret havnetræ	Stadig svært at få certificeret havnetræ
	Byggeansvarlige  Stat, amt og kommuner	Fordele	Fokus på problemstil- lingen Lettere adgang til råd og vejledning	Fokus på problemstil- lingen Lettere adgang til råd og vejledning Ingen tvivl om, hvor- når man skal anvende vejledningen	Flere vil indarbejde krav til lovlighed og bæredygtighed	Flere vil indarbejde krav til lovlighed og bæredygtighed
		Ulemper	Påvirker ikke dem som er "ligeglade"	Påvirker ikke dem som er "ligeglade".  Skal tage hensyn i flere indkøbssituatio- ner	Flere vil betale mer- priser, men merpriser er relativt lave  Hvis merpriserne øges, vil nogle helt fravælge træ	Flere vil betale mer- priser (for alt træ), men merpriser er relativt lave  Skal tage hensyn i flere indkøbssituatio- ner  Hvis merpriserne øges, vil nogle helt fravælge træ.
	Inst.ledere  (amts-)kommunale og selvejende institutioner	Fordele	Fokus på problemstil- lingen Lettere adgang til råd og vejledning	Fokus på problemstil- lingen Lettere adgang til råd og vejledning	Flere vil indarbejde krav til lovlighed og bæredygtighed	Flere vil indarbejde krav til lovlighed og bæredygtighed
		Ulemper	Påvirker ikke dem som er "ligeglade"	Påvirker ikke dem som er "ligeglade".  Skal tage hensyn i flere indkøbssituatio- ner	Flere vil betale mer- priser.  Hvis merpriserne øges, vil nogle fra- vælge tropisk træ	Flere vil betale mer- priser (for alt træ), men merpriser er relativt lave  Skal tage hensyn i flere indkøbssituatio- ner  Hvis merpriserne øges, vil nogle helt fravælge træ.
	Centrale indkøbere  Stat, amt og kommuner	Fordele	Fokus på problemstil- lingen Lettere adgang til råd og vejledning	Fokus på problemstil- lingen Lettere adgang til råd og vejledning	Flere vil indarbejde krav til lovlighed og bæredygtighed	Flere vil indarbejde krav til lovlighed og bæredygtighed
		Ulemper	Påvirker ikke dem som er "ligeglade"	Påvirker ikke dem som er "ligeglade".  Skal tage hensyn i flere indkøbssituatio- ner	Flere vil betale mer- priser.  Hvis merpriserne øges, vil nogle fra- vælge tropisk træ	Flere vil betale mer- priser (for alt træ).  Skal tage hensyn i flere indkøbssituatio- ner  Hvis merpriserne øges, vil nogle helt fravælge træ.

Som det fremgår, adskiller især indkøbere i havne sig fra de tre øvrige typer af indkøbere. F.eks. vil indførelse af bindende regler (for tropisk træ eller al slags træ) have andre konsekvenser for indkøb af (tropisk) træ i havnene end det vil for de øvrige indkøb/ indkøbere.

I forhold til eventuelle justeringer af rammerne for vejledningen bør dette give anledning til, at overveje, om det er de samme justeringer der skal gælde for alle fire typer af indkøbere. Under alle omstændigheder bør vejledningsindsatsen differentieres for de fire typer af indkøbere, som beskrevet i afsnit 4.

Mulighederne for at differentiere justeringen af rammerne afhænger dog også af, hvilken form for offentlig institution, der er tale om.

Byggeansvarlige, institutionsledere og centrale indkøbere findes både i staten, amterne og kommuner. Staten indkøber dog kun en mindre del, så hvis justering af rammerne skal gøre en forskel i forhold til de indkøb, som denne type af indkøbere står for, skal de først og fremmest implementeres i kommuner og amter.

En stor del af havnene er kommunale havne eller kommunale selvstyrehavne. Enkelte er dog offentligt ejede aktieselskaber (f.eks. Københavns Havn), som er underlagt andre regelsæt og styringsmuligheder end f.eks. statslige styrelser. Implikationerne heraf undersøges i projekt C, som gennemføres parallelt med nærværende projekt.

## 6. Konklusion

Evalueringen viser klart, at mange indkøb af tropisk træ i dag gennemføres uden at miljøvejledningen for tropisk træ følges. Ved mange indkøb af tropisk træ bliver vejledningens anbefalinger derfor ikke taget i betragtning, og indkøberne efterspørger og kræver ikke dokumentation for, hvordan det tropiske træ er produceret. I mange tilfælde skyldes det, at man ikke er klar over, at det er nødvendigt at efterspørge dokumentation for træets oprindelse.

I f.eks. England har man valgt at indføre bindende regler for offentlige institutioners køb af tropisk træ, jvf beskrivelsen heraf i afsnit 4.2.3. Indførelse af bindende regler på området vil sende et klart signal til politikere og indkøbere om, at de problemstillinger der knytter sig til køb af tropisk træ. Desuden vil bindende regler tving offentlige indkøbere til at følge vejledningen, uanset om de oplever at det er hensigtsmæssigt eller ej. Det er således sandsynligt at indførelse af regler svarende til de engelske i Danmark vil øge antallet af offentlige indkøbere, der stiller krav om dokumentation for det tropiske træ, som de køber, er lovligt og evt. bæredygtigt produceret.

På baggrund af evalueringens resultater er det imidlertid Rambøll Management opfattelse, at der kan opnås betydelige forbedringer indenfor rammerne af en frivillig vejledning, såfremt vejledningsindsatsen konkretiseres i forhold til de konkrete behov og produkter, som gælder for den enkelte indkøber, dvs.

- Differentier indsatsen – tropisk træ indkøbes i mange forskellige former og af mange forskellige typer af offentlige medarbejdere.
- Synliggør hvorfor det er relevant for den enkelte indkøber, at stille krav om dokumentation for træets oprindelse.
- Opstil råd og anbefalinger, som passer til den konkrete situation og de konkrete produkter.
- Illustrer med gode eksempler.
- Etabler en hotline.

Samme hensyn bør i øvrigt gælde, hvis offentlige institutioner pålægges at leve op til vejledningens anbefalinger – anbefalingerne bliver jo ikke lettere at følge, blot fordi offentlige institutioner har pligt til det.

Fordele og ulemper ved at justere rammerne for vejledningen, særligt indførelse af bindende regler vedrørende køb af tropisk træ, har forskellige konsekvenser for de fire typer af indkøbere, som blev identificeret i afsnit 4. Særligt indkøb af havnetræ adskiller sig fra øvrige indkøb, bl.a. fordi markedet her er så smalt, og udbudet er så lille, at enhver stigning i efterspørgslen på certificeret træ, kan påvirke priserne. Samtidig er det netop for havnetræ svært at gøre det rigtige, fordi de mest populære tropiske træsorter ikke findes med f.eks. FSC-certifikat.

Indførelse af bindende regler for indkøb af tropisk træ risikerer at medføre betydelige omkostninger, primært i form af de ekstra omkostninger, der er forbundet med at levere og vurdere dokumentation. Disse kan dog – i hvert fald for indkøbernes vedkommende - til dels minimeres ved at implementere bindende regler på samme måde som i England, hvor det er leverandørens ansvar, at den leverede dokumentation er valid. Konsekvenserne af bl.a. denne fremgangsmåde analyseres sideløbende med denne evaluering (i projekt B).

De fleste offentlige institutioner køber aldrig eller kun sjældent tropisk træ i større mængder. Hvis der indføres regler, som pålægger offentlige institutioner at kræve dokumentation for, hvordan træet er produceret, bør det derfor sikres, at institutioner som slet ikke køber tropisk træ, eller kun køber træ i ganske små mængder, ikke pålægges administrative opgaver i forbindelse hermed.

En udvidelse af miljøvejledningens anbefalinger til al slags træ vil have vidtrækkende konsekvenser for ikke alene de offentlige institutioners omkostninger forbundet med køb af træ, men også for hele træbranchen. Det vil være et meget omfattende tiltag, særligt hvis det alene er motiveret af ønsket om, at øge andelen af tropisk træ, som er lovligt og evt. bæredygtigt produceret.

Hvis miljøvejledningens anbefalinger skal udvides til al slags træ, kræver det at en sådan udvidelse legitimeres i forhold til de indkøbere, der skal følge disse anbefalinger, dvs. at de bør have en oplevelse af, at det både er nødvendigt, og nytter, at følge sådanne regler – uanset om de er vejledende eller bindende.

## 7. Sammenfatning

Rambøll Management har i efteråret 2005 gennemført en evaluering af miljøvejledning vedrørende offentligt indkøb af tropisk træ. Miljøvejledningen har til formål, at gøre det lettere for offentlige og halvoftentlige institutioner, at sikre at det tropiske træ, som de køber, er produceret på en lovlig og bæredygtig måde.

Evalueringen består af:

- Spørgeskemaundersøgelsen blandt målgruppen for miljøvejledningen. Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført blandt 1500 repræsentativt udvalgte offentlige institutioner. Cirka 440 deltog.
- Personlige interview blandt offentlige indkøbere med ansvar for indkøb af tropisk træ.
- Analyse af meromkostninger og administrative konsekvenser forbundet med indførelse af bindende regler og/ eller udvidelse af vejledningen til alt slags træ.

### 7.1 Miljøvejledningen: Kendskab og anvendelse

Cirka 440 personer, hvoraf hovedparten har ansvaret for indkøb af træ til offentlige institutioner, har svaret på spørgeskemaundersøgelsens spørgsmål. Heriblandt er der et rimeligt udbredt kendskab til miljøvejledningen. 65 % af respondenterne kender vejledningen eller har hørt om den. Heraf er det imidlertid kun 16 %, der har læst vejledningen. Blandt de, der har læst vejledningen, vurderer cirka halvdelen (30 respondenter ud af 66), at vejledningen i høj grad eller i meget høj grad dækker det behov de vil have for råd og vejledning, hvis de skal købe tropisk træ. Cirka hver tredje (21 respondenter), svarer at vejledningen i nogen grad dækker deres behov.

Cirka 45 personer blandt dem, der har deltaget i undersøgelsen, har købt<sup>21</sup> tropisk træ indenfor de sidste to år, dvs. i den periode hvor vejledningen har eksisteret. Blandt de 45 personer har 4 personer læst vejledningen, 21 personer kender den, men har ikke læst den, og 18 personer kender den slet ikke. Kun 1 person oplyser, at have læst vejledningen i forbindelse med at have købt tropisk træ.

I 10 af de tilfælde hvor man har købt tropisk træ, købte man træ med dokumentation for, at træet var lovligt og bæredygtigt produceret<sup>22</sup>. I 2 tilfælde købte man træ med dokumentation for at træet var lovligt produceret<sup>23</sup>. I de resterende tilfælde købte man enten træ uden dokumentation (i cirka 18 tilfælde) eller respondenterne ved ikke, om det købte træ var ledsaget af dokumentation (i cirka 23 tilfælde).

Spørgeskemaundersøgelsens resultater er suppleret med udsagn fra de indkøbere af træ, som er blevet interviewet. På den baggrund konkluderes følgende om brugen af og kendskabet til miljøvejledningen vedrørende offentligt indkøb af tropisk træ.

---

<sup>21</sup> Deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen har både besvaret spørgsmål vedrørende køb, som de selv har foretaget og køb som er foretaget på deres vegne af en ekstern entreprenør. Enkelte respondenter har købt træ på begge måder.

<sup>22</sup> Heraf har 5 modtaget dokumentation, svarende til vejledningens anbefalinger, mens 5 ikke ved, præcis hvilken dokumentation, der var tale om.

<sup>23</sup> Heraf har 1 modtaget dokumentation, svarende til vejledningens anbefalinger, mens 1 ikke ved, præcis hvilken dokumentation, der var tale om.



- **Problem #1:** Miljøvejledningen når ikke de tiltænkte brugere, fordi hverken de selv eller deres omgivelser vurderer at den er relevant for dem. Det betyder dels, at mange slet ikke er opmærksomme på de særlige problemstillinger der er forbundet med at købe tropisk træ, dels at den ofte ikke bliver anvendt i de situationer hvor der er behov for den.
- **Problem #2:** Den enkelte bruger kan ikke finde sig selv i vejledningen, fordi den ikke er målrettet den konkrete situation som den pågældende befinder sig i, når der skal træffes beslutninger vedrørende køb af tropisk træ. Mange forventer således allerede på forhånd, at den vil være besværlig og ressourcekrævende at anvende.
- **Problem #3:** Miljøvejledningen og de problemstillinger, som den forsøger at imødekomme, har ret lav prioritet hos de fleste indkøbere, dels fordi de fleste kun sjældent køber tropisk træ, og kun køber det i små mængder, dels fordi der generelt er begrænset forståelse for den grundlæggende idé med vejledningen: at den offentlige indkøber kan og skal gøre en forskel.
- **Problem #4:** Emnet er svært at vejlede om, fordi det i en række situationer ER svært at gøre "det rigtige", dvs. købe tropisk træ, som man er sikker på er lovligt og evt. bæredygtigt produceret, uanset hvor godt man kender til området.

På baggrund af evalueringens resultater er det Rambøll Management vurdering, at der kan opnås betydelige forbedringer indenfor rammerne af en frivillig vejledning, såfremt vejledningsindsatsen konkretiseres i forhold til de konkrete behov og produkter, som gælder for den enkelte indkøber, dvs.

- Differentiering af formidlings- og vejledningsindsatsen – tropisk træ indkøbes i mange forskellige former og af mange forskellige typer af offentlige medarbejdere.
- Synliggørelse af, hvorfor det er relevant for den enkelte indkøber, at stille krav om dokumentation for træets oprindelse.
- Vejledningen (eller vejledningerne) bør indeholde råd og anbefalinger, som passer til den konkrete situation og de konkrete produkter.
- Råd og anbefalinger bør illustreres med eksempler på, hvordan det kan gøres i praksis.
- Etablering af en hotline, hvor man kan hente specifik rådgivning og vejledning om valg af træsorter, hvordan man kan stille realistiske krav om dokumentation, samt vurdere og validere dokumentationen.

Evalueringen identificerer fire forskellige typer af indkøbere: havnechefen, den byggeansvarlige, institutionslederen og den centrale indkøber. De fire typer af indkøbere køber forskellige produkter og mængder, og har derfor vidt forskellige behov og forudsætninger vedrørende køb af tropisk træ.

## 7.2 Indførsel af bindende regler og/ eller udvidelse af vejledningen til at gælde alt træ

Det vurderes, at indførsel af bindende regler ligeledes kan medvirke til at øge andelen af offentlige indkøbere, som tager vejledningens anbefalinger i betragtning. Indførsel af bindende regler bør dog ske under hensyntagen til de samme forhold som en ikke-bindende vejledning, jf. ovenfor.

Indførsel af bindende regler vil have forskellige konsekvenser for forskellige typer af indkøb af tropisk træ. Særligt indkøb af havnetræ er underlagt andre vilkår end indkøb af tropisk træ i andre dele af den offentlige sektor, fordi det for havnetræ gælder, at markedet er så smalt, og udbudet er så lille, at enhver stigning i efterspørgslen på certificeret træ, kan påvirke priserne. Samtidig er det netop for havnetræ svært, at gøre det rigtige, fordi de mest populære tropiske træsorter ikke findes med f.eks. FSC-certifikat.

I analysen er offentlige institutioner defineret i bred forstand, ligesom målgruppen for vejledningen er det. Målgruppen for den frivillige vejledning dækker således både stat, amter, kommuner, offentlige selskaber, samt institutioner som er helt eller delvist finansieret af det offentlige. Hvis der skal indføres bindende regler, vil de juridiske implikationer heraf sandsynligvis variere mellem de forskellige typer af offentlige institutioner. Dette undersøges nærmere i projekt C, som gennemføres sideløbende med dette projekt.

Hvis der indføres bindende regler, bør det ske på en måde, så de offentlige institutioner skal bruge mindst muligt administrative ressourcer på det, herunder ressourcer på at vurdere og validere dokumentationen for træets oprindelse. I den sammenhæng kan man f.eks. hente inspiration i England, hvor leverandører af træ til offentlige institutioner til enhver tid, på købers forlangende, skal kunne fremvise gyldig dokumentation for træets lovlighed.

Omkostninger og konsekvenser ved indførelse af bindende regler og/ eller udvidelse af anbefalingerne til at omfatte alt træ, består af merpriser på træ (tropisk og ikke-tropisk samt evt. papir), tidsforbrug samt administrative konsekvenser. Evalueringen viser følgende herom.

#### 7.2.1 Merpriser

Alt andet lige koster et givet stykke træ med dokumentation mere end et tilsvarende stykke træ uden. På mange områder er der imidlertid mulighed for at vælge mindre kendte sorter af tropisk træ, som oftest kan fås med dokumentation til konkurrencedygtige priser. For havnetræ er udbudet smallere end for tropisk træ til andre formål. Priserne på havnetræ er derfor mere følsomme for udsving i udbud og efterspørgsel, ligesom det er her man oplever de største merpriser, som følge af at træet skal være ledsaget af dokumentation. Det er således ikke ualmindeligt at betale op mod 30 % mere for havnetræ med dokumentation for at træet er lovligt og bæredygtigt produceret. I mange tilfælde er der endda tale om dokumentation, som kun til dels lever op til miljøvejledningens anbefalinger. For andet tropisk træ ligger merprisen typisk på cirka 10 % (for tropisk træ med FSC-certifikat).

Med de anførte merpriser kan meromkostningerne ved indførelse af bindende regler for køb af tropisk træ, beregnes til at lægge mellem 20 og 30 mio. kr. Det antages i den sammenhæng at bindende regler medfører, at alle de, der køber tropisk træ i dag, fremover betaler den samme merpris, som i dag er forbundet med køb af tropisk træ med dokumentation. Estimatet er dog behæftet med stor usikkerhed, bl.a. fordi der er mekanismer i markedet der kan påvirke merprisen i både ned- og opadgående retning.

Priserne på tropisk træ med dokumentation for, at det er lovligt og evt. bæredygtigt produceret, afhænger således af en række andre forhold på markedet, herunder den samlede efterspørgsel på certificeret træ samt udbuddet af certificeret træ. Såvel udbud som efterspørgsel kan desuden blive bredere i takt med at der opnås og formidles erfaringer med mindre kendte træsorter.

For ikke-tropisk træ, vurderes der i dag kun at være ganske lave merpriser forbundet med at få træ med eksempelvis FSC-certifikat. En øget efterspørgsel på certificeret træ, f.eks. som følge af at vejledningen udvides til at gælde al slags træ, kan dog forventes at resultere i prisstigninger – i hvert fald for en periode. Effekten på priserne vil være større hvis udvidelsen sker i form af bindende regler for alt offentligt køb af træ.

Tilsvarende gælder priserne på papir, som er miljøcertificeret. For papir vurderes endvidere, at store dele af det papir, der i dag anvendes i offentlige institutioner, allerede er miljøcertificeret (Svanemærket<sup>24</sup>). Papir indgår imidlertid i en lang række forskellige produkter, og der gælder forskellige markedsmekanismer for dem, som det ikke har været muligt at foretage en nærmere analyse af i denne sammenhæng.

Et forsigtigt regnestykke kan imidlertid illustrere størrelsesordenen. Hvis det antages at den øgede efterspørgsel for en periode resulterer i en gennemsnitlig prisstigning på bare 5 % på træ- og papirprodukter, vil det være ensbetydende med meromkostninger på 130 mio. kr.

### 7.2.2 *Tidsforbrug*

Indkøberne frygter at skulle bruge mere tid, fordi de skal vurdere dokumentation og certifikater. Dette tidsforbrug kan minimeres hvis man vælger at indføre bindende regler på samme måde som i England, hvor den offentlige institution ikke er forpligtet til at vurdere dokumenternes validitet. Ansvar for dokumentationens validitet er således placeret hos leverandøren. En sådan tilgang vil til gengæld betyde at der skal etableres et centralt overvågningsorgan, som følger op på de bindende regler gennem stikprøver.

### 7.2.3 *Administrative konsekvenser*

Deltagerne i analysen vurderer generelt ikke, at det vil have nogle administrative konsekvenser, i form af ændret organisering eller forretningsgange, hvis offentlige institutioner pålægges at følge vejledningens anbefalinger og/eller hvis de udvides til at gælde alt træ, som offentlige institutioner indkøber. Konsulentfirmaet vurderer, at anbefalingerne vil være lettest at følge for indkøbere, som kan planlægge indkøb (af træ) i god tid, og som har mulighed for at opbygge en vis erfaring med indkøb og/eller indkøb af træ.

Omkostninger og konsekvenser skal betragtes i lyset af de mængder af træ, der er tale om. Estimering herfor er foretaget på baggrund af tal fra Danmarks Statistik<sup>25</sup>:

- Tropisk træ: 67.000 ton<sup>26</sup> (inkl. møbler), heraf ml. 10.000 ton og 18.000 ton (eller 125 – 165 mio. kr.) brugt af offentlige institutioner.
- Alt træ (inkl. møbler, ekskl. papir): 815 mio. kr. brugt af offentlige institutioner.
- Papir: 1,8 mia. kr. brugt af offentlige institutioner

Der kan opstilles fire forskellige scenarier for fremtiden i forhold til indførsel af bindende regler og/eller udvidelse af anbefalingerne til at omfatte alt træ. Nedenfor er listet fordele og ulemper ved hvert af de fire scenarier.

---

<sup>24</sup> Svanemærket papir er fremstillet med en andel genbrugspapir eller træ fra bæredygtigt skovbrug. Papiret skal desuden være fremstillet med lavt energiforbrug og begrænset forurening af luft og vand. Svanens skovkrav er i det væsentlige baseret på samme overordnede kriterier for bæredygtig skovdrift, som den danske vejledning for tropisk træ, men der er afvigelser i den konkrete standardfastsættelse og i kravene til dokumentation.

<sup>25</sup> Danmarks Statistik er valgt som kilde, idet disse opgørelser gør det muligt at fratække eksporten, og fordi opgørelserne tillige foreligger i kr., hvilket er en forudsætning for at kunne estimere meromkostninger som følge af merpriser.

<sup>26</sup> Ekskl. møbler: 40.000 ton. Dette tal svarer tilnærmelsesvis til de tal, som træimportørernes europæiske sammenslutning, UCBD, offentliggør. Ifølge UCBD importerede Danmark i 2003 og 2004 henholdsvis 45.500 og 40.300 m<sup>3</sup> forarbejdet træ til Danmark.

	Kun tropisk træ	Al slags træ
Frivilligt	<p>Scenarie 1:</p> <p>Fordele: Anvendes hvor det giver mening for den enkelte indkøber/ institution</p> <p>Ulempe: Anvendes kun, hvor man prioriterer det og/ eller organiseringen gør det oplagt</p>	<p>Scenarie 2:</p> <p>Fordele: Anvendes hvor det giver mening for den enkelte indkøber/ institution. Ingen tvivl om, hvornår vejledningen kan anvendes.</p> <p>Ulempe: Anvendes kun, hvor man prioriterer det og/ eller organiseringen gør det oplagt</p>
Bindende	<p>Scenarie 3</p> <p>Fordel: Vil øge brugen af vejledningen hos dem, der i dag fravælger den pga. holdninger.</p> <p>Ulemper: Kan pålægge administrative byrder på institutioner, som ikke køber tropisk træ (samt centralt)</p>	<p>Scenarie 4</p> <p>Fordel: Vil øge brugen af vejledningen hos dem, der i dag fravælger den pga. holdninger. Ingen tvivl om, hvornår reglerne gælder.</p> <p>Ulemper: Kan pålægge administrative byrder på institutioner, som ikke køber tropisk træ (samt centralt)</p>

Merudgifterne som følge af indførsel af bindende regler afhænger i høj grad af, hvor bredt reglerne i så fald skal dække. Hvis reglerne udelukkende gælder tropisk træ, vil selv en væsentlig merpris kun have en næppe synlig effekt på offentlige institutioners budgetter.

Fordelen ved at have en frivillig vejledning er, at offentlige institutioner selv kan vurdere, om en evt. merpris står i forhold til det produkt og den dokumentation der leveres.

Hvis reglerne derimod også skal gælde offentlige institutioners indkøb af andet træ og papir, vil selv en lille merpris betyde væsentlige omkostningsstigninger.

Merpriserne på papir er yderst afgørende for de samlede meromkostninger. Eftersom mange offentlige institutioner i dag allerede anvender svanemærket papir, vil meromkostningerne være knapt så omfattende, såfremt det besluttet, at svanemærket er tilstrækkelig dokumentation.

### 7.3 Konklusion

Det konkluderes således, at indsatsen vedrørende offentligt indkøb af tropisk træ kan forbedres betydeligt indenfor rammerne af en frivillig vejledning, og at andelen af offentlige indkøb af tropisk træ, ledsaget af dokumentation for, at træet er lovligt og evt. bæredygtigt produceret, dermed kan øges, uden at der indføres bindende regler.

Tropisk træ anvendes til en række forskellige formål, af vidt forskellige typer organisationer og indkøbes af personer med vidt forskellige forudsætninger. Indførsel af bindende regler vil have forskellige omkostninger og konsekvenser, afhængig af hvilken type indkøb, der er tale om.

Særligt indkøb af havnetræ adskiller sig på en række punkter, fordi markedet for havnetræ er smallere, end for mange af de øvrige anvendelsesområ-

der. Samtidig har indkøbere af havnetræ bedre forudsætninger for at opbygge erfaring med tropisk træ og indkøb heraf, i modsætning til de fleste andre typer af indkøbere, som kun yderst sjældent foretager indkøb af tropisk træ – og som regel kun i små mængder.

Andelen af offentlige indkøb af tropisk træ, ledsaget af dokumentation for, at træet er lovligt og evt. bæredygtigt produceret, kan sandsynligvis også øges gennem indførelse af bindende regler. Der er imidlertid en række ulemper og omkostninger forbundet med indførelse af bindende regler, som bør tages i betragtning. Eventuel indførelse af bindende regler bør bl.a. ske under hensyntagen til, at der er tale om vidt forskellige typer af indkøb.